

Тиркеме

Кыргыз Республикасынын
Өкмөтүнүн 2019-жылдын
“03” июнь № 270
токтому менен бекитилген

**2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык
өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу**

Мазмуну

№		
1.	Киришүү	4
2.	2018-жылы Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн негизги тенденциялары	4
3.	Дүйнөлүк экономиканын жана ЕАЭБдин мүчө мамлекеттеринин өнүгүү перспективалары. Негизги дүйнөлүк товардык рыноктордун динамикасы (алтын, мунай)	9
4.	2019-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн шарттары жана факторлору/тобокелдиктери	14
5.	Орто мөөнөттүү мезгилге социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн сценарийи	18
6.	2019-жылда күтүлүүчү макроэкономикалык көрсөткүчтөр	20
7.	2020-жылга макроэкономикалык болжол	24
	7.1. Макроэкономикалык саясат	24
	7.2. Акча-кредиттик саясат	25
	7.3. Салык саясаты	26
	7.4. Бюджеттик саясат	27
	7.5. Өнүгүү бюджети	27
	7.6. Инвестициялык саясат	28
	7.7. Инновациялык саясат	30
	7.8. Экологиялык коопсуздук жана айлана-чөйрөнү коргоо	31
	7.9. Экономикалык өсүштүн түзүмүнө болжол	31
	Реалдуу секторду өнүктүрүү	32
	Айыл чарбасы	32
	Өнөр жай	36
	Курулуш	43
	Кызмат көрсөтүү чөйрөсү	45
	7.10. Региондук өнүктүрүү	49
	7.11. Социалдык чөйрө	51
8.	2021-2022-жылдарга макроэкономикалык болжол	54
	Корутунду	59
Тиркеме-Таблица		
1-тиркеме.	2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн негизги социалдык-экономикалык көрсөткүчтөрү	1
2-тиркеме.	2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын ИДПсын өндүрүү жана акыркы пайдалануу түзүмү	7
3-тиркеме.	2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын ИДПны түзүүчү тармактарындагы дүң продукциялар жана өсүү темптери	9
4-тиркеме.	2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын айыл чарбасын, токой чарбасын жана балык уулоону өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу	12

5-тиркеме. Иштетип алма чийки заттын наркын эсепке алуу менен, бирок сатып алынуучу электр энергиясын эсепке албастан 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын өнөр жайын өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу	17
6-тиркеме. 2020-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын өнөр жайынын өнүгүүсүнүн иштетип алма чийки затты кайра иштетүүнүн наркы эсепке албастан, бирок сатып алынуучу электр энергиясынын наркын эске алуу менен орто мөөнөттүү болжолу	21
7-тиркеме. 2020-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын өнөр жай продукциясынын накталай түрлөрүн өндүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу	25
8-тиркеме. 2020-2022-жылдарда Кыргыз Республикасында кызмат көрсөтүү чөйрөсүн өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу	29
9-тиркеме. 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасында көрсөтүлгөн рынок кызматтарынын көлөмүнүн орто мөөнөттүү болжолу	32
10-тиркеме. 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасында негизги капиталга инвестициялардын көлөмүнүн орто мөөнөттүү болжолу	33
11-тиркеме. 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасында товарларды экспорттоонун жана импорттоонун орто мөөнөттүү болжолу	35
12-тиркеме. 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынан продукциянын негизги түрлөрүн экспорттоонун орто мөөнөттүү болжолу	36
13-тиркеме. 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасына негизги товарларды импорттоонун орто мөөнөттүү болжолу	38
14-тиркеме. 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын региондорун өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолдуу көрсөткүчтөрү	42

2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу

1. Киришүү

2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолунун (мындан ары – Орто мөөнөттүү болжол) негизги максаты социалдык-экономикалык процесстерди жана тенденцияларды талдоо, өлкөнүн экономикасын өнүктүрүү тобокелдигинин мүмкүн болуучу факторлорун аныктоо аркылуу орто мөөнөттүү мезгилге социалдык-экономикалык саясаттын сандык багыттарын жана чараларын аныктоо болуп саналат.

Орто мөөнөттүү болжолдо 2020-жылга экономиканын негизги тармактарын өнүктүрүүнүн негизги багыттары, анын ичинен алардын болжолдуу маанилерин деталдуу баяндоо жана тармактык министрликтердин, мамлекеттик комитеттердин, административдик ведомстволордун, региондордун расмий болжолдорунун базасында түзүлгөн 2021-2022-жылдарга өлкөнүн экономикасын өнүктүрүү келечектери аныкталган.

2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолунун сценарийи Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Макроэкономикалык жана инвестициялык саясат боюнча Координациялык кеңеш тарабынан жактырылган (2019-жылдын 26-мартындагы №16-43 протоколу) жана 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын фискалдык саясатынын негизги багыттарынын долбоорун иштеп чыгуу үчүн негиз болуп саналат.

2. 2018-жылы Кыргыз Республикасын социалдык- экономикалык өнүктүрүүнүн негизги тенденциялары

2018-жылдын ичинде улуттук экономиканы өнүктүрүү тышкы чөйрөдөгү бир кылка эмес жагдайды сактоо шарттарында өтгү: дүйнө соода согуштарына, фондулук, валюталык жана цифралык рыноктордо уроолорго, дүйнөлүк экономиканы өнүктүрүү көрсөткүчтөрүнө таасир тийгизген мунайга баалардын рекорддук секириктерге туш болду жана окуялардын төмөнкүдөй топтому менен аныкталган:

- дүйнөлүк сооданын төмөндөшү (2018-жылдын жыйынтыгы боюнча дүйнөлүк сооданын глобалдык өсүшү 2017-жылдагыдан төмөн деңгээлге басаңдады (2017-жылы 5,3 %ды түздү, ал эми 2018-жылы 3,8 %га басаңдады) жана соода согуштарынан жана чектөөлөрдөн 0,5 трлн АКШ долл. жоготту);

- АКШнын КЭР менен “соода согушунан” улам кытай экономикасынын басаңдашы (Кытайдын, Shanghai Composite жана CSI 300 акциялар рыногу олуттуу жоготууларга дуушар болду, буга чейин дүйнөлүк экономиканын

локомотиви болгон эки маанилүү биржалык индекси бир жылда болжол менен 25 % төмөндөдү);

- негизги стратегиялык өнөктөш – Россия Федерациясына карата санкцияларды күчөтүү жана РФтин АКШга жооптуу чаралары;

- энергосырбышенун наркынын өзгөрмөлүүлүгү (2018-жылдын жыйынтыгы боюнча мунайдын Brent маркасы болжол менен 20 %га арзандады, ал эми октябрь айынын башында жыл ичиндеги эң жогорку баасына салыштырмалуу бул европалык сорт (мунайдын россиялык эксперттери багытталган) дээрлик 40 %ды жоготту);

- АКШ Федералдык резервдик системасынын (мындан ары – ФРС) акча-кредиттик саясатын күчөтүү (маалымат үчүн: 2018-жылы ставка 1,25-1,5 %дан 2,25-2,5 %га чейин жогорулаган), бул негизги стратегиялык өнөктөштөрдүн алмашуу курсуна түз таасирин тийгизди жана өнүгүп келе жаткан рыноктон капиталдын агып кетишине түрткү берди (маалымат үчүн: чет элдик инвестицияларды кошо алганда Россиядан капиталдын таза агымы 2,7 эсеге, 67,5 млрд АКШ долл. чейин өстү (2017-жылы 31,3 млрд АКШ долл. түзгөн)).

Бул окуялар дүйнөлүк экономиканы жана Евразия экономикалык бирликтин (ЕАЭБ) мүчө мамлекеттеринин өнүгүү натыйжаларына өз таасирин тийгизип, андагы көрсөткүчтөр төмөнкүдөй түрдө түзүлдү:

1-таблица

**Дүйнөлүк экономиканын жана ЕАЭБдин мүчө мамлекеттеринин
ИДП өсүү темпи, % менен¹**

Өлкөлөр	2017-жыл, иш жүзүндө	2018-жыл, алдын ала иш жүзүндө
Дүйнө	3,7	3,6
Кытай	6,9	6,6
АКШ	2,3	2,9
Еврозона	2,4	1,8
Армения	7,5	2
Беларусь	2,4	3,0
Казакстан	4,0	4,1
Россия	1,6	2,3

2018-жылы дүйнөлүк экономиканын өсүшү басандап 3,6 % түздү жана болжолдонгон маанилерге жеткен жок (3,9 %, ЭВФ), Кытайдын ички дүн продуктунун (мындан ары – ИДП) өсүү темпи 6,6 % түздү, бул соңку он жылдыкта эң начар көрсөткүч болуп саналат. Еврозонанын ИДПнын өсүшү 2014-жылдан тартып эң төмөн көрсөткүч болду, ал 1,8 % деңгээлинде түзүлгөн (2008-жылдан эң жогорку көрсөткүч 2017-жылы белгиленген – 2,4 %) (1-таблица).

ЕАЭБдин бардык мүчө мамлекеттеринде экономикалык өсүштүн темпи улуттук жана эл аралык экономикалык уюмдардын болжолдорунан жогору

¹ ЕАЭБдин мүчө мамлекеттеринин статистикалык комитеттеринин жана Эл аралык валюта фондунун (ЭВФ) (World Economic Outlook Update, April 2019) маалыматтары.

болду. Россияда экономикалык өсүш 2,3 %ды, Армения Республикасында (мындан ары – Армения) – 5,2 %ды, Казакстан Республикасында (мындан ары – Казакстан) – 4,1 %ды, Беларусь Республикасында (мындан ары – Беларусь) – 3,0 %ды түздү (1-таблица). Мында Россия жана Беларусь 2013-жылдан тартып экономикалык өсүштүн максималдык темптерине жетишти (2013-жылы Россиянын өсүш темпи – 1,3 %, Беларусь – 1,0 %).

ЕАЭБдин мүчө мамлекеттеринде жана негизги соода өнөктөштөрдө жогоруда белгиленген макроэкономикалык шарттардын алкагында 2018-жылы кыргыз экономикасы үчүн негизги натыйжа экономиканын өсүшү жана ИДПнын көлөмү боюнча болжолдонгон деңгээлге жетишүү жана оң динамиканы кармап калуу болду.

2018-жыл бою Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн (мындан ары – Өкмөт) аракеттери Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 30-августундагы № 413 токтому менен бекитилген 2018-2022-жылдар мезгилине Кыргыз Республикасынын өнүктүрүүнүн “Биримдик. Ишеним. Жаратмандык” Программасын ишке ашыруу боюнча 2018-жылга Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн иш-чаралар планын өз убагында жана сапаттуу ишке ашырууга багытталган. Аталган План улуттук экономиканы бекемдөө, экономиканы ЕАЭБдин жаңы эрежелерине адаптациялоо боюнча чараларды жана заманбап чакырыктардын жана тышкы жана ички жагымсыз факторлордун шарттарында социалдык-экономикалык туруктуулукту камсыз кылууга багытталган иш-чаралардын блогун камтыйт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин алдын-ала маалыматтары боюнча 2018-жылдын жыйынтыгы боюнча ИДПнын көлөмү 557,1 млрд сом суммасында түзүлдү, мында өсүштүн реалдуу темпи 3,5 % (2017-жылы 4,7 % түзгөн). Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды эсепке албаганда ИДПнын өсүшүнүн реалдуу темпи 103,5 %ды түздү, 2017-жылы ушул сыяктуу көрсөткүч 105,1 %ды түзгөн, бул экономиканын башка секторлорунда өсүштүн позитивдүү тенденциясын айгинелеп турат (2-таблица).

Экономикалык өсүш экономиканын бардык секторлору тарабынан камсыздалган: айыл чарбасында көлөмдөр реалдуу түрдө 2,7 %га, курулушта – 7,8 %га, кызмат көрсөтүү чөйрөсүндө – 2,1 %га, өнөр жайында – 5,5 %га өстү.

2-таблица

Кыргыз Республикасында ИДПнын жана ИДПны түзүүчү тармактардын өсүш темпи, % менен

Көрсөткүчтөр	2017-жыл, иш жүзүндө			2018-жыл, алдын ала иш жүзүндө			
	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	ИДПнын өсүшүнө салымдын үлүшү, п.п.
ИДП	530475,7	104,7	100,0	557113,3	103,5	100,0	3,5
Өнөр жайы	99305,4	108,9	18,7	103845,9	105,5	18,6	1,03

Көрсөткүчтөр	2017-жыл, иш жүзүндө			2018-жыл, алдын ала иш жүзүндө			
	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	ИДПнын өсүшүнө салымдын үлүшү, п.п.
Айыл чарба	66386,8	102,2	12,5	64897,1	102,7	11,6	0,34
Курулуш	45557,4	107,9	8,6	49149,5	107,8	8,8	0,67
Кызмат көрсөтүү чөйрөсү	249896,0	103,3	47,1	260846,9	102,1	46,8	0,99
Продуктуга таза салыктар	69330,1	104,7	13,1	78373,9	103,5	14,1	0,46

Отчеттук мезгилде макроэкономикалык көрсөткүчтүн оң динамикасынын сакталышына оң таасир көрсөткөн негизги факторлор, төмөнкүлөр болду:

- өлкөдөгү жана негизги соода өнөктөш-өлкөлөрдөгү социалдык-саясий туруктуулук;

- текшерүүлөрдү, лицензиялардын санын жана мамлекеттик жөнгө салуунун башка чараларын кыскартуу аркылуу бизнес жүргүзүү үчүн жагымдуу шарттарды түзүү, бул бизнес чөйрөнү чыңдоо үчүн жакшы сигнал болду;

- фермерлерге жана тамак-ашты кайра иштетүүгө арзан кредит берүү программаларын ишке ашырууну улантуу (2018-жылдын 31-декабрына карата фермердик чарбаларга жалпы суммасы 5637,1 млн сомго 11336 кредиттер берилди), ошондой эле айыл чарба товар өндүрүүчүлөрүнө мамлекеттик колдоо көрсөтүү жана аларды керектүү материалдык-техникалык каражаттар менен камсыздоо, айыл чарба техникасын лизингге берүү жана матрезервдин эсебинен ККМ бөлүп берүү жолу менен алар үчүн жагымдуу шарттарды түзүү (2018-жылдын 31-декабрына карата республиканын аграрийлери 643,2 млн сом суммасына ар түрдүү айыл чарба техникасынын 338 бирдигин алышкан);

- жеке жактардын акча которууларынын таза агымынын көлөмүнүн 5,5 %га өсүшү (2018-жылы ушул трансферлердин көлөмү 2017-жылдагы агымдын суммасын кайталап, 2 млрд АКШ долларын түздү);

- реалдуу эмгек акынын 3,8 %га (чакан ишканаларды эсепке алганда) жана 2018-жылы берилген керектөө кредиттеринин көлөмүнүн 28,0 %га өсүшү жеке керектөөнүн өлчөмүн 3,9 %га жогорулатууга жөндөм түздү;

- Россия-Кыргыз өнүктүрүү фонду экономикалык долбоорлорго финансылык колдоо көрсөтүү иретинде 2019-жылдын 1-январына карата жалпы суммасы 303,9 млн АКШ долларына 1653 долбоорду жактырды;

- “Кепилдик фонду” 755 млн сомго 656 кепилдикти бекитти, санын жана суммасын дээрлик 3 эсеге көбөйтүп, дээрлик 3 млрд сом суммасына кредиттерди колдоду;

- 2019-жылдын 1-январына карата 4,27 млрд сом суммасына 3799 ипотекалык кредиттер берилген;

- ж.б.;

Өлкөдө жүргүзүлүп жаткан тең салмактуу акча-кредиттик саясат инфляциянын деңгээлинин жана АКШ долларынын сомго карата алмашуу курсунун салыштырмалуу туруктуу динамикасын камсыз кылууга мүмкүндүк берди. 2018-жылдын январь-декабрында доллардын сомго карата расмий курсу болгону 1,5 %га жогорулады. Алмашуу курсунун кескин өзгөрүүлөрүн теңдөө максатында Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (мындан ары - Улуттук банк) АКШ долларын сатуу, ошондой эле аларды сатып алуу боюнча интервенцияларды жүргүзгөн.

Банк секторунун депозиттерин “долларлаштыруу” деңгээли 47,5 %дан 43,9 %га төмөндөдү, банк секторунун кредиттик портфелин “долларлаштыруу” деңгээли жылдын башынан 38,0 %дан 37,9 %га чейин төмөндөдү.

2018-жыл бою инфляциянын төмөн деңгээли байкалган, ал 2018-жылдын январь-декабрында 1,5 % (2017-жылдын тийиштүү мезгилине карата) жана 0,5 % (2017-жылдын декабрына карата 2018-жылдын декабры) деңгээлинде түзүлгөн (3-таблица).

Экономикалык саясаттын негизги багыттары бюджеттик тартыштыкты кыскартуу аркылуу макроэкономикалык туруктуулукту камсыз кылуу, ИДПга тышкы карыздын деңгээлинин чектүү маанисинен ашырбоо болуп саналат. 2018-жылы мамлекеттик бюджеттин тартыштыгынын өлчөмү максаттуу багыттан ашкан эмес (ИДПга карата 3 % көп эмес) жана ИДПга карата 1,1 % түздү. 2018-жылдын 31-декабрына карата ИДПга мамлекеттик карыздын деңгээли 56,0 % түздү (3-таблица).

3-таблица

Инфляциянын, мамлекеттик карыздын жана бюджеттин тартыштыгынын деңгээли, % менен

Көрсөткүчтөр	Өлчөө бирдиги	2017-ж. иш жүзүндө	2018-ж. алдын ала иш жүзүндө
Керектөө бааларынын индекси:			
өткөн жылдын декабрына карата	%	3,7	0,5
өткөн жылдын тийиштүү мезгилине карата	%	3,2	1,5
Бюджеттин тартыштыгынын деңгээли	%	-3,1	-1,1
Мамлекеттик карыздын деңгээли	%	58,8	56,0

Макроэкономикалык көрсөткүчтөрдүн оң динамикасы Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө (мындан ары – Өкмөт) бардык пландалган социалдык милдеттерди аткарууну камсыз кылууга мүмкүндүк берди.

2018-жылы бир жумушчунун орто мөөнөттү номиналдык эмгек акысы (чакан ишканаларды эсепке албастан) 16218,0 сомду түздү жана 2017-жылга

салыштырганда 5,4 %га жогорулады, ал эми анын реалдуу өлчөмү 3,8 %га өстү, бул жашоо минимумунун чоңдугун 3,4 эсеге жабат. 2018-жылы жашоо минимумунун орточо жылдык чоңдугу 4792,5 сомду түздү. 2019-жылдын 1-январына карата пенсиянын орточо өлчөмү 5604,0 сомду түздү жана 2018-жылдын ушул сыяктуу датасына салыштырганда 2,0 %га жогорулады.

3. Дүйнөлүк экономиканын жана ЕАЭБдин мүчө мамлекеттеринин өнүгүү перспективалары. Негизги дүйнөлүк товардык рыноктордун динамикасы (алтын, мунай)

Дүйнөлүк экономика². Кытай экономикасына дем берүү (бюджеттик жана акча-кредиттик стимулдар) боюнча чараларды кеңейтүү, 2019-жылдын аягына чейин ФРС пайыздык чендерди көтөрүүнү токтото туруу жөнүндө кабыл алынган чечими, АКШ менен Кытайдын ортосунда соода жүргүзүүдөгү чыңалууну төмөндөтүү, дүйнөлүк финансы рыногунун катышуучуларынын маанайын жакшыртуу, еврозонадагы өсүштү басандаткан айрым факторлорду жумшартуу, рыногу калыбына келип жактан өлкөлөрдө жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө экономиканын бара-бара турукташуусу дүйнөлүк экономиканын өнүгүшүнө орчундуу салым кошот.

Бирок эл аралык институттардын болжолдору боюнча орто мөөнөттү мезгилде дүйнөлүк экономикалык өсүштүн басандоо ыктымалдыгы менен байланышкан тобокелдиктер байкалат, ал дүйнөдөгү алдыңкы экономикаларга таасирин тийгизген айрым терс өзгөрүүлөр, экономикалык төмөн активдүүлүк, сооданы жана өндүрүштү калбына келтирүү динамикасынын начарлоосу, бизнес-процесстердин өз ара макулдашылбагандыгы менен байланышкан, өз учурунда ал орто мөөнөттү мезгилде дүйнөлүк экономиканын глобалдуу басандоосуна алып келиши мүмкүн.

Соода саясатынын жана геосаясий тобокелдиктин белгисиздигинин жогорку деңгээли сакталууда, бул бүткүл дүйнөдө инвестицияларга терс таасирин тийгизиши мүмкүн. АКШда рецессия мүмкүндүгү жана кытай экономикасынын өсүү темпинин басандашы дүйнөлүк экономиканын темптеринин кыйла басандашына алып келиши мүмкүн.

ЭВФ баалоосу боюнча 2019-жалга дүйнөлүк ИДП өсүшү 0,4 пайыздык пунктка 3,3 % чейин, 2020-жылга карата – 0,1 пайыздык пунктка 3,6 %га чейин төмөндөө жагына кайра каралган.

Еврозона³. 2020-жылдын жарымынан тартып 1,5 %га чейин калыбына келүү менен Еврозонада 2019-жылы экономикалык өсүш 1,3 %га чейин басандашы күтүлүүдө.

Эл аралык соода чөйрөсүндө белгисиздиктин өсүшү (соода конфликттери), бул инвесторлордун маанайына терс таасирин тийгизүүдө, жогорку саясий белгисиздик, анын ичинде Улуу Британиянын Еврозонадан

²Эл аралык валюта фондунун (ЭВФ) (World Economic Outlook Update, April 2019) маалыматтары.

³Европа комиссиясынын, Эл аралык валюта фондунун (World Economic Outlook Update, April 2019), Дүйнөлүк банктын маалыматтары.

чыгышынан улам (Brexit), жеке керектөөнүн көрсөткүчтөрүнүн төмөндөшүнө, өнөр жай өндүрүшүнүн алсыз өсүү динамикасына байланыштуу көптөгөн европалык өлкөлөр боюнча экономикалык өсүштүн болжолунун начарлашы, ички жана тышкы сурамдын начарлашы, айрым өлкөлөрдө социалдык чыңалуу экономикалык өсүштүн болжолдонгон деңгээлине жетүү үчүн жолтоолордун бири болушу мүмкүн.

Кытай⁴. Эки жылдык орточо өсүштөн кийин, 2019-2020-жылдары ЭВФ жана Дүйнөлүк банктын баалоолору боюнча Кытайда экономиканын өсүшүнүн 6,2 %га чейин басаңдашы күтүлүүдө, бул АКШ менен соода жүргүзүүдө чыңалуунун жана финансылык жөнгө салууну күчөтүүнүн таасирине байланыштуу. Бул көрсөткүч 1990-жылдан тартып эң минималдуу маани болушу жана дүйнөлүк экономикага терс таасирин тийгизиши мүмкүн.

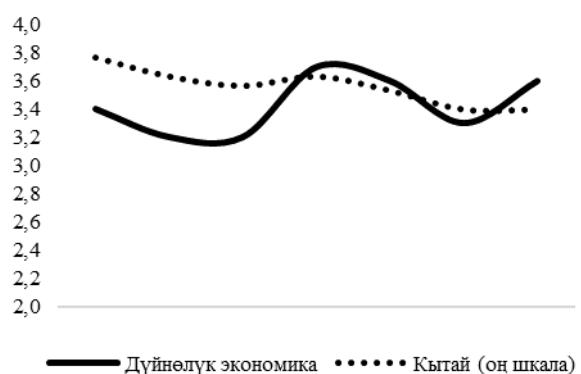
Бюджеттик жана акча-кредит стимулдарын пайдалануу (жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана башкалардын атайын облигацияларын чыгаруу квоталарын көбөйтүү, компаниялардан алынган салык жана жыйымдардын дээрлик 2 триллион юанга кыскарышы.), ошондой эле Өкмөттүн жеке менчик компаниялардын мындан ары колдоосу, орто мөөнөттүк мезгил ичинде Кытай экономикасынын акырындап калыбына келишине банктык кредиттөөнү арттыруу боюнча иш-чараларды кабыл алуу акырындык менен таасир берет.

Бирок, орун алган тобокелдиктердин алкагында Кытай Өкмөтү 2019-жылга максаттуу диапазонду 6,0-6,5 % өлчөмүндө белгиледи.

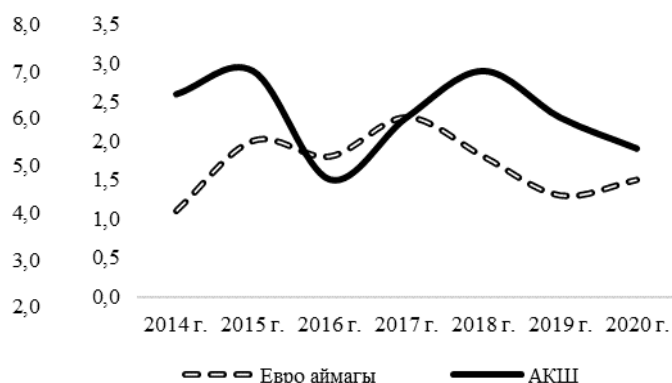
АКШ⁴. ЭВФнын маалыматтарына ылайык экономикалык өсүштүн болжолу төмөндөтүү багытына кайра карылып чыккан. 2019-2020-жылдары АКШ экономикасынын акырындык менен басаңдашы күтүлүүдө (2019-жылы ИДПнын өсүшү 2,3 %ды, 2020-жылы – 1,9 %ды түзөт), бул бюджеттик стимулдун токтотулушуна, ошондой эле федералдык фонддор боюнча пайыздык ставкалардын жогорку деңгээлине байланыштуу. Бирок бул өсүш потенциалдуу мааниден жогору болот. Ички сурамдын өсүшү импорттун жогорулашына стимул берет жана АКШнын учурдагы операцияларынын тартыштыгына терс таасирин тийгизет.

⁴Эл аралык валюта фондунун маалыматтары (ЭВФ) (World Economic Outlook Update, April 2019).

1-сүр. Дүйнөлүк экономикада жана Кытайда ИДПнын өсүш темпи боюнча ЭВФтин болжолу, % менен

2-сүр. Еврозонода жана АКШда ИДПнын өсүш темпи боюнча ЭВФтин болжолу, % менен

ЕАЭБдин мүчө мамлекеттери: Россия Федерациясы⁵. 2018-жылы жасалган булкунуудан кийин, мында экономикалык өсүш 2,3 % түзгөн (2013-жылдан бери биринчи жолу), 2019-жылы ИДП өсүшүнүн 1,3 %га чейин басандашы күтүлүүдө, бул тышкы тобокелдиктерге байланыштуу: дүйнөлүк экономикалык өсүштүн басандашы, геосаясий жагдай (Россияга каршы санкциялар – АКШ сенаторлору тарабынан 2019-жылдын апрелинин башында чектөөчү чаралары жөнүндө мыйзам долбоору иштелип чыккан, анда банк, энергетика жана коргонуу секторлорунда, мамлекеттик облигацияларына таасир тийгизет), мунайга баанын өзгөрмөлүүлүгү ж.б. Орто мөөнөттү келечекте экономикалык өсүштүн акырындык менен 3,0 %га чейин калыбына келиши болжолдонууда.

Казакстан Республикасы⁶. 2019-жылы Казакстанда экономикалык өсүш 3,8 % деңгээлинде күтүлүүдө (2019-жылга болжол 0,1 пайыздык пунктка төмөндөтүлдү), 2020-2021-жылдарга - орточо алганда 4,0 %.

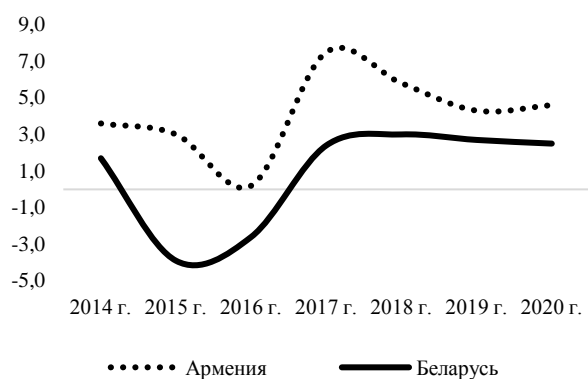
Геосаясий чыңалуунун, тышкы белгисиздиктин сакталышы, соода тоскоолдуктарынын көбөйүшү жана жөнгө салуу системасын кайра карап чыгуу кошумча чакырыктарды/тобокелдиктерди түзөт жана дүйнөлүк инвестициялык агымдарга таасир этет жана Казакстанда ИДПнын өсүшүн чектөөгө алып келет.

Мунайга баанын өзгөрмөлүүлүгү казакстандык экономиканын өнүгүүсүнө терс салымын кошот жана ИДП төмөндөшүнүн негизги булактарынын бири болуп саналат. 3 ири кендерде: Кашаганда, Тенгизде жана Карачаганакта капиталдык оңдоонун натыйжасында Казакстанда мунайды казуу көлөмүнүн кыскарышы күтүлүүдө.

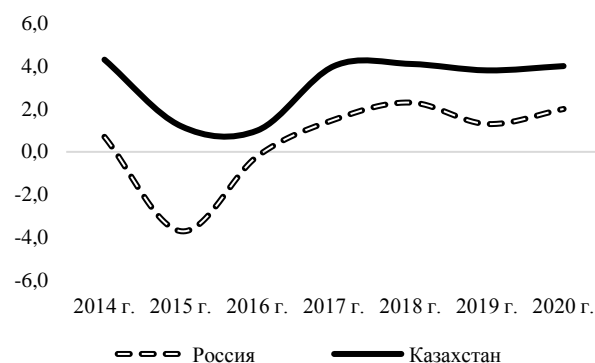
⁵Россия Федерациясынын Экономикалык өнүктүрүү министрлигинин маалыматтары боюнча.

⁶Казакстан Республикасынын Улуттук экономика министрлигинин маалыматтары боюнча.

3-сүр. ДБтын Арменияда жана Белоруссияда ИДПнын өсүш темпи боюнча ДБнын болжолу, % менен

4-сүр. РФте жана Казакстан Республикасында ИДПнын өсүш темпи боюнча болжол (өлкөнүн экономика министрили), % менен

Мунайдын дүйнөлүк рыногу. Мунай рыногунда баанын өзгөрмөлүүлүгү үчүн фундаменталдык өбөлгө болуп: мунайды казууну чектеген 2019-жылдын аягына чейин ОПЕК+ макулдашуусунун аракеттерин кайра карап чыгууну узартуу мүмкүнчүлүгү (2018-жылдын декабрь айынын башында ОПЕК+ өлкөлөрүнүн жана уюмга кирбеген бир катар мамлекеттердин жыйынында 2019-жылдын апрель айында кайра карап чыгуу мүмкүндүгү менен 2019-жылдын январынан тартып жарым жылдык боюнча мунайды казуунун деңгээлин 1,2 млн баррелге кыскартуу жөнүндө макулдашышкан), жолугушуусунун жыйынтыгын чечими мунайдын баасына оң жана ошондой эле терс таасирин тийгизиши мүмкүн; Иранга каршы санкцияларды активдештирүү ыктымалдыгынын себептери боюнча мунайдын негизги өндүрүүчүлөрүнүн (Жакынкы Чыгыш жана Түндүк Америка) айланасындагы геосаясий окуялар; АКШ менен Кытайдын ортосундагы “соода согушун” акырындык менен жөнгө салынышы.

Мунайдын баасына венесуэлалык мунай өнөр жайына каршы америкалык санкцияларды киргизүү да таасирин тийгизиши мүмкүн, (АКШнын Каржы министрлиги, Кубага мунайды жеткирүү менен алектенген эки венесуэлалык компанияларга каршы санкция киргизгендин жарыялады, жана 34 PDVSA мамлекеттик мунай компаниясынын кемелерине) бул мунайды казуу боюнча ири 10 өлкөгө кирет.

Мындай шарттарда орто мөөнөттү мезгилде дүйнөлүк экономикада өсүп жаткан тобокелдиктерден улам, мунайга баалар бир баррель үчүн 65тан 80 АКШ долларына чейин түзүлөт деп күтүлүүдө. Бирок, сунуштан сурам озуп кеткен учурда же тескерисинче болгондо, бул коридордун чыгуу мүмкүн болот.

Алтындын дүйнөлүк рыногу. Жалпысынан, 2019-2020-жж. алтын рыногу үчүн жагымдуу болот. Алтындын акырындык менен өсүшү күтүлүүдө, бирок кандайдыр-бир туруксуздук жана тобокелдиктердин жогорулашы байкалат. Алтынды колдоонун негизги фактору фондулук рынокто өзгөрмөлүүлүктөн улам, инвестордун маанайы болушу мүмкүн.

Орто мөөнөттү келечекте баалуу металлдар рыногунун баа конъюнктурасы төмөнкүдөй факторлордун топтому менен аныкталат:

- ФРС саясатынын өзгөрүшү, ал АКШ долларынын наркына таасирин тийгизет (ФРС пайыздык ставкасынын жогорулашынын басаңдашы күтүлүүдө), бул алтынга баанын өсүшүн колдоочу фактор болуп саналат;

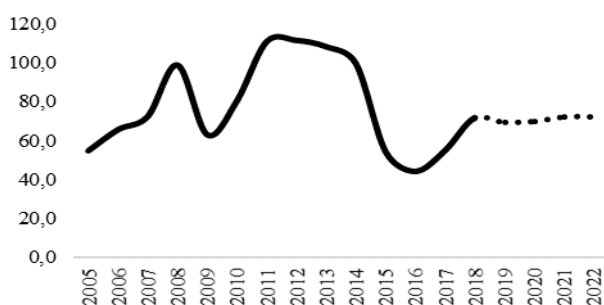
- геосаясий тобокелдиктер (Жакынкы Чыгыштагы туруксуздук, “соода согуштары”, Иранга карата жаңы санкциялар ж.б. Геосаясий чыңалуу уланган учурда мунайга баанын өзгөрүшү инвесторлордо тобокелдиктерди минималдоо каалоосунун пайда болушуна алып келиши мүмкүн, мунун натыйжасында алтынга карата коргоо инвестицияларына сурам өсөт жана баанын өсүшүнө алып келет);

- Европадагы саясий жагдай (европалыктардын өздөрүнүн акчаларын алтын түрүндө сактоо жана сатып алуу жагдайы байкалууда, бул европалык экономикада экономикалык көрсөткүчтөрдүн начарлашына байланыштуу): Улуу Британиянын Европа союзунан мүмкүндү чыгышы, Францияда “сары жилеттердин” нааразычылыктары жана Италиядагы анти-европалык өкмөт европалык инвесторлордун өздөрүнүн акчаларын алтынды сатып алуу жолу менен сактап калуу аракетин алып келди;

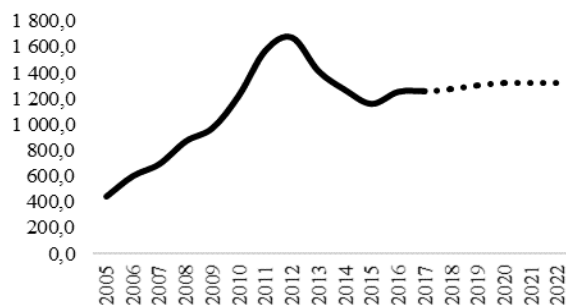
- фондулук рыноктордо жагдайдын белгисиздиги (акциялар, мамлекеттик облигациялар рыногундагы өзгөрмөлүүлүктөн улам, инвесторлор айрыкча алдын алууга мүмкүн активдерди- алтынды салып башташты);

- ж.б.

5-сүр. Мунайга болгон дүйнөлүк баанын болжолу, % менен

6-сүр. Алтынга болгон баанын болжолу, % менен

Жогоруда белгиленген факторлорду жана тобокелдиктерди эске алуу менен, ошондой эле сырьёлук товарларга баанын калыбына келишине/ жогорулашына таасирин тийгизген айрым окуялардын белгисиздик шарттарында 2019-2020-жылдарга болжолдордун тышкы параметрлеринин сандык маанилери иштелип чыкты. Каралып жаткан мезгилдерге дүйнөлүк экономиканын өнүгүү перспективалары 3,2-3,8 % интервалында өзгөрөт, ал эми мунайга баа бир баррель үчүн 65,0дон 80,0 АКШ долл. интервалында өзгөрөт. 2019-2022-жылдарга алтындын баасы троя унциясы үчүн 1280-1350 АКШ долл. диапазонунда болжолдонууда.

**2020-2022-жылдарга болжолдун жеке тышкы параметрлеринин
интервалдык сандык маанилер**

№	Көрсөткүчтүн аталышы	Өлчөө бирдиги	Болжолддуу баалоонун интервалы			
			2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
1	Дүйнөлүк экономиканын өнүгүү темпинин болжолу	% менен өткөн жылга карата	3,2-3,6	3,3-3,7	3,5-3,8	3,5-3,8
2	Brent маркасындагы мунайга баанын болжолу	баррель үчүн АКШ долл.	65,0-70,0	65,0-75,0	65,0-80,0	65,0-80,0
3	Алтынга баанын болжолу	троя унциясы үчүн АКШ долл.	1280-1300	1300-1330	1300-1350	1300-1350

Ошентип, дүйнөнүн алдыңкы экономикаларынын ортосундагы соода согушунун күч алышы дүйнөлүк жана региондук сооданын өсүшү үчүн чектөөчү фактор болууда, ал эми геосаясий чыңалуунун сакталышы келечектеги мезгилге дүйнөлүк экономиканын өсүү темпи боюнча болжолду төмөндөтүү үчүн негиздерди чыңдоодо.

4. 2019-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн шарттары жана факторлору/тобокелдиктери

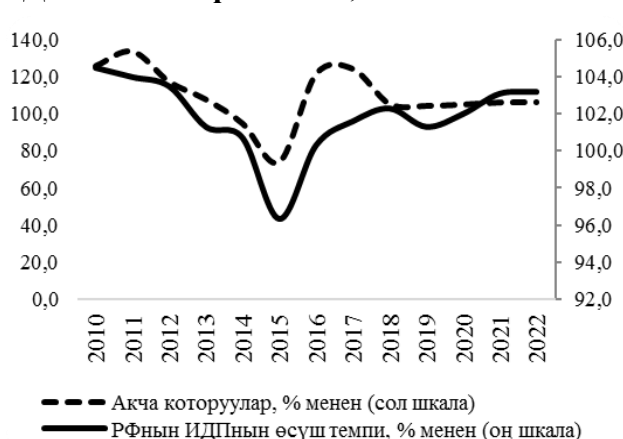
2019-жылы жана болжолдонгон горизонтто (2020-2022-жылдар) экономикалык өнүгүү тышкы, ошондой эле ички факторлордун да таасиринде уланган гипотезада курулат, алар соода жана акчалай которуулар каналдары аркылуу улуттук экономикага кандайдыр бир басым кылат.

Тышкы шарттар:

Орто мөөнөттүү келечекте дүйнөлүк экономиканын кандайдыр бир басаңдоо тенденциясы байкалат. Дүйнөлүк фон ЕАЭБге мүчө өлкөлөрдүн экономикаларына таасирин тийгизет, алардын өсүү темпи орто мөөнөттүү келечекте өсүү менен 2019-жылы басаңдайт.

Орто мөөнөттүү келечекте өсүү менен 2019-жылы россиялык экономиканын өсүшүнүн басаңдашы которуу системалары аркылуу жүргүзүлүүчү жеке жактардын акчалай которууларынын орточо келүүсүнө алып келет (өсүш орточо алганда 2019-2022-жылдары 3,9 %га болжолдонууда (бардык которуулардын дээрлик 97 %ы РФдан келет), ал жеке керектөөнүн өсүшүнө көмөк көрсөтөт, бул өз кезегинде жалпысынан кызмат көрсөтүүлөр чөйрөсүнө жана курулуш секторуна таасирин тийгизет.

7-сүр. Кыргыз Республикасынын акча которууларынын номиналдык өсүш темпи жана Россия Федерациясынын ИДПсынын өсүш темпи, % менен

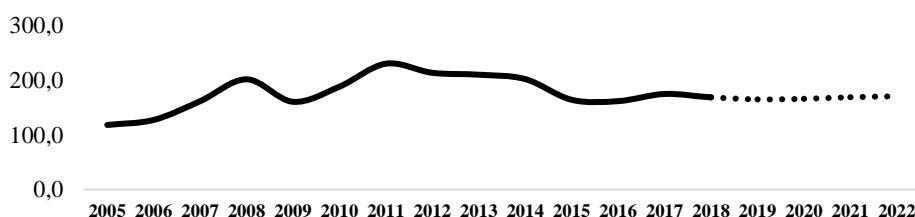

8-сүр. Дүн сооданын, жеке керектөөнүн жана акча которуулардын өсүш темпи, % менен

Дүйнөлүк азык-түлүк рынокторунда жагымдуу баа жагдайы, негизги соода өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарынын АКШ долларына карата бекемделиши жана алардын максаттуу багыттардын алкагындагы инфляциянын деңгээли боюнча болжолдору өлкөдө баанын орточо өсүшүн сактап калууга мүмкүндүк берет.

9-сүр. БУУнун Азык-түлүк жана айыл чарба уюмунун азык-түлүккө бааларынын индекси (2019-2022-ж.),% менен

2019-2022-жылдары жалпысынан тышкы экономикалык көрсөткүчтөрдө тренддин сакталышы, ИДПнын орточо өсүшү жана негизги соода өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарынын АКШ долларына карата бекемделиши күтүлүүдө.

Ички шарттар:

- социалдык-саясий стабилдүүлүк;

- улуттук экономиканы бекемдөө боюнча чараларды камтыган, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 2018-жылдын 20-апрелиндеги № 2377-VI токтому менен бекитилген “Биримдик. Ишеним. Жаратмандык” 2018-2022-жылдар мезгилине Кыргыз Республикасын өнүктүрүү программасында (мындан ары – Кыргыз Республикасынын өнүктүрүү программасы) бекитилген энергетикада, ирригацияда, жол-транспорт чөйрөсүндө ири инвестициялык долбоорлорду ишке ашыруу;

- Кыргыз Республикасынын ЕАЭБге жана ДСУга мүчөлүгүн активдүү пайдалануу жана эл аралык экономикалык жана финансылык уюмдар менен кызматташтыкты тереңдетүү;

- финансылык инструменттерге жетүү (Россия-Кыргыз өнүктүрүү фондунун (РКӨФ), Мамлекеттик ипотекалык компаниянын (МИК), Кепилдик фондунун (КФ), “Айыл чарбасын каржылоо” (АЧК) долбоорунун ж.б. ишин активдештирүү);

- ишкердик үчүн жагымдуу бизнес чөйрөнү түзүү;

- бизнести көмүскөдөн чыгаруу боюнча көрүлүүчү чаралар ж.б.

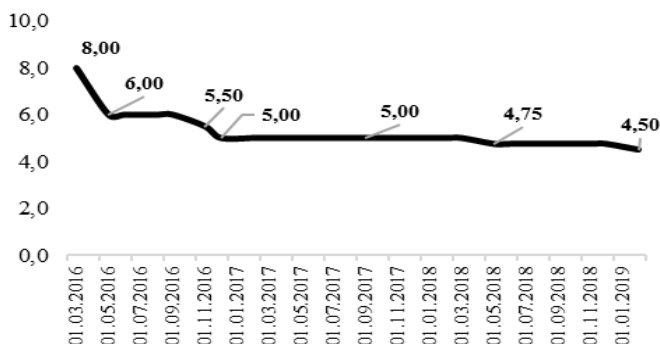
- керектөө суроо-талабын калыбына келтирүүнү улантуу;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 20-декабрындагы № 596 токтому бекитилген 2019-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын экспортун өнүктүрүү боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн программасын ишке ашыруунун алкагында импортту алмаштыруу боюнча ишти күчөтүү, экспорттук операцияларды жана экспорттук потенциалы жогору болгон артыкчылыктуу секторлорду өнүктүрүү.

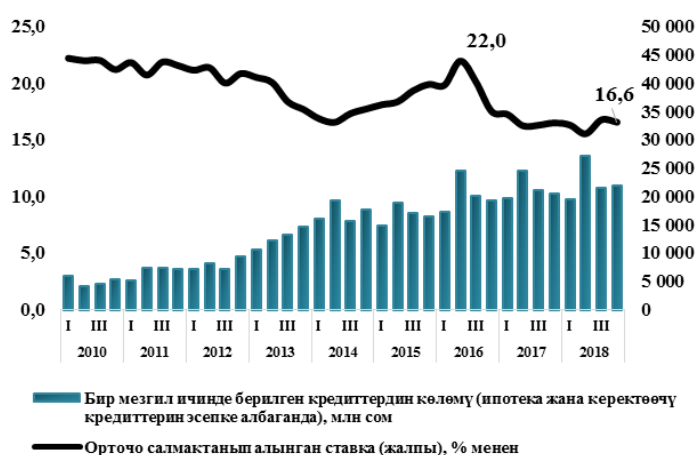
Улуттук банк тарабынан жүргүзүлүүчү кредитти кеңейтүүгө багытталган өбөлгөлөөчү акча-кредиттик саясат Кыргыз Республикасынын экономикасынын реалдуу секторун өбөлгөлөө боюнча чараларды колдоого мүмкүндүк берет (Улуттук банк 2019-жылдын февраль айында эсептик ставканы 4,75 %дан 4,5 %га чейин төмөндөткөн).

Кредит берүүнүн өсүп жаткан көлөмүндө жана пайыздык ставкаларды акырындык менен төмөндөтүүдө чагылдырылган финансы ресурстарынын жеткиликтүүлүгү керектөө рыногунун абалына оң таасирин тийгизет жана калктын экономикалык активдүүлүгүн өбөлгөлөйт. Акыркы беш жылда экономикага кредиттердин көлөмү туруктуу өсүү тенденциясына ээ, мында улуттук валютадагы банктык кредиттер (ушул мезгилде) боюнча орточо пайыздык ставка төмөндөөдө.

10-сүр. КРУБ эсептик ставкасы, % менен

11-сүр. Кредиттөөнүн көлөмү жана орточо пайыздык ставка, % менен

Мүмкүн болуучу тобокелдиктер:

- соодада чыңалуунун күч алган фонунда дүйнөлүк экономиканын өсүү темптеринин басаңдашы, финансы рынокторундагы белгисиздик, кытай экономикасынын өсүшүнүн басаңдашы, еврозонанын экономикасынын алсырашы (соода, ТЧИ, жардам аркылуу таасир этүү);

- негизги соода өнөктөш болгон Россия Федерациясына каршы санкциялардын күчөшү жана Россиянын АКШга каршы жооптуу чаралары Россиянын экономикасын басаңдатышы мүмкүн жана рубльдин мындан ары арзандашына, финансы секторундагы проблемаларга жана тышкы сооданын кыскарышына алып келиши мүмкүн, бул улуттук экономикага терс таасирин тийгизет (тышкы суроо-талаптын кыскарышы, акча которуулардын каналдары, ТЧИ, алмашуу курсу аркылуу таасир этүү);

- орто мөөнөттүү мезгилде алдынкы дүйнөлүк экономиканын акча-кредиттик саясатынын курсунун мүмкүн болгон өзгөрүүсү дүйнөлүк финансы шарттарын начарлатууга, доллардын наркына жана негизги стратегиялык өнөктөштөрдүн алмашуу курсуна таасирин тийгизиши мүмкүн;

- бизнес процесстердин макулдашылбагандыгы (протекционизмдин күчөшү, бизнес-чектөөлөрдүн катуулашы, Улуу Британиянын жана Евросоюздун режимдеринин макулдашылбагандыгы, валюталык согуштар), бул дүйнөлүк сооданын басаңдашына алып келиши жана чийки зат ресурстарынын (мунай, алтын, ж.б.) баасына басым көрсөтүшү жана номиналдык өсүшкө, бюджеттин кирешелерине, түз чет өлкөлүк инвестициялардын кыскарышына таасирин тийгизиши мүмкүн;

- Россияга карата тышкы экономикалык риториканын күчөтүлүшү инвесторлор үчүн тобокелдиктердин өсүшүнө, ага ылайык өлкөгө ТЧИ кыскарышына жана 2019-2020-жылдары капиталдын сыртка чыгышына алып келиши мүмкүн (маалымат үчүн: Россия Федерациясынын Борбордук банкынын болжолдору боюнча Россиядан капиталдын таза чыгышы 2019-жылы 20 млрд АКШ долл., 2020-жылы – 10 млрд АКШ долл. түзөт);

- жагымсыз демографиялык кырдаал (Беларусь, Россия) жана калктын миграциясы (Кыргыз Республикасы) узак мөөнөттүү келечекте жумуш күчүнүн санын кыскартышы мүмкүн;

- экономиканы диверсификациялоонун төмөн даражасынын сакталышы, экспорттун айрыкча чийки затка багытталышы өнүктүрүүнүн учурдагы моделин консервациялоого көмөк көрсөтөт, андан өтүү үчүн олуттуу ресурстар жана өбөлгөлөр зарыл;

- экспорттун негизин түзгөн чийки зат товарларына баанын төмөндөшү (алтынга баанын өзгөрмөлүүлүгү);

- агро өнөр жай комплексинин жана энергетиканын өнүгүүсүнө терс таасир тийгизиши мүмкүн болгон табигый-климаттык фактор (жылуу жана кар аз жааган кыш, жаздын эрте/кеч келиши, “Эль-Ниньо” феноменинин келиши (Тынч океандын чыгышында суунун жогорку катмарынын температурасынын кескин жогорулашы), бул дүйнө жүзү боюнча аномалдык ысыкка, кургакчылыкка, суу ташкындарына алып келиши мүмкүн);

- формалдуу эмес экономиканын жогорку деңгээли (Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин маалыматтары боюнча 2017-жылы 23,6 %ды түзгөн);

- мамлекеттик карыздын жогорку деңгээлинин сакталышы (2018-жылдын жыйынтыгы боюнча мамлекеттик карыздын ИДПга катышы 56,0 %ды түзгөн), ал фискалдык өбөлгөлөө мүмкүндүгүн чектеши мүмкүн, анын натыйжасында бюджеттик тартыштык мамлекеттик карыздын андан ары өсүшүнө коркунуч жаратат.

ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин жана негизги соода өнөктөштөрдүн экономикаларына терс таасирдин сакталышы, ошондой эле кризистик көрүнүштөрдүн таркалуу тобокелдиктери Кыргыз Республикасынын туруктуу экономикалык өнүгүүсүнө таасирин тийгизиши мүмкүн.

5. Орто мөөнөттүү мезгилге социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн сценарийи

“Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык өнүгүүсүн мамлекеттик болжолдоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 17-майындагы № 239 токтому бекитилген Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн болжолун иштеп чыгуунун тартибине ылайык 2019-2020-жж. Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн мүмкүн болуучу макроэкономикалык сценарийлери даярдалган (базалык, пессимисттик, оптимисттик). Бул сценарийлер финансылык программалоо боюнча жумушчу жана техникалык топтор тарабынан каралган (Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун өкүлдөрү) жана жалпыланган натыйжалар Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Макроэкономикалык жана инвестициялык саясат боюнча координациялык кеңештин (мындан ары – Координациялык кеңеш) жыйынында негизги макроэкономикалык сценарийди тандоо жана макулдашуу үчүн каралган, ал орто мөөнөттүү мезгилге Кыргыз Республикасынын фискалдык саясатынын негизги багыттарын жана кезектеги бюджеттик жылга жана эки болжолдонуучу мезгилге республикалык бюджеттин долбоорун түзүү үчүн негиз болуп саналат.

Базалык сценарий дүйнөлүк экономикада түзүлгөн биржаксыз кырдаалда улуттук экономиканы адаптациялоо шарттарында экономикалык өнүктүрүүнү, геоэкономикалык шоктордун терс кесепеттерин жеңүү боюнча саясаттын иштиктүү чараларын иштеп чыгууну, негизги соода өнөктөш өлкөлөрдө жана ЕАЭБге мүчө мамлекеттерде стабилдүү экономикалык өсүштүн оң таасирин, Кыргыз Республикасын өнүктүрүү программасын ийгиликтүү ишке ашырууну болжолдойт.

Пессимисттик сценарийде божомолдор кабыл алынган, аларда экономикалык өнүгүүгө жогоруда белгиленген тобокелдиктер чоң таасир

тийгизет, ошондой эле өзгөрүүсүз саясатта Өкмөт тарабынан кабыл алынган чаралар инвестициялык долбоорлорду жана иш-чараларды жетишсиз каржылоодон улам жарым-жартылай ишке ашырылат деген болжол кабыл алынган.

Орто мөөнөттүү келечекте экономиканын динамикалуу өнүгүүсүн (4 %дан кем эмес) жана калктын кирешелеринин стабилдүү өсүшүн камсыз кылуу зарыл болгон Кыргыз Республикасын өнүктүрүү программасында каралган максаттуу макроэкономикалык багыттарды эске алуу менен, Координациялык кеңештин жыйынында үч макроэкономикалык сценарийди талкуулоонун натыйжасында орто мөөнөттүү мезгилге Кыргыз Республикасынын фискалдык саясатынын негизги багыттарын жана кезектеги бюджеттик жылга республикалык бюджеттин долбоорун түзүү үчүн оптималдуу болгон бир макроэкономикалык сценарий жактырылган (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Макроэкономикалык жана инвестициялык саясат боюнча координациялык кеңештин 2019-жылдын 26-мартындагы № 16-43 протоколу).

Бул сценарий жагымдуу тышкы экономикалык конъюнктураны жана белгиленген иш-чараларды толук, ийгиликтүү жана өз убагында ишке ашыруу жана алардын өлкөнүн экономикасына, ошондой эле Кыргыз Республикасын өнүктүрүү программасында, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2018-жылдын 31-октябрындагы № 221 Жарлыгы менен бекитилген 2018-2040-жылдары Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясында каралган улуттук долбоорлордун натыйжалуу таасири жөнүндө сунуштарды эске алат. Ар жылдык пландар 15,7 млрд АКШ долл. суммасына 103 улуттук инвестициялык долбоорлорду ишке ашыруу мүмкүн болгондой аткарылышы керек.

Ошондой эле жагымдуу жаратылыш шарттары, талаа иштерин натыйжалуу жүргүзүү, түз чет өлкөлүк инвестициялардын жана мигранттардан акча каражаттардын агымын жогорулатуу, айыл чарбасын каржылоодон натыйжа, Россия-Кыргыз өнүктүрүү фондунун активдүү иши, Кумтөр кенинин стабилдүү иши, Жерүй кенин өз убагында колдонууга киргизүү, жаңы кубаттуулуктарды колдонууга киргизүү, ошондой эле текстиль жана тигүү өндүрүшүнүн көлөмдөрүн олуттуу жогорулатуу, ошондой эле курулуш материалдарын, мунай продуктуларын, тамак-аш продуктуларын, электр энергиясын өндүрүү ж.б. сыяктуу факторлор эске алынды. Мындан тышкары глобалдык экономикалык шарттардын жакшырышын болжолдоп, кызмат көрсөтүүлөр чөйрөсүнүн болжолдук маанилери базалык сценарийде каралгандан 0,6 п.п. жогорулатылды (2019-ж. – 102,4 %, 2020-ж. – 102,7 %), бул ИДП түзүлүшүнө олуттуу салым кошот.

Болжолдун ушул сценарийин ишке ашыруу мамлекеттин экономиканы туруктуу өнүктүрүүнү жана социалдык стабилдүүлүктү камсыз кылууга багытталган кыйла активдүү саясатын карайт жана өбөлгөлөөчү мүнөздөгү кошумча чараларды кабыл алуу, резервдерди аныктоо шарттарында

экономиканын өнүгүүсүн жана алардын мамлекеттик башкаруунун бардык органдары тарабынан аткарылышын камсыз кылууну мүнөздөйт.

6. 2019-жылда күтүлүүчү макроэкономикалык көрсөткүчтөр

2019-жылга саясаттын негизги багыттары жана чаралары Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын 2019-жылдын 15-мартындагы №125-07/3-2 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын 2019-жылга карата экономикалык саясаттын негизги багыттары жөнүндө биргелешкен билдирүүсүндө, Кыргыз Республикасын өнүктүрүү программасында көрсөтүлгөн багыттарга ылайык ишке ашырылат.

Туруктуу экономикалык өсүштү камсыз кылуу үчүн Өкмөттүн иши ири инвестициялык долбоорлорду ишке ашырууну улантууга багытталат.

Жарыяланган региондорду өнүктүрүү жылынын алкагында региондорду өнүктүрүү калктын бакубаттыгын жана региондордун экономикалык абалын жакшыртууга, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 31-мартындагы № 194 токтому менен бекитилген 2018-2020-жылдар мезгилине Кыргыз Республикасынын региондук саясатынын концепциясынын негизги багыттарына ылайык атаандаштыкка жөндөмдүү жана инвестициялык бизнес чөйрөнү түзүүгө багытталат. Тандап алынган 20 таяныч шаарды – өсүү башатын өнүктүрүү программалары ишке ашырылат, алар региондорду өнүктүрүүнүн локомотиви болот, аларды ишке ашыруу үчүн мамлекеттик бюджеттен 2 млрд сом суммасында каражаттар бөлүнөт, алар тандап алынган шаарлардын инфратүзүмүн өнүктүрүүгө жана жагымдуу бизнес чөйрөнү түзүүгө багытталат.

2019-жылы экономиканын туруктуу өсүшү үчүн негизги өбөлгөлөр: (1) Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканалардын туруктуу иши (өндүрүш планы 535-565 миң унцийге чейин жогорулоо жагына кайра каралган, мурда 475 миң унций пландалган, мында эсептөөгө өндүрүштүн көлөмүнүн жогорку чеги алынган), пайдалуу кендерди казуу (көмүрдү жана чийки мунайды, руданы жана сурьма концентратын казуу көлөмдөрү жогорулатылууда), курулуш материалдарын (цементти өндүрүү боюнча жаңы ишке киргизилген ишканалардын эсебинен) жана энергетиканы өндүрүү, алар өнөр жай өндүрүшүнүн 70 %нан ашыгын түзөт; (2) айыл чарбасында өсүш төмөнкүлөрдүн эсебинен күтүлүүдө: айдоо аянттарын - 4,5 миң гектарга көбөйтүүнүн жана ЕАЭБге мүчө мамлекеттерде өзгөчө суроо-талапка ээ болгон өсүмдүктөрдү, айрыкча жашылчаларды, картошканы, кант кызылчасын, тамекини жана пахтаны айдоо аянттарын системалуу көбөйтүү жолу менен айдоо аянттарын оптималдаштыруунун; “Фермерлерге арзан кредиттер” программасы боюнча мурда берилген жеңилдетилген кредиттерден күтүлүүчү натыйжанын жана “Айыл чарбасын каржылоо -7” программасынын алкагында фермерлерге жеңилдетилген кредит берүү программасын улантуунун; (3) чет өлкөлүк инвестицияларды, анын ичинде

түз инвестицияларды тартуу аркылуу ири улуттук долбоорлорду улантуу жана ишке киргизүү; (4) ипотекалык кредиттөө программасын ишке ашыруу жана калктын каражаттарынын эсебинен турак жай курулушунун көлөмүн жогорулатуу; (5) өнөр жай объекттерин этап-этабы менен куруу процесстерин тездетүү; (6) ички керектөөнүн стабилдүү өсүшүнүн жана акчалай которуулардын түшүүсүнүн эсебинен кызматтарды көрсөткөн тармактардын өсүү темптеринин күтүлүүчү калыбына келиши; (7) жагымдуу бизнес-чөйрөнү түзүү; (8) мамлекеттик башкаруу системасын оптималдаштыруу ж.б.

Бул багыттар боюнча иштер Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 29-мартындагы № 141 токтому бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылга иш-аракеттер планынын алкагында активдүү түрдө илгерилетилет. Иш-чаралар планынын көпчүлүк бөлүгү бизнес үчүн тоскоолдуктарды жок кылууга жана чөйрөнү жакшыртууга багытталган.

Өкмөттүн 2019-жылга экономикалык саясатынын негизги максаты экономикалык өсүштүн оң динамикасын кармоо, улуттук экономиканын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу жана баа стабилдүүлүгүн камсыз кылуу аркылуу макроэкономикалык стабилдүүлүктү сактоо болот.

Экономикалык өсүштүн кошумча резервдерин издөө аркылуу ИДПнын реалдуу өсүш темпин 4 %дан төмөн эмес камсыздоо айыл чарба өндүрүшүнүн 3,0 %га, курулуш секторунун – 9,0 %га, кызматтарды көрсөтүү секторунун – 2,9 %га, өнөр жайдын – 5,1 %га өсүшүнүн эсебинен күтүлүүдө.

2019-жылы күтүлгөн негизги социалдык-экономикалык көрсөткүчтөр төмөнкүдөй түрдө түзүлөт:

5-таблица

ИДПны түзгөн тармактар боюнча өсүштүн түзүмү жана темптери
(өсүш темпи ДВС боюнча берилди)

	2018-жыл, алдын-ала иш жүзүндө			2019-жыл, күтүү			
	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	ИДПнын өсүшүнө салымдын үлүшү, п.п.
ИДП	557113,3	103,5	100,0	595900,3	104,0	100,0	4,0
Өнөр жай	103845,9	105,5	18,6	112250,6	105,1	18,8	1,0
Айыл чарба	64897,1	102,7	11,6	67558,4	103,0	11,3	0,3
Курулуш	49149,5	107,8	8,8	54459,3	109,0	9,1	0,8
Кызматтарды көрсөтүү чөйрөсү	260846,9	102,1	46,8	277801,6	102,9	46,6	1,3
Продуктуга таза салыктар	78373,9	103,5	14,1	83830,4	104,0	14,1	0,6

4,0 % деңгээлиндеги күтүлгөн экономикалык өсүш экономиканын бардык тармактарынын ИДПга оң салымы менен камсыздалат, анын ичинде айыл чарбасынын салымы 0,3 пайыздык пункт, курулуш тармагы – 0,8 пайыздык пункт, кызматтарды көрсөтүүчү тармактар – 1,3 пайыздык пункт, өнөр жай – 1,0 пайыздык пункт деңгээлинде күтүлүүдө.

Жүргүзүлгөн кайра эсептөөлөрдүн натыйжасында, 2019-жылы ИДП номиналдык көлөмү Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 23-августундагы № 393 токтому менен бекитилген 604,7 млрд сом суммасындагы ушундай көрсөткүчкө каршы 595,9 млрд сом суммасында күтүлүүдө. Бекитилген көрсөткүчкө салыштырмалуу 2019-жылы ИДПнын номиналдык көлөмүнүн төмөндөшү 2018-жылы ИДПнын дефляторунун түзүлгөн төмөн деңгээли (101,5 %) жана 2019-2020-жж. ичинде ушул динамиканын болжолдуу сакталышы менен түшүндүрүлөт.

Дефлятордун төмөн деңгээлинин себеби төмөнкүлөргө байланыштуу:

- кызмат көрсөтүүлөр чөйрөсүндөгү баалардын индекси күтүлүүчү инфляциянын орточо жылдык деңгээлинин чегинде турат;
- товарларды өндүргөн баалардын индекси инфляциянын түзүлгөн орточо жылдык деңгээлинен төмөн терс зонада турат (2018-жылы – 98,1%, 2019-жылдын 4 айында – 98,4 %);
- республиканын либералдуу соода режими рыноктун толушуна жана азык-түлүк жана азык-түлүк эмес товарларга баалардын төмөндөшүнө алып келди жана продукцияга бааны түзүүгө терс таасиринин тийгизүүдө;
- дүйнөлүк азык-түлүк рыноктору тарабынан ички бааларга жогорулатуучу таасирдин жоктугу.

Мында Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан мурда алдын ала эсептелген маалыматтарга ар жыл сайын орточо ~ 6-8 млрд сом кошулуп турган, ИДПнын номиналдык өлчөмүн тактоо боюнча буга чейинки жылдардын динамикасын эске алып, бул бекитилген көрсөткүчтөргө практикалык түрдө чыгууну болжолдой турганын белгилей кетүү керек.

Региондор боюнча 2019-жылы ИДП өндүрүштүн негизги үлүшү 78,4 % салыштырма салмагы менен Бишкек шаарынын, Чүй, Ысык-Көл жана Жалал-Абад облустарынын экономикаларынын ишинин эсебинен камсыздалат, алардын республиканын ИДП өсүшүнө суммалык салымы 3,26 пайыздык пунктту түзөт. Жалал-Абад (11,5 %) жана Ысык-Көл (11,6 %) облустарынын ИДП өндүрүшүнүн жалпы көлөмүндөгү олуттуу үлүштөрү Жалал-Абад облусунун аймагында республикада иштелип чыгуучу электр энергиясынын 90 %на жакыны өндүрүлгөндүгүнө, ал эми Ысык-Көл облусунун аймагында Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканалар жайгашкандыгына байланыштуу.

Үлүштүн калган бөлүгү 21,6 % деңгээлдеги эң төмөн салыштырма салмагы менен башка облустардын ортосунда бөлүштүрүлөт – Ош, Баткен, Нарын, Талас жана Ош шаары.

ИДП өндүрүшүнө региондордун салымы⁷

Көрсөткүчтөр	2018-жыл, баалоо		2019-жыл, күтүлүүдө			
	млн сом	өсүш темпи, %	млн сом	өсүш темпи, %	ИДПга карата % менен	ИДПнын өсүшүнө салымы, п.п.
ИДП (республика)	557113,3	103,5	595900,3	104,0	100,0	4,0
Баткен облусу	18979,1	104,2	19351,8	100,7	3,2	0,02
Жалал-Абад облусу	64415,4	104,1	68709,8	104,1	11,5	0,47
Ысык-Көл облусу	63914,6	98,6	69061,7	105,3	11,6	0,61
Нарын облусу	13538,3	95,2	14680,8	105,2	2,5	0,13
Ош облусу	39438,6	103,1	42882,2	104,8	7,2	0,34
Талас облусу	16098,0	104,5	17004,2	102,8	2,9	0,08
Чүй облусу	94902,2	105,9	101373,0	103,8	17,0	0,65

Дүйнөлүк азык-түлүк жана чийки зат рынокторунда баалардын орточо өсүшү жана негизги соода өнөктөш өлкөлөрдөгү инфляциялар 2019-жылы анча жогору эмес инфляциялык фонго өбөлгө түзүшөт, ошондуктан инфляциянын орточо жылдык деңгээли 102,0 % деңгээлинде күтүлүүдө.

Экономиканын жогоруда көрсөтүлгөн күтүлүүчү макроэкономикалык параметрлерине жараша калктын жашоо деңгээлин мүнөздөгөн негизги социалдык көрсөткүчтөр төмөнкүдөй түзүлөт:

- калктын жан башына ИДП көлөмү 96,3 миң сом өлчөмүндө күтүлүүдө жана 4,9 %га жогорулайт;

- акчалай кирешелердин номиналдык өсүшү 4,3 %, ал эми керектөө бааларынын күтүлгөн өсүшүн эске алуу менен – 2,3 % күтүлүүдө;

- акча кирешелердин түзүмүндө орточо айлык акынын өсүшү күтүлүүдө, ал номиналдуу 4,1 %га, ал эми керектөө бааларынын өсүшүн эске алуу менен анын реалдуу өлчөмү – 2,1 %га өсөт;

- жашоо минимумунун өлчөмү 4888,4 сом деңгээлинде күтүлүүдө. Орточо айлык акынын жашоо минимумуна катышынын коэффициенти эмгекке жарамдуу калкка 3,1 деңгээлинде түзүлөт;

- ишкердикти өнүктүрүү, эмгек ресурстарын толук жана рационалдуу колдонууну эске алуу менен калкты иш менен камсыздоого көмөк көрсөтүү чараларын активдештирүү жолу менен жумушсуздукту жана суроо-талап менен сунуштун дисбалансын төмөндөтүүгө багытталган калкты иш менен камсыздоо жаатындагы саясаттын чараларынын эсебинен жумуш орундарын түзүү жана экономикада иштегендердин санынын өсүшү күтүлүүдө. Бул чаралар 2017-жылга салыштырмалуу 0,5 пайыздык пунктка төмөндөтүү менен, 2019-жылы жумушсуздуктун деңгээлин 6,4 %га чейин төмөндөтүүгө көмөк көрсөтөт.

⁷ 2018-жылга региондор боюнча ИДПны эсептөө Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоолорунун негизинде жүргүзүлгөн.

7. 2020-жылга макроэкономикалык болжол

7.1. Макроэкономикалык саясат

2020-жылга макроэкономикалык саясаттын негизги максаты экономикалык өсүштүн оң динамикасын бекемдөө жана өлкөнүн туруктуу экономикалык өнүгүүсү үчүн базисти түзүү болуп саналат. Бул максаттарга жетүү төмөнкү багыттар боюнча чараларды ишке ашырууну карайт: 1) жагымдуу макроэкономикалык шарттарды түзүү; 2) ишкер климатын жакшыртуу жана инвестициялык активдүүлүктү өбөлгөлөө; 3) экономиканын реалдуу секторунда өндүрүмдүүлүктү жогорулатуу үчүн шарттарды түзүү; 4) тышкы соода байланыштарды бекемдөө жана ички рынокту өнүктүрүү. Максаттуу макроэкономикалык көрсөткүчтөр ири улуттук долбоорлорду ишке ашырууну улантуу, өлкөнүн мамлекеттик активдерин натыйжалуу башкаруу, экономиканын бардык тармактарына өбөлгөлөрдү түзүү үчүн мамлекеттик жөнгө салуу системасын реформалоо аркылуу жетишилет.

Экономиканы бекемдөөгө, өндүрүштү өнүктүрүүгө жана потенциалын чыңдоого, ошондой эле элдин бакубаттыгын жана сапатын жакшыртууга багытталган Кыргыз Республикасын өнүктүрүү программасын, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2018-жылдын 31-октябрындагы № 221 Жарлыгы менен бекитилген 2018-2040-жылдары Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясын ийгиликтүү жана өз убагында ишке ашыруу Өкмөттүн артыкчылыктуу милдети бойдон кала берет.

Макроэкономикалык стабилдүүлүктү камсыз кылуу экономиканы туруктуу өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүүнүн базалык өбөлгөсү болуп саналат. Экономикалык саясат жогорку экспорттук потенциалга ээ болгон, жумуш орундарын түзгөн жана элдин бакубаттыгын жогорулаткан тармактарды өнүктүрүүгө өбөлгөлөрдү түзүүгө багытталат. Чет өлкөлүк инвестициялар тартылат, мында өнүктүрүү үчүн тышкы карыз алууларды тартуу менен жеке ресурстарды пайдалануунун ортосунда акылга сыярлык баланс түзүлөт. Карыз алуу саясаты дүйнөнүн бир дагы өлкөсүнөн көз каранды болууга жол бербегендей түзүлөт.

Инвесторлорго, чакан жана орто бизнеске кепилдиктер камсыздалат, узак мөөнөттүү мезгилге финансы ресурстарына жетүү үчүн механизмдер иштелип чыгат, кепилдик фондунун мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтилет.

Экономиканын көмүскөдөгү секторун трансформациялоо жана легалдаштыруу боюнча чаралардын комплекси иштелип чыгат. Өлкөнүн көмүскөдөгү экономикасынын деңгээлин төмөндөтүүгө багытталган чаралар мамлекеттик бюджеттин киреше бөлүгүн жогорулатууга, атаандаштык жана ишкердик чөйрөнү өнүктүрүүгө, өлкөнүн экономикасына кредиттик каражаттардын үлүшүн азайтууга, ошондой эле Кыргыз Республикасынын инвестициялык жагымдуулугун жогорулатууга мүмкүндүк берет.

2020-жылы жана болжолдонгон горизонтто (2021-2022-жж) экономикалык өнүктүрүү улуттук экономиканы өнүктүрүүгө тышкы да, ички да факторлордун таасиринин улануу гипотезасында курулат. Региондо

экономиканы стабилдештирүүгө байланыштуу тышкы экономикалык көрсөткүчтөрдө трендин, ИДПнын орточо өсүшүн сактоо күтүлүүдө. Кыргыз Республикасынын экономикасынын ачыктыгы жана анын транзиттик соодадан жана тышкы жардамдан көз карандылыгы негизги стратегиялык өнөктөштөрдү өнүктүрүүдөгү тобокелдиктерге/шокторго өлкөнүн улуттук экономикасына түздөн-түз таасир этүүгө мүмкүндүк түзөт.

7.2. Акча-кредиттик саясат

Улуттук банк Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Башкармасынын 2017-жылдын 13-декабрындагы № 2017-П-07/51-1-(ДКП) токтому менен бекитилген Орто мөөнөттүү мезгилге акча-кредиттик саясаттын негизги багыттарынын алкагында акча-кредиттик саясатты жүргүзөт. Тийиштүү акча-кредиттик саясатты жүргүзүү аркылуу орто мөөнөттүү мезгилге баанын стабилдүүлүгүнө жетишүү жана кармап туруу Улуттук банктын ишинин негизги максаты бойдон калат.

Улуттук банктын саясаты орто мөөнөттүү мезгилде өлкөдө баалардын стабилдүүлүгүн 5,0-7,0% чегинде камсыз кылууга багытталат.

Акча-кредит саясатынын экономикага болгон натыйжалуу таасиринин маанилүү шарты болуп өзгөрмөлүү валюта курсу саналат. Ушуга байланыштуу Улуттук банк мурдагыдай эле Кыргыз Республикасы тарабынан кабыл алынган өзгөрүлмө алмашуу курсунун режимин улантат. Алмашуу курсун түзүү рынок механизминде негизделет. Улуттук банктын ички валюталык рыноктогу аракети алмашуу курсунун кескин өзгөрүшүн жөнгө салууга багытталат. Ички валюта рыногуна таасирин тийгизүүчү тышкы опурталдар күчөгөндө мүмкүн болуучу терс кесепеттерди жеңилдетүү үчүн зарыл чаралар көрүлөт.

Улуттук банк орто мөөнөттүү келечектеги инфляциялык таргетирлөөгө акырындап өтүү боюнча жүргүзүлгөн иштердин алкагында өзүнүн күч-аракетин трансмиссиялык механизмдин пайыздык каналын өркүндөтүүгө жана инфляцияга карата анын таасиринин даражасын жогорулатууга багыттайт.

Өнүккөн финансы рыногу экономикага акча-кредит саясаты боюнча чаралардын таасириндеги ажырагыс жана маанилүү звено болуп саналат. Банктар аралык акча рыногун андан ары активдештирүүгө жана өнүктүрүүгө көмөк көрсөтүү боюнча иштер уланууда. Ушуга байланыштуу акча-кредит саясатынын тактикалык чаралары акча рыногунун кыска мөөнөттүү пайыздык ставкаларынын ушундай динамикасын калыптандыруу үчүн шарт түзүүгө багытталган, ал алардын рыноктук түзүлүшүнө жана кыйла аныктыгына мүмкүндүк берет.

Экономикада акчалай сунуш узак мөөнөттүү келечектеги экономикалык өсүшкө жана инфляциянын стабилдүүлүгүнө көмөктөшүү үчүн экономикадагы акчанын тең салмактуу көлөмүн сактап калуу боюнча ички өндүрүштүн өтүмдүүлүгүн эске алуу менен жүзөгө ашырылып турат.

Накталай эмес төлөмдөрдүн жана эсептешүүлөрдүн үлүшүн көбөйтүү артыкчылыктуу багыт болуп кала берет. Бул багытта рыноктогу жаңы төлөм жана финансылык технологияларды изилдөө жана өнүктүрүү боюнча иштер улантылат. Накталай эмес төлөмдөрдүн үлүшүн көбөйтүү акча-кредит саясатынын трансмиссиялык механизминде оң таасирин тийгизет.

Улуттук банк банктык сектор жана чакан каржылоо сектору менен бирге банктык жана чакан каржылоо секторлорун жана төлөм системаларын өнүктүрүүнүн негизги багыттарын ишке ашыруу боюнча иштерин уланта берет.

7.3. Салык саясаты

Кыргыз Республикасынын фискалдык саясатынын концептуалдык негиздери Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 7-июлундагы № 455 токтому менен бекитилген 2015-2020-жылдарга Кыргыз Республикасынын фискалдык саясатынын концепциясынын, ошондой эле программалык документтерде камтылган Өкмөттүн чараларынын алкагында алдын ала аныкталат. Саясат мамлекеттик саясаттын иштелип чыккан чараларын натыйжалуу ишке ашырууга жана экономиканын балансталган өсүшүн камсыздоого багытталат. Өндүрүштү диверсификациялоого, технологиялык жаңыртууга жана модернизациялоого, фискалдык инструменттер (электрондук фискалдаштыруу, салыктык жеңилдиктер, экспорттук субсидиялар, кредиттөө ж.б.) аркылуу экономиканын атаандашууга жөндөмүн жогорулатууга багытталган фискалдык саясаттын дем берүүчү ролу сакталып калууда.

Салык саясатынын негизги милдеттери салык мыйзамдарын мындан ары өркүндөтүү болот, анын ичинде:

- камсыздандыруу төлөмдөрүн жыйноо жаатында;
- заманбап техникалык чечимдерди түзүү, ак ниет салык төлөөчүлөрдү жана жарандарды коргоого багытталган технологияларды киргизүү;
- товарларга байкоо жүргүзүү жана жүгүртүү системасынын улуттук компонентин түзүү;
- “Салык салуу” көрсөткүчү боюнча эл аралык рейтингдерде өлкөнүн позициясын жогорулатуу;
- административдик тоскоолдуктарды төмөндөтүү, ошондой эле экономиканын формалдуу эмес секторун либералдаштырууга стимул берүү;
- салыктык отчеттуулук системасын өркүндөтүү жана автоматташтыруу;
- ак ниет ата-мекендик өндүрүүчүлөрдү жана импорттоочуларды коргоо;
- салыктык текшерүүнүн жана товардык продукцияны эсепке алуунун заманбап системасын түзүү жана анын фискалдык максаттарда белгиленген мүнөздөмөлөргө шайкештиги;
- товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү жеткирүү тизмегин электрондук өз ара аракеттенүүгө өткөрүү.

7.4. Бюджеттик саясат

Бюджеттик саясат Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 22-декабрындагы № 696 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасында мамлекеттик финансыны башкарууну өнүктүрүүнүн 2017-2025-жылдарга карата стратегиясына; Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 23-августундагы № 397 токтому менен бекитилген 2019-2021-жылдарга Кыргыз Республикасынын фискалдык саясатынын негизги багыттарына ылайык ишке ашырылат жана андан аркы консолидацияга, бюджеттик туруктуулукка жетүүгө багытталат.

Бюджеттик саясатты ишке ашыруу төмөнкү маселелерди чечүү аркылуу жетишилет:

- мамлекеттик бюджетти пландоону жана аткарууну жакшыртуу, анын ичинде бюджеттин ачык-айкындыгын, толуктугун жана ишенимдүүлүгүн арттыруу; бюджеттин кирешелерин жана чыгымдарын контролдоону жакшыртуу;

- финансылык эсепке алуунун жана отчеттун өз учурунда болуусу;

- ички жана тышкы аудиттин жол-жоболорун өркүндөтүү.

Жалпысынан орто мөөнөттүү мезгилде жүргүзүлгөн саясат мурдагыдай эле бюджеттик туруктуулукту камсыз кылууга жана төмөнкү багыттарды ишке ашырууга арналат: бюджеттин ресурстук потенциалын жогорулатууга; бюджеттин терс балансын азайтууга; мамлекеттик чыгымдардын таасирдүүлүгүн жана натыйжалуулугун жогорулатууга; мамлекеттик тышкы карыздын туруктуулугун сактоого жана ички зайымдардын көлөмүн көбөйтүүгө.

Орто мөөнөттү келечекте ишкердик үчүн жагымдуу шарттарды түзүү жана экономиканын тармактарына жаңы өндүрүштүк кубаттуулуктарды колдонууга киргизүү боюнча көрүлгөн чаралар (мисалы, цементти өндүрүү, электромобилдерди чогултуу, технополистер боюнча заводдорду ишке киргизүү ж.б.), Жерүй жана Чаарат сыяктуу жаңы кендерди колдонууга киргизүү, өлкөнүн көмүскө экономикасынын деңгээлин төмөндөтүү, узак мөөнөттүү мезгилде финансылык ресурстарга жетүү үчүн механизмдерди иштеп чыгуу, кепилдик фонддордун мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү, салыктык жол-жоболорду фискалдаштыруунун электрондук системасын ишке киргизүү ж.б. мамлекеттик бюджеттин киреше бөлүгүнө түшүүлөрдү көбөйтүүгө мүмкүндүк түзөт. Мындан улам, орто мөөнөттүү мезгилге ИДПга салык кирешелеринин үлүшүнүн көрсөткүчү 22,3 % деңгээлинде болжолдонууда.

7.5. Өнүгүү бюджети

2020-жылы республикалык бюджеттен “Капиталдык салымдар” беренеси боюнча 3,8 млрд сом суммасындагы каражаттар каралган, алар, биринчи кезекте, жогорку даярдыктагы курулуш объекттердин курулушун аяктоого, табигый кырсыктан зыян тарткан билим берүү объекттерин реконструкциялоого, ошондой эле авариялык объекттерге багытталат.

Мамлекеттик капиталдык салымдар үчүн ресурстарды көбөйтүүдө мурда башталган билим берүү, саламаттык сактоо, маданият жана спорт объектеринин курулушун аяктоону каржылоо пландалууда, Бишкек шаарынын жана Ош шаарынын социалдык жана инженердик инфратүзүмүн курууну жана өнүктүрүүнү каржылоо улана берилет, ошондой эле региондорду өнүктүрүүнүн алкагында стратегиялык маанидеги автомобиль жолдорун жана республиканын чек арага жакын райондорундагы автожолдорду курууну артыкчылыктуу тартипте каржылоо пландалууда. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 21-июлундагы № 440 токтому менен бекитилген 2017-2026-жылдарга Кыргыз Республикасынын ирригациясын өнүктүрүүнүн мамлекеттик программасына ылайык ирригациялык каналдардын курулушун аяктоону каржылоо улантылат, бул Кыргыз Республикасынын Баткен, Жалал-Абад, Нарын, Ош жана Талас облустарында жаңы сугат жерлердин орчундуу аянттарын өздөштүрүүгө мүмкүндүк берет (болжолдуу наркы 6065 млн сом менен 4825га).

2020-жылы мамлекеттик инвестициялардын долбоорлорунун маанилүү багыттары болуп транспорт системасын, энергетикалык инфратүзүмдү, ошондой эле айыл чарбасын, ирригацияны, суу менен камсыздоону жана социалдык инфратүзүмдү өнүктүрүү кала берет.

Бардык булактардан мамлекеттик инвестициялардын долбоорлорун бюджеттик каржылоонун жалпы суммасы 34100,6 млн сомду түзөт. Мында зайым менен гранттардын эсебинен тышкы каржылоонун үлүшү 32580,8 млн сомду түзөт (каржылоонун жалпы суммасынан 95,5%), мамлекеттик инвестициялардын долбоорлорун кошо каржылоого 1519,8 млн сом (4,5%) пайдаланылат.

Үстөмдүк кылуучу ролду экономикалык блок ойнойт, ага бардык каржылоонун 90%ы туура келет, ал айыл чарба, транспорт, энергетика жана социалдык инфратүзүм сыяктуу багыттарды камтыйт, аларды өнүктүрүүгө мамлекеттик инвестициялардын кыйла көлөмү багытталат.

Каржылоонун жалпы көлөмүнөн 10% социалдык секторду каржылоого багытталат.

7.6. Инвестициялык саясат

2020-жылга карата инвестициялык саясаттын негизги максаты болуп Кыргыз Республикасындагы инвестициялык климаттын жагымдуулугун арттыруу, анын ичинде инвестициялык долбоорлорду ишке ашырууда менчикти жана инвестицияларды коргоону камсыз кылуу эсептелет.

Инвестициялык жагымдуулукту жогорулатуу жана ишкердиктин жагымдуу чөйрөсүн түзүү бөлүгүндө негизги көңүл ар бир облустун артыкчылыктарын жана өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен инвестициялык потенциалды жогорулатууга; региондук экономиканын артыкчылыктуу жана стратегиялык маанилүү тармактарына инвестициялоого; бизнес жүргүзүү үчүн институттук чөйрөнү түзүүгө; долбоорлорду ишке ашыруу үчүн жергиликтүү инвестицияларды тартууга; инвестицияларды тартуу үчүн

жагымдуу шарттарды түзүү жана талаптарды жөнөкөйлөтүү жолу менен мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жана инвестициялар боюнча мыйзамдарды өркүндөтүүгө; Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 16-июнундагы № 327 токтому менен бекитилген 2016-2021-жылдарга Кыргыз Республикасында мамлекеттик-жеке өнөктөштүктү өнүктүрүү программасын ишке ашырууга; региондордун аймагына инвестициялоону жана ишкердикти интенсивдүү өнүктүрүүнү чектеген административдик тоскоолдуктарды жокко чыгарууга бурулат.

2020-жылдагы инвестициялык саясаттын негизги милдеттери:

- ар бир облустун артыкчылыктары менен өзгөчөлүгүн эске алуу менен өлкөнүн региондорунун инвестициялык потенциалын жана жагымдуулугун арттыруу;
- региондук экономиканын стратегиялык жактан олуттуу жана артыкчылыктуу тармактарына инвестиция салуу;
- долбоорлорду ишке ашыруу үчүн ички инвестицияларды тартуу;
- өзгөчө маанилүү өндүрүшкө жана социалдык тармакка мамлекеттик колдоо көрсөтүү;
- инвестициялык жагымдуулуктун инструменттерин өркүндөтүү;
- адам ресурстарын өнүктүрүүгө, калктын жашоо чөйрөсүн жакшыртууга багытталган инвестициялар;
- ишкердиктин жана инвестициялык иштин субъекттерин мамлекеттик колдоого алуунун натыйжалуулугун арттыруу;
- эл аралык жана региондор аралык кызматташууну өнүктүрүү;
- инвестициялар боюнча мамлекеттик органга бардык инвестициялык саясатты координациялоо боюнча ыйгарым укук берүү, ошондой эле өлкөдө инвестициялык лотторду ишке ашыруу жана инвестициялык долбоорлорду илгерилетүү үчүн зарыл болгон ресурстар менен камсыз кылуу аркылуу ири чет элдик инвесторлор үчүн “Бирдиктүү терезе” механизмин киргизүү;
- инвестициялык фонддордун жана финансылык институттардын натыйжалуу жана туруктуу иштөө системасын түзүү;
- талаптарды жөнөкөйлөтүү жана инвестиция тартуу үчүн жагымдуу шарттарды түзүү аркылуу мамлекеттик-жеке өнөктөштүк жана инвестициялар боюнча мыйзамдарды жакшыртуу;
- инвестицияларды тартуу үчүн мамлекеттик активдерди башкаруу боюнча ири улуттук корпорацияларды түзүү;
- региондордун аймактарында ишкердикти жана инвестициялоону интенсивдүү өнүктүрүүнү чектөөчү административдик тоскоолдуктарды жоюу;
- эл аралык рейтингдердеги Кыргыз Республикасынын позициясын жакшыртуу жана өлкөнүн инвестициялык мүмкүнчүлүктөрү менен бизнес-коомчулукту тааныштыруу боюнча ишти жүргүзүү;
- инвестицияларды илгерилетүү боюнча ыйгарым укуктуу орган тарабынан инвестициялык долбоорлор үчүн бизнес-пландарды жана техникалык-экономикалык негиздемелерди иштеп чыгуу;

- тышкы аракеттерди Кыргыз Республикасынын чет өлкөлөрдөгү мекемелеринин ресурстарын иштетүүгө жана мобилизациялоого, анын ичинде соода өкүлдөрүнүн институтун тартуу менен багыттоо.

7.7. Инновациялык саясат

Интеллектуалдык менчик жана инновациялык иш чөйрөсүндөгү мамлекеттик саясат инновациялык процесстерди ишке ашыруу үчүн жагымдуу экономикалык климатты түзүүгө жана интеллектуалдык менчиктин рыногунун иштеши үчүн шарттарды түзүүгө багытталат. Орто мөөнөттүү келечекте интеллектуалдык менчикти түзүү боюнча потенциалды өстүрүүгө, интеллектуалдык менчиктин объектилерин колдонуу үчүн шарт түзүү жана укуктарды жана коргоону алуу механизмдерин өркүндөтүүгө багытталган шарттар түзүлөт.

Интеллектуалдык менчик жана инновациялык иш чөйрөсүндөгү саясат Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 6-июлундагы № 424 токтому менен бекитилген 2017-2021-жылдарга Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчикти өнүктүрүүнүн мамлекеттик программасын жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 8-февралындагы № 79 токтому менен бекитилген 2022-жылга чейинки мезгилде Кыргыз Республикасынын илимий-инновациялык өнүгүү концепциясын ишке ашыруу аркылуу жүзөгө ашырылат.

Төмөнкү иш-чаралар комплекси ишке ашырылат: интеллектуалдык менчиктин объекттерин түзүү процессине мамлекеттик, илим изилдөө жана жеке ишканаларды тартуу; региондордо ойлоп табуучулук жана чыгармачылык иштерди активдештирүү; интеллектуалдык иштин натыйжасына укуктуу берүү жол-жобосун өркүндөтүү; жарандык коомду интеллектуалдык менчик укуктарын ишке ашыруу процессине тартуу, талаштарды сотко чейин жөнгө салуу үчүн медиация институттарын түзүү; интеллектуалдык менчикти башкаруу жана илгерилетүү боюнча адистерди даярдоо; интеллектуалдык менчиктин авторлору менен бизнес түзүмдөрдүн өз ара аракеттенүүсү үчүн көргөзмө-тажрыйба аянтчаларын түзүү.

Көрүлгөн чаралар интеллектуалдык менчик чөйрөсүндө төмөнкүлөргө көмөктөшөт: ченемдик укуктук актыларды өркүндөтүүгө; улуттук инновациялык системаны өнүктүрүү жана түзүү боюнча бирдиктүү мүдөөнү калыптандырууга; чакан жана орто ишкерлер, фермерлер, мамлекеттик түзүмдөр жана өлкөнүн илимий чөйрөсүнүн ортосундагы кызматташуу үчүн аянтча түзүүгө; бизнес коомчулуктун, изилдөө институттарынын өкүлдөрүн интеллектуалдык менчик укуктарын башкаруу жана аларды коргоонун практикалык көндүмдөрүнө окутууга; чыгармачыл жаштарга дем берүүгө жана интеллектуалдык потенциалын өнүктүрүүгө; жаш авторлорду шыктандыруу жана чыгармачылык иштерине стимул берүүгө; интеллектуалдык менчик объекттерине арыздарды кароо процессин автоматташтырууга; интеллектуалдык менчиктин объекттерин камтыган контрафакттык продукциянын зыяны жөнүндө калкка маалымат берүүгө;

жалпыга маалымдоо каражаттарынын интеллектуалдык менчиктин маселесине адистешкен өкүлдөрүнүн тобун даярдоого.

7.8. Экологиялык коопсуздук жана айлана-чөйрөнү коргоо

Айлана-чөйрөнү коргоо жана экологиялык коопсуздукту камсыз кылуу жаатындагы иштер экосистемалардын туруктуулугунун бардык аспектерин камтуучу айлана-чөйрөнү коргоо жана экологиялык коопсуздук жаатындагы бирдиктүү мамлекеттик саясатты ишке ашырууну улантууга багытталат. Экономикалык саясат өлкөнүн атаандашууга жөндөмүн арттыруу, эмгек өндүрүмдүүлүгүнүн өсүшүн жана өнүгүүнү интенсификациялоо аркылуу туруктуу экономикалык өсүштү камсыз кылуу үчүн табигый ресурстарды сарамжалдуу пайдаланууга багытталат.

Экологиялык коопсуздукту камсыз кылуу үчүн артыкчылыктуу багыттар болуп төмөнкүлөр саналат:

- айлана-чөйрөнү коргоонун жана табиятты пайдалануунун мамлекеттик башкаруу системасын оптималдаштыруу;
- экономикалык иштин экономикалык терс кесепеттерин азайтуу жана минимизациялоо;
- биотүрдүүлүктү сактоо жана өзгөрүп жаткан климаттын шартында табигый экосистемаларды калыбына келтирүү;
- 2020-2022-жылдары жашылдандыруу үчүн көчөт материалдарын өстүрүү (500 миң даана өлчөмүндө).

Климаттын өзгөрүшүнүн терс кесепеттерин азайтуу жана аны өлкөнүн экономикасы жана калк үчүн жеңилдетүү боюнча төмөнкүдөй чаралар көрүлөт:

- негизги секторлор боюнча тармактык адаптациялык программаларды иштеп чыгуу;
- адаптациялык иштерди пландоо үчүн методологияларды, ыкмаларды жана инструменттерди ишке киргизүү;
- климаттын өзгөрүшүнүн калктын саламаттыгына, экономикага жана айлана-чөйрөгө терс таасиринен болуучу жоготууларды азайтуу.

7.9. Экономикалык өсүштүн түзүмүнө болжол

7.9.1. ИДП өндүрүш методу менен

Белгиленген саясаттарды (7.1.-7.8.) ишке ашыруу макроэкономикалык стабилдүүлүктү камсыз кылууга мүмкүндүк түзөт. Жогоруда белгиленген өбөлгөлөрдү жана сунуштарды эске алуунун негизинде 2020-жылы экономикалык өсүш 635,1 млрд сом номиналдык көлөмү менен 3,6% деңгээлинде, ал эми Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды эске алуусуз – 4,2% деңгээлинде болжолдонууда.

2020-жылы экономиканын секторлорундагы негизги көрсөткүчтөр төмөнкүдөй түрдө болжолдонууда:

ИДПны түзгөн тармактар боюнча өсүштүн түзүмү жана темптери
(өсүштүн темпи ДВС боюнча берилди)

	2019-жыл, күтүү				2020-жыл, болжол			
	күтүү (млн сом)	өсүш темпи (%)	ИДПга карата % менен	ИДПнын өсүшүнө салымдын үлүшү, п.п.	болжол (млн сом)	өсүш темпи (%)	ИДПга карата % менен	ИДПнын өсүшүнө салымдын үлүшү, п.п.
ИДП	595900,3	104,0	100,0	4,0	635071,6	103,6	100,0	3,6
Өнөр жай	112250,6	105,1	18,8	1,0	117455,5	101,9	18,5	0,4
Айыл чарба	67558,4	103,0	11,3	0,3	70880,0	103,1	11,2	0,4
Курулуш	54459,3	109,0	9,1	0,8	60616,8	110,1	9,5	0,9
Кызмат көрсөтүү чөйрөсү	277801,6	102,9	46,6	1,3	296778,4	103,2	46,7	1,5
Продуктуга жана импортко таза салыктар	83830,4	104,0	14,1	0,6	89341,0	103,6	14,1	0,5

3,6% деңгээлинде болжолдонгон экономикалык өсүш өлкөнүн ИДП түзгөн реалдуу экономиканын бардык тармактары тарабынан колдоого алынат. Мында эң чоң салым кызмат көрсөтүү тармагы тарабынан камсыздалат – 1,5 пайыздык пункт, ал эми башка тармактардын салымы орточо болот: курулушта – 0,9 пайыздык пункт, айыл чарбасында – 0,4 пайыздык пункт, өнөр жайында – 0,4 пайыздык пункт.

Экономикада түзүлүүчү тенденциялар экономиканын тармактары боюнча ИДП түзүмүнө таасир этет, мында мурдагыдай эле негизги үлүштү кызмат көрсөткөн тармактар ээлейт – 46,7 %, товарларды өндүрүүчү тармактардын үлүшү – 39,2%.

Реалдуу секторду өнүктүрүү

Айыл чарбасы

Агрардык сектор өлкөнүн азык-түлүк коопсуздугун жана калкты жумуш менен камсыз кылууда мурдагыдай эле экономиканын негизги секторлорунун бири бойдон калууда (600 миң адамдан көп). Ушул секторду өнүктүрүү өнөр жай ишканаларын сырьёлук ресурстар, калкты азык-түлүк продуктулары менен камсыз кылууга жана ИДП кошумча наркынын ири бөлүгүн түзүүгө мүмкүндүк берет.

Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн негизги максаты өндүрүштүн өсүшү үчүн шарттарды түзүү, продукциянын сапатын жогорулатуу жана өлкөнүн азык-түлүк коопсуздугун камсыз кылуу болуп саналат. Айыл чарбасын өнүктүрүү төмөнкүдөй артыкчылыктуу багыттарга топтолот: (1) өсүмдүк

өстүрүүдө инновациялык ишти активдештирүү, ал тармакты техникалык жана технологиялык кайра жабдуу менен жер кыртышынын күрдүүлүгүн кайта өндүрүү системаларын, селекциялоо методдорун иштеп чыгууга, түшүмдүүлүктүн жогорку потенциалын, продукциянын сапатын, оорулар менен заянкечтерге, жагымсыз жаратылыш шарттарына туруктуулукту өзүнө камтыган жаңы сортторду жана гибриддерди түзүүгө жана киргизүүгө багытталат; (2) мейкиндикти уюштуруу формаларынын кеңири арсеналын киргизүү (кластер, жогорку товардык адистештирилген зоналар ж.б.), өндүрүш күчтөрүн рационалдуу жайгаштыруунун перспективалуу факторлору аркылуу агроөнөр жай продукциясынын атаандашууга жөндөмүн жогорулатуу; (3) агроөнөр жай рыногун жана анын инфраструктурасын өнүктүрүү, ал товардын жүгүртүлүшүн тездетүүнү жана агроөнөр жай рыногунун сыйымдуулугун кеңейтүүнү камсыз кылат, анын ичинде айыл чарба продукциясынын сакталышын уюштурууну жакшыртуу, ташуунун натыйжалуулугун жогорулатуу, азык-түлүк рыногунун субъекттерин тейлөө үчүн дүң бөлүштүрүү, маркетингдик жана логистикалык борборлорду түзүү; (4) органикалык продуктуларды, сертификацияланган продукцияны сунуштоону көбөйтүүнүн эсебинен ата-мекендик айыл чарба продукциясынын сандык көлөмүн жана экспорттук потенциалын өнүктүрүү, анын жалпы жагымдуулугун арттыруу; (5) суу жана жер ресурстарын сарамжалдуу пайдаланууну өркүндөтүү, сарамжалдуу пайдалануунун экономикалык стимулдарын киргизүү.

Белгиленген багыттарды илгерилетүү үчүн Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн программасында, ошондой эле төмөнкүдөй программалык документтерде каралган чаралар ишке ашырылат:

- Кыргыз Республикасында айыл чарба кооперативдерин өнүктүрүүгө, агроөнөр жай комплексинин продукциясынын атаандашууга жөндөмдүүлүгүн жогорулатууга багытталган Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 21-апрелиндеги № 237 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасында 2017-2021-жылдарга айыл чарбанын кооперативдик системасын өнүктүрүү концепциясы;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 30-июнундагы № 414 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасында айыл чарба багытындагы жерлердин кыртышынын күрдүүлүгүн сактоонун жана жогорулатуунун 2017-2020-жылдарга карата концепциясы, аны ишке ашыруу ата мекендик экологиялык коопсуз минералдык жер семирткичтердин жана мелиораторлордун өндүрүшүн жана ассортиментин, айыл чарба продукциясынын түшүмдүүлүгүнүн 15-20%га өсүшүн, ошондой эле агрохимиялык, гидромелиорациялык, агрокоймелиорациялык иштерди жүргүзүүнүн эсебинен айыл чарба өндүрүшүн өнүктүрүүнүн туруктуулугун жогорулатууну камсыз кылат;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 21-июлундагы № 440 токтому менен бекитилген 2017-2026-жылдарга Кыргыз Республикасынын ирригациясын өнүктүрүүнүн мамлекеттик программасы, ал айыл тургундарын жаңы сугат жерлери менен камсыз кылуу үчүн

ирригация инфратүзүмүн курууну караштырат;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 2-августундагы № 459 токтому менен бекитилген 2017-2022-жылдарга карата Кыргыз Республикасында органикалык айыл чарба өндүрүшүн өнүктүрүү концепциясы, ал органикалык айыл чарбаны өнүктүрүү боюнча жагымдуу шарттарды түзүүгө жана ченемдик укуктук актыларды өркүндөтүү жолу менен органикалык продукциянын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатууга багытталган.

Мындан тышкары, агроөнөр жай секторун өнүктүрүү 2011-жылы башталган айыл чарба өндүрүүчүлөрүн каржылоо аркылуу айыл чарба продукциясын кайра иштетүү жана экспорттоо үлүшүн көбөйтүүгө багытталган. “Айыл чарбасын каржылоо” долбоорун улантуу күтүлүүдө, ал жазгы талаа иштерин өз убагында жүргүзүү жана мал чарбасын, өсүмдүк өстүрүүнү жана айыл чарба кооперациясын мындан ары өнүктүрүү үчүн фермерлерди жана ишкердик субъекттерин мамлекеттик колдоого багытталган.

Жогоруда аталган чараларды ишке ашыруунун натыйжасында айыл чарбасынын, токой чарбасынын жана балык чарбасынын продукциясын дүнүнөн чыгаруу 2020-жылга 222,6 млрд сом көлөмүндө, ал эми өсүмдүк өстүрүүдө – 4,1%га жана мал чарбасында – 2,4% өсүүнүн эсебинен реалдуу өсүштүн темпи 3,1% деңгээлинде болжолдонууда.

8-таблица

2019-2020-жылдарга айыл чарбасында өсүштүн темпинин динамикасы

Көрсөткүчтөр	2019-ж., күтүү		2020-ж., болжол	
	млн сом	%	млн сом	%
Айыл чарбасынын, токой чарбасынын жана балык чарбасынын дүң продукциясы	212181,0	103,0	222613,0	103,1
анын ичинде:				
дыйканчылык	105016,5	103,8	111291,2	104,1
мал чарбасы	102001,5	102,3	106126,2	102,4

Айыл чарбасын өндүрүү түзүмү, негизинен, тийиштүү салыштырма салмагы – 50,0% жана 47,7% менен дыйканчылыктын жана мал чарбасынын продукциясы түрүндө сунушталган.

Дыйканчылыкта 4,1% деңгээлинде өсүштүн болжолдонгон темптери ирригациялык системаларды жана минералдык жер семирткичтерди жакшыртуу, жазгы талаа иштерин өз убагында жүргүзүү, дан өсүмдүктөрүнүн кондициялык уруктарынын салыштырма салмагын жогорулатуу, айдоо аянттарынын түзүмүн оптималдаштыруу, сатылышы айыл чарба өндүрүүчүлөрүнүн жыргалчылыгына айрыкча оң натыйжа берген өсүмдүктөрдү өстүрүүгө региондорду адистештирүү, уруктардын сортторун жакшыртуу, машина-трактор паркын жаңыртуу, колдонулбаган айдоо жерлерин кыскартуу аркылуу техникалык өсүмдүктөрдүн түшүмдүүлүгүн

жогорулатуунун эсебинен камсыздалат. Өсүш темпи, негизинен өндүрүштү жогорулатуунун эсебинен камсыздалат: дан эгиндери – 0,2 %га, түшүмдүүлүктү 0,1 ц/га жогорулатуунун эсебинен; кант кызылчасы – 1,4 %га, түшүмдүүлүктү 476,9 ц/га жогорулатуунун эсебинен; картошка – 1,1 %га, түшүмдүүлүктү 169,2 ц/га жогорулатуунун эсебинен; жашылчалар – 1,6 %га, түшүмдүүлүктү 215,3ц/га жогорулатуунун эсебинен; мөмө-жемиштер – 3,5 %га, түшүмдүүлүктү 53,6 ц/га жогорулатуунун эсебинен.

Мал чарбасынын продукциясын өндүрүүдө 2,4 % деңгээлдеги реалдуу өсүш мал башын көбөйтүүнүн, асыл тукум малдын генофондун жана үйүрүн кайта жандандыруу иштерин жакшыртуунун; жайыттарды сарамжалдуу пайдалануунун, зооветсервис жана ветеринардык кызматтар тармагын кеңейтүүнүн эсебинен селекциялык-асыл тукум иштерин жогорулатуу, жасалма уруктандыруу пункттары сыяктуу инфраструктураны түзүү, малды идентификациялоо, малдын жана канаттуулардын натыйжалуулук көрсөткүчтөрүн жогорулатуу үчүн тоют базасын түзүү жолу менен камсыздалат. Мында тирүү салмактагы этти өндүрүүнүн өсүшү өткөн жылга салыштырмалуу 9,0 миң тоннага көбөйүү менен 2,2 %га, сүт – 39,9 миң тоннага көбөйүү менен 2,5 %га, жумуртка – 24,8 млн даанага көбөйүү менен 4,5 %га жана жүн – 0,2 миң тоннага көбөйүү менен 1,5 %га болжолдонууда.

2020-жылы айыл чарба өндүрүшүнүн максаттуу көрсөткүчтөрүнө жетүүгө төмөнкү өбөлгөлөр таасир этет:

- “Фермерлерге арзан кредиттер” жана “Айыл чарбасын каржылоо” программалары боюнча жеңилдетилген кредиттерди берүүнүн натыйжасы жана айыл чарба өндүрүүчүлөрүнө жеңилдетилген кредиттерди берүү практикасын улантуу, анын алкагында бүгүнкү күндө 30 млрд сомдон ашык кредиттер берилди;

- айыл чарба өндүрүшүнүн негизги каражаттарын жаңыртуу, техникалык сервистик кызматтардын инфраструктурасын кеңейтүү жана өлкөнүн айыл чарба субъекттеринин машина-трактор паркын модернизациялоо;

- күйүүчү-майлоочу материалдарды пайдаланууга жеңилдиктерди берүү боюнча мамлекеттик колдоону улантуу, лизинг боюнча айыл чарба техникасын сатып алуу жолу менен жеңилдетилген кредиттик шарттарда керектүү айыл чарба техникасы менен фермерлерди камсыздоо; дыйкандарды жана фермерлерди азоттук жер семирткичтер менен камсыздоо көйгөйүн чечүү;

- ЕАЭБге мүчө өлкөлөрдүн чек араларынын ачыктыгы, бул керектүү материалдык-техникалык ресурстарды, минералдык жер семирткичтерди, өсүмдүктөрдү коргоо каражаттарын жана жогорку өнүмдүү үрөндөрдү сатып алуу, ошондой эле агро өнөр жай продукциясын экспорттоо мүмкүндүгүнө шарт түзөт;

- сортторду сыноочу мамлекеттик станциялардын жана сортторду сыноочу мамлекеттик участктордун материалдык-техникалык базасын чыңдоо жана жаңыртуу, өндүрүшкө тездетип киргизүү үчүн көбөйтүү питомниктеринде алардын уруктарынын көлөмүн көбөйтүү;

- үрөн себүүдө көп жылдык чөптөрдүн аянтын көбөйтүү жана жайыттардын тоют потенциалын сарамжалдуу колдонуу;
- өтө жугуштуу оорулар боюнча мал чарбасында коопсуз эпизоотикалык жагдайды камсыз кылуу;
- азыктандыруу заттары боюнча балансталган жана толук кандуу рациондорду колдонуу жолу менен малдын санын көбөйтүү;
- тармакты өнүктүрүүгө тике инвестицияларды жана жеке каражаттарды тартуу.

Бул сектордогу негизги тобокелдиктер төмөнкүлөр болуп саналат: жагымсыз жаратылыштык-климаттык шарттар; КММга баалардын туруксуздугу; минералдык жер семирткичтердин тартыштыгы; финансылык ресурстарды пайдалануунун чектелгендиги; айыл чарба жерлеринин деградациясы; айыл чарба техникасынын жана жабдуулардын эскириши жана алардын жетишсиздиги; Кыргызстандын өндүрүүчүлөрүнүн чектеш мамлекеттердин рынокторуна чыгуусун татаалдаштырган соода барьерлери; жагымсыз эпизоотикалык жагдай; жеңилдетилген кредиттик ресурстарды натыйжасыз пайдалануу ж.б.

Өнөр жай⁸

Өнөр жай тармагын өнүктүрүүнүн негизги максаты – региондук рынокко чыгуу жана Кыргызстандын өнөр жайын региондогу чарбалык экономикалык байланыштарга натыйжалуу интеграциялоо мүмкүндүгүн камсыздоо үчүн атаандаштыкка жөндөмдүү продукцияны чыгаруу. Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн программасына ылайык орто мөөнөттүү мезгилде өлкөнүн өнөр жай базасын калыбына келтирүү боюнча иштер жүргүзүлөт. Мындан сырткары, өнөр жай өндүрүшүн өнүктүрүү Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 30-мартындагы № 191 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын тамак-аш жана кайра иштетүү өнөр жайын өнүктүрүүнүн 2017-2021-жылдарга карата программасын жана аны ишке ашыруу боюнча иш-чаралар планын; Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 13-октябрындагы № 669 токтому менен бекитилген Чыгарылып жаткан продукциянын сапатын жана коопсуздугун сапаттын эл аралык стандарттарын, анын ичинде тобокелдиктерди талдоо жана критикалык контролдук чекиттерди аныктоо принциптерине (ХАССП) негизделген тамак-аш продукциясынын коопсуздук менеджменти системасын киргизүү аркылуу жогорулатуу үчүн Кыргыз Республикасынын ишкер субъекттерин каржылоо долбоорун ишке ашыруу алкагында жүргүзүлөт.

Кыргыз Республикасынын ИДПсында өнөр жайдын үлүшү орто эсеп менен болгону 18 %ды түзгөнүнө карабастан, өнөр жай продукциясынын экспорту өлкөнүн экспортунун жалпы көлөмүнүн 70 %ын, ал эми бул тармакка келип түшкөн инвестициянын көлөмү бардык жалпы тартылган

⁸ Иштетип алма чийки затты кайра иштетүү наркын эсепке албаганда

инвестициянын 50 %ын түзөт (ар жыл сайын дээрлик 3,0 млн АКШ доллары). Бюджетке болгон чегерүүлөр (акыркы 5 жылда салыктык жүк орто эсеп менен 20 %) жана калкты жумуш менен камсыз кылуу (дээрлик 300 миң адам) жагынан алганда өнөр жай маанилүү тармак бойдон калууда.

2019-2024-жылдарга Кыргыз Республикасынын өнөр жайын туруктуу өнүктүрүү стратегиясына ылайык орто мөөнөттү мезгилде өнөр жайды өнүктүрүүнүн негизги багыттары: башкаруунун натыйжалуу системасын түзүү; институционалдык жана кадрдык потенциалын чыңдоону кошкондо өнөр жай саясатына жооптуу мамлекеттик органдардын ролун күчөтүү; өнөр жай ишканалары үчүн финансыга жетүүнүн шарттарын жашыртуу; ата мекендик продукциянын экспортунун көлөмүн жогорулатуу, экспортту жана экспорт үчүн рынокторду диверсификациялоо; эл аралык тажрыйбаны жана ар бир региондун адистигин эске алуу менен региондордо өнөр жайды өнүктүрүүгө көмөктөшүү; өнөр жайдын талаптарын эске алуу менен жогорку жана орто кесиптик-техникалык билим берүү системасынын натыйжалуулугун өнүктүрүү жана өркүндөтүү болуп саналат.

Азыркы учурда кен казуу тармагы чет элдик инвесторлорду тартуу үчүн жагымдуу чөйрөлөрдүн бири болуп эсептелет. Өкмөттүн аракети уруксат берүүчү документтерди берүүдө коррупциялык көрүнүштөрдү азайтууга, пайдалуу кендерди чалгындоону инвестициялоодо кенди иштетүүгө артыкчылыктуу укук инструменттерин киргизүүгө багытталат. Мында байытуучу фабрикаларды куруу өлкөнүн аймагында кошумча нарктын чынжырын түзүүнүн реалдуу инструменти болуп калат. Кен казуучу ишканалар менен жергиликтүү калктын ортосундагы чыр-чатактарды жоюу боюнча чаралар сунушталат жана инвестициялык бизнес-долбоорлорун ишке ашырууда жер казынасын пайдалануучулар тарабынан заманбап технологияларды колдонуунун экологиялык коопсуздугу боюнча зарыл талаптар киргизилет.

Кыргыз Республикасынын нефтини кайра иштетүү өндүрүшүндө сапат жагынан жогорку экологиялык стандарттагы отун өндүрүшүнө (K4, K5) өтүү боюнча ата мекендик нефтини кайра иштетүүчү ишканаларды модернизациялоого финансылык ресурстарды тартууга, ошондой эле өлкөнүн аймагында нефтини кайра иштетүүчү заводдордун өндүрүштүк кубаттуулугун өздөштүрүү жана өлкөнүн аймагында нефти продуктуларын алуунун санын көбөйтүү боюнча ишти активдештирүү зарыл.

Негизги металлдардын өндүрүшүн өнүктүрүү Жерүй, Чаарат жаңы кендерин колдонууга киргизүүнүн эсебинен активдештирилет.

Текстиль жана тигүү өндүрүшүн өнүктүрүү боюнча иштин негизги багыты сырьё өндүрүүчүлөр менен даяр продукцияны бириктирип, өлкөнүн региондорунда технополисти жана жеңил өнөр жай кластерлерин түзүү болот. Кластердик мамиле тигил же бул региондун өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен жеңил өнөр жай тармактарын, алсак текстиль, булгаары жана бут кийим өнөр жайын калыбына келтирүүгө багытталат. Тигүү продукцияларын өндүрүүнүн жана сатуунун толук цикли менен эки индустриалдык технополисти түзүү жаңы жумуш орундарын түзүүгө мүмкүндүк берет.

Кураштыруу өндүрүшүн түзүү, өнөр жай продукциясынын экспортуна жана/ же импортту алмаштырууга багытталган иштеп жаткан ишканаларды модернизациялоого жана иштебей токтоп турган ишканаларды калыбына келтирүүгө инвестицияларды тартуу өнөр жай өндүрүшүндөгү иштин артыкчылыктуу багыты болмокчу.

Акыркы жылдары өнөр жайды жандандырууга, көп кабаттуу турак үйлөрдү жана турак жай массивдерин куруу менен курулуш секторунун ишин активдештирүүгө, чакан жана орто бизнестин, социалдык жана тиричилик шаар объекттеринин инфраструктурасын өнүктүрүүгө байланыштуу электр энергиясын керектөө кыйла жогорулады жана жылдан жылга өсүшүн улантууда. Ушуга байланыштуу 434МВт белгиленген кубаттуулугу менен жаңы генерациялоочу кубаттуулуктарды колдонууга киргизүү пландалууда. Иштеп жаткан көмөкчү чордондордун жана электр өткөрүү линияларынын кубаттуулугун реконструкциялоо жана жогорулатуу, ошондой эле жаңы көмөкчү чордондорду жана электр өткөрүү линияларын куруу каралган. Мындан сырткары “SCADA” жана “АИСКУЭ” системаларын орнотуу белгиленген.

“Газпром Кыргызстан” ААК тарабынан 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасын газ менен камсыз кылуунун жана газдаштыруунун башкы схемасынын алкагында Кыргыз Республикасынын газ транспорттук багыттарын, ошондой эле газды жер алдында сактоо жана бөлүштүрүү объекттерин масштабдуу реконструкциялоо жана модернизациялоо каралган. Башкы схеманын алкагында өлкөнүн айрым райондорун автономдуу газдаштыруу үчүн кубаттуулуктар түзүлөт.

Көмүр казууну көбөйтүү менен республиканын региондорун газдаштыруу отун-энергетикалык балансты диверсификациялоого, энергиянын бир булагынан республиканын көз карандылыгын азайтууга, кыш мезгилинде электр тармагына келтирилген оорчулукту кыскартууга мүмкүндүк түзөт.

Кыргыз Республикасынын ЕАЭБде иштөө шарттарында Бирликтин алкагында экономикалык интеграциянын мүмкүндүктөрүн максималдуу пайдалануу менен өндүрүштүк потенциалды өстүрүү, диверсификациялоо жана ишке ашыруу жолу менен экономикалык өсүштүн ички булактарын өнүктүрүү республика үчүн өзгөчө маанилүү милдет болуп саналат. Бул милдет 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин “Өнөр жай саясаты жана кызматташтык” 92-беренесине ылайык иштелип чыккан ЕАЭБдин өнөр жай кызматташтыгынын негизги багыттарынын алкагында ишке ашырылууда.

Өнөр жай продукциясынын жалпы көлөмүндө жети тармак экономика жана салык түзүүчү болуп саналат. Алардын катарында: негизги металлды өндүрүү жана тамак-аш кайра иштетүү, текстиль жана тигүү өндүрүшү, башка металл эмес минералдык продуктуларды, нефти продуктуларын өндүрүү, металл рудаларын казуу жана энергетика. Жыйындыда, белгиленген тармактар өнөр жай продукциясынын дээрлик 90 %ын чыгарышат жана ошого жараша өнөр жай продукциясынын экспортунда эң чоң үлүштү алтын,

азык түлүк товарлары, тигүү продукциясы жана курулуш материалдары ээлейт.

Өнөр жайда 2020-жылга карата өндүрүштүн көлөмүнүн реалдуу өсүшү 2,3 %га болжолдонууда. Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды эсепке албаганда, өнөр жай өндүрүшүнүн реалдуу өсүшү 5,8 % деңгээлинде болжолдонууда.

9-таблица

**Өнөр жай тармактарынын өсүш темпинин динамикасы,
өткөн жылга карата % менен⁹**

	2019-жыл	2020-жыл
	күтүл.	болжол
Өнөр жай, бардыгы	105,0	102,3
Өнөр жай, Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды эсепке албаганда	104,6	105,8
анын ичинде:		
пайдалуу кендерди казып алуу	107,9	102,7
иштетүү өндүрүшү	105,6	101,9
электр энергиясы, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу)	100,6	104,0
суу менен камсыздоо, калдыктарды тазалоо, кайра иштетүү жана кайра пайдаланылуучу сырьону алуу	106,0	105,9

Жалпысынан өнөр жайдын ИДПнын өсүшүнө салымы ИДПнын көлөмүндөгү 18,5 % салыштырма салмагы менен 0,4 пайыздык пунктту түзөт.

1) Иштетүү өндүрүшүндө эң жогорку салыштырма салмагы менен өнөр жай продукциясын өндүрүү (75,7 %), 2020-жылы реалдуу өсүш 1,9 %га болжолдонууда, ал негизинен төмөнкүлөрдүн эсебинен шартталган:

- продуктуларды (суусундуктарды кошкондо) өндүрүүнүн реалдуу өсүшү (өнөр жайдын жалпы көлөмүндө салыштырма салмагы – 11,7 %), мында нан, ун, сүт жана эт азыктарын жана стабилдүү суроо-талап болгон башка тамак-аш продуктуларын өндүрүү ишканаларынын туруктуу иштешинин эсебинен өсүш 5,7 %га болжолдонууда;

- жаңы сатуу рынокторун өздөштүрүүгө (ЕАЭБге мүчө мамлекеттердин рыноктору), жаңы ишканаларды ишке киргизүүгө жана экспорттук жеткирүүлөрдү көбөйтүүгө байланыштуу тигүү тармагынын эсебинен текстиль өндүрүшүнүн көлөмү, кийим жана бут кийим, тери жана башка булгаары буюмдарды өндүрүүнүн (өнөр жайдын жалпы көлөмүндө салыштырма салмагы – 4,1 %) 8 %га өсүшү. “Кыргыз Текстиль ЛТД” жоопкерчилиги чектелген коомунун (мындан ары – ЖЧК) (Ош ш.), “Силк Вей” Индустриалдык паркы” ЖЧК (Чүй облусу) инвестициялык долбоорлорун ишке ашыруу, “Империял Групп” ЖЧК (Чүй облусу) жана “Текстиль Транс” ЖЧК (Чүй облусу) өндүрүштөрүн кеңейтүү боюнча иш-

⁹ Иштетип алма чийки затты кайра иштетүү наркын эсепке албаганда

чараларды жүргүзүү пландалууда, мында жаңы жумуш орундарын түзүү каралууда;

- “Интерглас” ачык акционердик коомунун (мындан ары – ААК) туруктуу өндүрүштүк ишинин, жаңы ишке киргизилген ишканалардын (“Син-Дзи-Прим” ЖЧК цемент заводу; “Курулуш материалдарынын түштүк комбинаты” ЖЧК) эсебинен цементти өндүрүү көлөмүн жогорулатуунун, курулушта инвестициялык долбоорлорду толук ишке ашыруунун, ошондой эле жылына 1300 миң тонна цемент кубаттуулугу менен “Шамшыкал-Ата” ЖЧК Кара-Көл цемент заводун 2019-жылдын аягына пландалган ишке киргизүүнүн эсебинен курулуш материалдарын өндүрүүнүн 4,0 %га өсүшү;

- электр жабдууларын жана машиналарды (өсүш 3,0 % га), жыгач жана кагаз буюмдарын өндүрүү; полиграфия иши (2,2 %га), фармацевтик продукцияларды (8,5 %га), резина жана желим буюмдарын (10,0 %га), компьютерлерди, электрондук жана оптикалык жабдууларды (3,0 %га), транспорт каражаттарын (2,0 %га) ж.б. өндүрүү боюнча ишканалардын туруктуу иши;

- Талды-Булак Сол жээк кенинде негизги металлды өндүрүү көлөмүн жогорулатуу, анда өсүш 4,4 %га болжолдонгон;

- Жерүй кенин ишке киргизүү, мында негизги металлды өндүрүүнүн алгычкы көлөмү берилет;

- Чаарат кенинде өндүрүш көлөмүн жогорулатуу, мында негизги металлды өндүрүү көлөмүнүн өсүшү 2019-жылга салыштырмалуу 2 эсеге болжолдонууда;

- өндүрүш кубаттуулуктарын өздөштүрүүнүн эсебинен “Жунда” нефти кайра иштетүүчү заводу (мындан ары – НКЗ), Токмок НКЗ, Жалал-Абад НКЗнын өндүрүш көлөмүн жогорулатуу, мында өсүш 5,4 %га болжолдонууда.

Мында ишкананын өндүрүштүк планына ылайык Кумтөр кенинде 2019-жылга салыштырмалуу негизги металлды өндүрүүнүн көлөмүнүн 2,7 пайыздык пунктка төмөндөшү болжолдонууда.

Ошондой эле, “Кыргызалтын” ААКта өндүрүш көлөмүнүн азайышы болжолдонууда, мында алтын казып алуунун эң жогорку көлөмү жетишилген 2013-жылга салыштырмалуу акыркы жылдары алтын казып алуунун көлөмүнүн төмөндөшү байкалууда. Бул Макмал кенинде деталдуу чалгындалган алтындын өнөр жай запастарынын түгөнүшүнө байланыштуу, анда № 6 жана 11 штольнялардын горизонтунда топтолгон запастар толугу менен иштетилди. 2020-жылдан 2022-жылга чейин ишканада өндүрүш пландалган жок, анткени азыркы учурда потенциалдуу инвестор менен “Макмалалтын” комбинатынын филиалынын базасында биргелешкен ишкананы түзүү боюнча иштер жүрүүдө.

2) Пайдалуу кендерди казып алууда (өнөр жай өндүрүшүнүн көлөмүндө салыштырма салмагы 8,1 %) 2020-жылы өндүрүштүн көлөмүнүн өсүшү 2,7 % деңгээлинде болжолдонууда, анын ичинде таш жана күрөң көмүр казуу 5,0 %га, металлургия рудалары – 2,4%га, чийки нефти жана жаратылыш газы – 1,9 %га.

Аталган тармактагы өндүрүштүн болжолдонгон көлөмү төмөнкүдөй чараларды ишке ашыруунун эсебинен күтүлүүдө:

- скважиналарды горизонталдык бургулоонун жана скважиналарды интенсификациялоонун технологияларын колдонуу;

- жаңы скважиналарды бургулоо менен Майлу-Суу IV – Чыгыш Избаскент нефти газ кенинин III пластын иштетүү;

- Бозымчак, Иштамберди, Кара-Казык кендеринде кен казуунун көлөмүн көбөйтүү;

- Бишкек шаарынын ЖЭБинде колдонуу үчүн майда фракциядагы кыргыз көмүрүн жеткирүүнүн көлөмүн көбөйтүү максатында “Кыргызкөмүр” МИ “Борбордук” филиалынын участогун иштетүүгө, ошондой эле Нарын регионунун келечектүү ишканаларын өнүктүрүүгө инвестицияларды тартуу менен Кабак күрөң көмүр бассейнин, анын ичинде Кыргыз Республикасынын Нарын облусундагы “Кара-Кече” жана “Миң-Куш” күрөң көмүр кенин иштетүүчү ишканалардын кубаттуулугун мындан ары өнүктүрүү;

- тоо-шахта жабдууларын модернизациялоого жана жаңылоого инвестицияларды тартуунун эсебинен түндүк жана түштүк регионундагы иштеп жаткан көмүр ишканаларында кен казуу иштерин өнүктүрүү, ошондой эле коңшу өлкөлөргө экспортту көбөйтүү (Кытай, Өзбекстан жана Тажикстан);

- көмүр казуунун жана бюджеттик керектөөчүлөргө, республиканын калкына, ошондой эле технологиялык максаттарда колдонуу үчүн өнүгүп жаткан өнөр жай ишканаларына, атап айтсак түштүк регионундагы цемент ишканаларына көмүр жеткирүүнүн жетишилген көлөмүн сактап калуу;

- кошумча тоо-транспорт техникасын жана жабдууларды тартуунун эсебинен “Борбордук” участогунда иштерди күчөтүү, бул көмүр пластын өз убагында ачууга жана керектөөчүлөргө катуу отунду үзгүлтүксүз жеткирүүгө мүмкүндүк берет.

3) 2020-жылга электр энергиясы, газ, буу жана кондицияланган аба менен (салыштырма салмагы 15,0 %) камсыздоонун (жабдуунун) көлөмүнүн өсүшү 4,0 %га болжолдонууда.

2020-жылы электр энергиясын иштеп чыгуу 15986,2 млн кВтс көлөмүндө болжолдонууда, бул 2019-жылга салыштырмалуу 649,9 млн кВтс же 4,2 %га көп, ал Токтогул гидротүйүнүнүн айрылышында Нарын дарыясынын көп жылдык орточо агымын эсепке алуу менен эсептелген. Мында Бишкек шаарынын ЖЭБинде иштеп чыгуу 1358,8 млн кВтс түзөт жана 2019-жылга салыштырмалуу 56,6 млн кВтс жогорулайт. ГЭСте электр энергиясын иштеп чыгуу 593,36 млн кВтс жогорулайт. Өсүш ички рынокто электр энергиясын керектөөнүн мүмкүн болуучу өсүшүнө байланыштуу.

Алдыдагы мезгилде электр түйүндөрүндө электр энергиясынын жоготууларын төмөндөтүү боюнча иштер улантылат. Электр энергиясын бөлүштүрүүчү компанияларда жоготуулардын туруктуу төмөндөшү 2018-жылдагы 12,7 %дан 2020-жылы 12,1 %га чейин күтүлүүдө. Электр жабдууларын алмаштыруу жана электр энергиясын контролдоонун жана эсепке алуунун заманбап системаларын орнотуу боюнча иштер жүргүзүлөт.

Жылуулук энергиясын иштеп чыгуу 2950 миң Гкалды түзөт жана болжолдонгон мезгилдин климаттык шарттарына жараша болот.

“Газпром” ААК тарабынан 2030-жылга чейин Кыргыз Республикасын газ менен камсыз кылуунун жана газдаштыруунун башкы схемасынын алкагында Кыргыз Республикасынын газ транспорттук багыттарын, ошондой эле газды жер алдында сактоо жана бөлүштүрүү объекттерин масштабдуу реконструкциялоо жана модернизациялоо каралууда. Жалпысынан 2020-жылы Кыргыз Республикасына берилген жаратылыш газынын көбөйүшү 2019-жылга салыштырмалуу 7,3 %га болжолдонууда, бул газ менен камсыздоо системасы аркылуу газ түрүндөгү отунду бөлүштүрүү кызматынын көлөмүн 6,3 %га көбөйтүүгө мүмкүндүк берет.

4) Өнөр жайдын түзүмүндө суу менен камсыздоо, калдыктарды тазалоо, кайра иштетүү жана кайра пайдаланылуучу чийки зат алуу анча көп эмес салыштырма салмакты (1,1 %) ээлейт, сууну топтоо, иштетүү жана бөлүштүрүү (суу менен камсыздоо) 6,0 %га, калдыктарды топтоо, иштетүү жана жок кылуу, кайра пайдаланылуучу чийки зат алуу 8 %га жана калдыктарды жугушсуздандыруу жана башка иштерди жүргүзүү 5 %га өсүшүнүн эсебинен реалдуу өсүш 5,9 %дын деңгээлинде болжолдонууда.

Өнөр жайды өнүктүрүү өсүш темпинин олуттуу өзгөрүүлөрү менен мүнөздөлөт. Көпчүлүк учурларда бул өзгөрүүлөр сектордун алтын казуу ишканаларынын ишине чоң көз карандылыгы (өнөр жайдагы үлүшү 40%), ошондой эле жаратылыш-климаттык факторлордон улам энергетика тармагынын туруктуу эмес иши (өнөр жайдагы үлүшү 15%) менен шартталат.

Өнөр жай тармагындагы болжолдонгон көрсөткүчтөргө жетишпей калууга алып келүүчү мүмкүн болгон тобокелдиктерге төмөнкүлөр кирет: бизнес-чөйрөнүн туруксуздугунан өнөр жай тармагындагы ишканалардын инвестициялык жагымсыздыгы (жергиликтүү калктын инвесторлор менен чыр-чатагы, технологиянын эскириши, рентабелдүүлүктүн төмөнкү деңгээли, жер участкакторун жер казынасын пайдаланууга берүүнүн жол-жоболору, документтерди тариздөө татаалдашкан жана көп сандаган макулдашууларды, экспертизаларды ж.б. талап кылат); электр энергиясын берүүдө үзгүлтүккө учуроо; пландаштырылган кендерди өз убагында ишке киргизбөө, Кумтөр кенинде кен казуунун күтүлүүчү көлөмүн аткарбоо жана техногендик факторлордон улам Кумтөр кенинде өндүрүштүн кыскарышы; ишке киргизилген нефтини кайра иштетүүчү ишканалардын сырьё менен камсыз болбошу; энергетикадагы капиталдык салымдарга пландаштырылган каржылоо булактары менен камсыз кылуудагы үзгүлтүккө учуроолор; техникалык адистиктеги квалификациялуу кадрлардын жетишсиздиги; натыйжасыз менеджмент жана жүгүртүү каражаттарынын жетишсиздиги ж.б.

Курулуш

2020-жылы курулуш тармактарын өнүктүрүү ири инвестициялык долбоорлорду ишке ашыруунун эсебинен улуттук экономиканын туруктуу өсүшүн камсыздоочу маанилүү багыттардын бири болот. Өлкөнүн курулуш комплексинде ар тараптуу өнүктүрүү чараларын көрүүнүн натыйжасында капиталдык салымды 8,0 %га көбөйтүү болжолдонууда, көлөмү 189,2 млрд сомду түзөт.

10-таблица

2019-2020 жылдарга карата курулуш тармагындагы өсүш темпинин динамикасы

Көрсөткүчтөр	2019-жыл, күтүлүүчү		2020-жыл, болжол	
	млн сом	%	млн сом	%
Негизги капиталга инвестициялар	172 704,5	113,1	189 202,3	108,0
анын ичинде:				
ички инвестициялар	119 010,9	108,3	133 965,4	110,8
тышкы инвестициялар	53 693,6	125,7	55 506,9	101,9
курулуштун дүн продукциясы	169 128,2	109,0	188 250,8	110,1

2019-жылга күтүлүүчү капиталдык салымдардын түзүмүндө ички инвестициялардын үлүшү 68,9 % дан 70,7 %га жогорулоо (негизги үлүштү ишканалардын, уюмдардын жана калктын каражаттары ээлейт, ал 89,8 %ды түзөт) жана тышкы инвестициялардын 31,1 %дан 29,3 %га төмөндөө жагына өзгөрөт.

Курулуштагы артыкчылыктуу тармактар: жеке турак жай куруу объекттери, транспорттук магистралдын жана энергетиканын объекттери (электр өткөрүү линияларын куруу боюнча иштер); айыл чарба объекттери (иригациялык курулмалар) ж.б.

Мамлекеттик бюджеттин эсебинен 3800 млн сом суммасында капиталдык салымдардын келип түшүүсү күтүлүүдө, ал биринчи кезекте жогорку курулуш даярдыктагы объекттердин курулушун аяктоого, табигый кырсыктан жабыркаган билим берүү объекттерин, ошондой эле авариялык объекттерди реконструкциялоого багытталат.

Ишканалардын жана уюмдардын каражаттарынын эсебинен капиталдык салымдардын 61,2 млрд сом суммасындагы болжолдонуучу көлөмү “Кумтөр Голд компани” жабык акционердик коомунун (мындан ары – ЖАК) инвестицияларынын (19344,2 млн сом) ж.б. эсебинен түзүлөт.

2020-жылы энергетика жана транспорт тармактарында ири инвестициялык долбоорлор ишке ашырылат, алар курулушту өнүктүрүүгө негизги салымды кошот.

Каржылоонун өң чоң көлөмү энергетика секторунда каралган – бардыгы 11388,1 млн сом (бардык мамлекеттик инвестициялардын 30 %га жакыны), ал “Ат-Башы ГЭСин реконструкциялоо” (Швейцария, 376,3 млн

сом), CASA-1000 (Дүйнөлүк банк, Европа инвестициялык банкы, Ислам өнүктүрүү банкы, 6679,9 млн сом); “Электр менен камсыздоонун отчеттуулугун жана ишенимдүүлүгүн жогорулатуу” (Дүйнөлүк банк, 1,0 млн сом); “Баткен облусунун Лейлек районундагы Арка массивин электр менен камсыз кылууну жакшыртуу” (Ислам өнүктүрүү банкы, 126,9 млн сом); “Камбар-Ата-2 ГЭСинин экинчи агрегатын ишке киргизүү” (Евразия өнүктүрүү банкы, 239,5 млн сом); “Токтогул ГЭСин реабилитациялоонун экинчи жана үчүнчү фазасы” (Азия өнүктүрүү банкы, Евразия өнүктүрүү банкы, 2862,0 млн сом), “Жылуулук менен камсыз кылуу долбоору” (Дүйнөлүк банк, 506,4 млн сом), “Насостук станцияларды реконструкциялоо жана куруу” (Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы, 321,4 млн сом) ж.б. долбоорлорун ишке ашыруунун эсебинен күтүлүүдө. Аталган долбоорлорду ишке ашыруу Кыргыз Республикасындагы энергетика тармагынын абалын бир кыйла жакшыртууга мүмкүндүк берет жана коңшу мамлекеттер ортосунда электр энергиясы менен алмашууну, ошондой эле транзиттик агымдарды жогорулатуу үчүн ыңгайлуу негизди түзөт.

Транспорт секторунда каржылоо көлөмү 15021,4 млн сом суммасында каралган (бардык мамлекеттик инвестициялардын 30 %га жакыны), ал төмөнкү долбоорлорду ишке ашыруунун эсебинен күтүлүүдө: “Ош-Баткен-Исфана” автомобиль жолун реабилитациялоо (Ислам өнүктүрүү банкы, 423,0 млн сом); “Түндүк – Түштүк альтернативдүү автожолун куруу” (Ислам өнүктүрүү банкы, Саудия өнүктүрүү фонду, 599,3 млн сом), “ЦАРЭС 3 коридорун жакшыртуу 4-фаза” (Борбор-Азиялык региондук экономикалык кызматташуу) (Бишкек – Ош автожолу, Бишкек – Кара-Балта участогу) (Азия өнүктүрүү банкы, 1377,8 млн сом); “Бишкек – Ош автомобиль жолун реконструкциялоо 4-фаза” долбоору (Евразия өнүктүрүү банкынын Кризиске каршы фонду (узундугу 67 км Маданият – Жалал-Абад участогу, 1745,2 млн сом); “Түндүк – Түштүк 1-фаза жана 2-фаза” альтернативдүү жолунун курулушу” (Кытай Эл Республикасы, 7746,4 млн сом); БАРЭК 1 жана 3 коридорлору, бириктирүүчү жолдор” долбоору (89-159 км участогу, Эпкин а. Башкууганды а. чейин) (Азия өнүктүрүү банкы, 932,4 млн сом); “ЦАРЭС 1 жана 3 коридорлору, бириктирүүчү жолдор, 2-фаза – Кошумча каржылоо” долбоору (Балыкчы ш. участогу, 0-43 км; Кочкор а. – Эпкин а., 64-89-км), (Азия өнүктүрүү банкы, 412,3 млн сом); “Негизги эл аралык жолдорду жакшыртуу” (Japan International Cooperation Agency, 1103,5 млн сом); “Бишкек – Ош автожолун көчкүгө каршы коргоо” долбоору (Japan International Cooperation Agency, 681,5 млн сом); жана башкалар, алар келечекте жүргүнчүлөрдү ташуу жана жүк ташууга болгон керектөөлөрдү камсыз кылат.

15,5 млрд сом суммасындагы тике чет элдик инвестициялардын көлөмү төмөнкү капиталдык салымдардын эсебинен болжолдонууда:

- “Казминералз Бозымчак” ЖЧК (1329,8 млн сом);
- “Фул Голд Майнинг” ЖЧК (250,0 млн сом);
- “Альянс Алтын” ААК (3371,5 млн сом);
- “Газпром Кыргызстан” ЖЧК (4095 млн сом) ж.б.

Экономиканы капиталдаштыруунун пландаштырылган көлөмдөрүнөн улам курулуштагы дүң продукциянын өсүшүнүн жалпы көлөмү 2020-жылга карата 10,1 % деңгээлинде болжолдонууда жана 188,3 млрд сомду түзөт. Курулуш тармагынын экономиканын өсүш темпине тийгизген таасири оң болуу менен 0,92 пайыздык пунктту түзүп, ИДПнын жалпы түзүмүндөгү салыштырма салмагы – 9,5 % болот.

Региондук жактан алып караганда бардык региондордо транспорттук, кен өндүрүшү жана энергетикалык тармакта инвестициялык долбоорлордун ишке ашырылуусунун натыйжасында курулуш көлөмүнүн өсүшү күтүлүүдө. Негизги үлүштү Бишкек ш. (39 %) Чүй (14,6 %), Жалал-Абад (17 %) жана Ысык-Көл (12,9 %) облустары ээлешет, курулуш тармагынын жалпы салымы 7,71 пайыздык пунктту түзөт.

Мында экономиканын курулуш тармагынын өнүгүүсүнө таасирин тийгизүүчү негизги факторлорду эске алуу зарыл. Акча которуулардын негизги агымы Россиядан келет (90%), ошондуктан бул каражаттардын келип түшүүсүнүн өсүшү мигранттар көп региондордогу курулуш тармагынын көлөмүнүн көбөйүшүнө алып келиши мүмкүн.

Мында курулуштун өнүгүүсүнө терс таасирин тийгизип, болжолдонгон көрсөткүчтөргө жетишпей калуу коркунучун жаратуусу мүмкүн болгон опурталдар да бар, алар:

- капиталдык салымдардын пландаштырылган көлөмүн каржылоо өз мезгилинен кечиктирип же жетишээрлик эмес көлөмдө ачылышы;

- калктын каражаттарынын эсебинен каржылануучу капиталдык салымдардын калктын төлөм мүмкүнчүлүгүнүн начарлоосунан улам азайышы, анын натыйжасында калктын каражаттарынын эсебинен курулуучу турак-жай курулушунун азайышы;

- чет өлкөлүк инвесторлордун капиталдык чыгымдарынын азайышынан улам чет элдик тике инвестициялардын көлөмүнүн азайышы жана башка кошумча каржылоо булактары боюнча маалыматтын жоктугу;

- ири инвестициялык долбоорлордун айрымдарын каржылоо үзгүлтүккө учурашынан улам чет өлкөлүк кредиттердин, чет өлкөлүк гранттардын жана гуманитардык жардамдын азайышы,

Жогоруда айтылган шарттар: өнөр жайдын жана негизги капиталга болгон инвестициялардын көлөмүнүн азайышына; курулуш объекттеринин токтоп калышына; турак жайлар эксплуатациялоого өз мезгилинде берилбей калышына алып келиши мүмкүн.

Кызмат көрсөтүү чөйрөсү

Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн программасында каралган иштер, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн программаларын ишке ашыруу (атап айтканда Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 20-декабрындагы № 596 токтому менен бекитилген 2019-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын экспортун өнүктүрүү боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн программасы жана Кыргыз Республикасынын

Өкмөтүнүн 2019-жылдын 31-январындагы № 36 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-2023-жылдарга туризм чөйрөсүн өнүктүрүү программасы 2020-жылда кызмат көрсөтүү чөйрөсүнүн реалдуу көлөмү 3,3 % өсүшү үчүн база түзөт. Мында дүң-чекене сооданын көлөмү бир аз - 104,9% чейин көбөйүшү болжонууда. Туруктуу динамика жана тездөө ички рыноктун акырындап толушу менен шартталат, бул жөнүндө акыркы жылдардын динамикасы билдирип турат.

Өлкөдөгү күтүлүп жаткан КММга баанын туруктуу деңгээлинин сакталышы транспорт кызматтарына баанын бир аз өзгөрүшүнө алып келет. Аба каттамдарынын аймагын кеңейтүүдөгү иштердин уланышы жана кургак жердеги транспорт менен ташылуучу жүктөрдүн көбөйүшү транспорт тармагындагы көлөмдүн өсүшү үчүн шарт түзүп, 2020-жылда 104,1% деңгээлинде болжолдонууда.

Телекоммуникациялык компаниялардын кирешесинин азайышынын дүйнөлүк тенденциясынын сакталышы ата мекендик уюлдук байланыш компанияларына өз таасирин тийгизет жана 2020-жылда тармактагы көлөмдүн азайышы уланып, 97,5% деңгээлде болжонууда. Байланыш тармагынын өнүгүүсүндөгү оң динамика 2021-жылдан баштап болжонууда.

“Түндүк” бирдиктүү системасы аркылуу мамлекеттик органдардын өз ара иштешүү механизмдерин ишке киргизүү боюнча иш-чаралар жүргүзүлөт, айрым мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдү санариптик форматка өткөрүү жана аларды андан ары электрондук кызмат көрсөтүүлөрдүн мамлекеттик порталына жайгаштыруу, интернеттин жеткиликтүүлүгүн кеңейтүүгө багытталган “Digital CASA – Кыргыз Республикасы” долбоорун ишке ашыруу, информациялык-коммуникациялык секторго жеке инвестицияларды тартуу жана Кыргыз Республикасында Өкмөттүн “санариптик өкмөт” кызматын көрсөтүү мүмкүнчүлүгүн арттырууга багытталган иштер аткарылат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 31-январындагы № 36 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-2023-жылдарга туризм чөйрөсүн өнүктүрүү программасында белгиленген иш-чаралар 2020-жылы ИДПдагы туризмдин үлүшүн 6,0%, 2022-жылы 6,5% чейин жеткирүүгө багытталган. Негизги аракеттер туристтик инфраструктураны жакшыртууга жана тармактагы сервистин деңгээлин жогорулатууга жумшалат. 2020-жылы мейманкана жана ресторандардын кызмат көрсөтүүсүндөгү реалдуу өсүш 108,4% деңгээлде болоору болжолдонууда. Өлкөнүн туристтик потенциалын ишке ашыруу жана сервистик кызмат көрсөтүүлөрдү кеңейтүү кызмат көрсөтүүнүн баардык тармактарында мультипликациялык оң натыйжа берет.

7.9.2. Түпкү пайдалануу ыкмасындагы ИДП (чыгымдар)

Өкмөт тарабынан инвестициялык климатты арттыруу боюнча, ишкердикти өнүктүрүүгө жана региондордо инвестиция тартууга тоскоол болуп жаткан административдик тоскоолдуктарды жоюу, ошондой эле

стратегиялык документтерде киргизилген ири инвестициялык долбоорлорду аткаруу боюнча көрүлүп жаткан иш-чаралар ИДПнын структурасында дүң инвестициялардын үлүшүнүн 2017-жылы 32,9%дан 2020-жылда 38,7% чейин көбөйүшүнө мүмкүндүк берет.

11-таблица

Түпкү пайдалануу ыкмасындагы ИДП (чыгымдар), %

Аталышы	2018-жыл ¹⁰ баалоо	2019- жыл	2020 - жыл болжол
керектөө	99,2	99,1	99,2
анын ичинде:			
Жеке	82,6	83,2	83,6
Мамлекеттик	16,5	15,9	15,6
Дүң инвестициялар*	36,6	37,3	38,7
Мамлекеттик инвестициялар	7,6	6,4	5,6
анын ичинен: мамлекеттик инвестициялар долбоору (ПГИ)	2,0	3,6	3,1
Жеке инвестициялар	29,0	30,9	33,0
Товарлардын таза экспорту жана кызмат көрсөтүү	-35,8	-36,4	-37,8
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту	33,1	32,6	32,4
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту	68,9	69,0	70,3

*Эл аралык валюта фондунун ыкмасы боюнча

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн күч-аракеттери мурункудай эле республиканын экспорттук потенциалын өнүктүрүүгө багытталат, аны ишке ашыруу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 20-декабрындагы № 596 токтому менен бекитилген 2019-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын экспорттун өнүктүрүү боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн программасынын алкагында жүргүзүлөт, аны ишке ашыруу үчүн Иш-чаралар планы иштелип чыккан, анда экспортко багытталган ишканалар үчүн инфраструктура түзүү (транспорт-логистикалык инфраструктура, сапат инфраструктурасы) жана алардын финансылык ресурстарга жеткиликтүүлүгүн жеңилдетүү боюнча чаралар киргизилген. Мындан тышкары айрым өлкөлөр менен эркин соода зоналарын түзүү жөнүндө макулдашуунун алкагында (Египет Араб Республикасы, Израиль мамлекеттик, Сербия Республикасы, Сингапур) ата-мекендик товарларды Азия менен Европанын рынокторуна чыгаруу боюнча иштер жүргүзүлөт.

Программанын алкагында төрт артыкчылыктуу сектор аныкталды, алар ата мекендик экспорттун динамикасын аныктоочу негизги факторлор болот. Экспортту өнүктүрүү мүмкүнчүлүгү тигүү жана сүт тармактарын, жашылча- жемиштерди иштетүүнүн эсебинен күтүлүүдө. Ошондой эле

¹⁰ Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Программага үч кросс-тармактык сектор киргизилген, алар: сапат инфраструктурасы, финансыга жеткиликтүүлүк жана экспортко дем берүү.

Программаны аткаруу боюнча иш-чаралар планына төмөнкүдөй чараларды киргизүү каралган:

- экспорттер ишканаларды институттук өнүктүрүү;
- экспорттолуучу өлкөлөрдө иштеген ченемдик укуктук актыларга, менеджмент системасы боюнча эл аралык стандарттарга жана продукцияны сыноо ыкмалары боюнча эл аралык стандарттарга жеткиликтүүлүктү камсыздоо;

- Кыргыз Республикасынын ишканалары чыгарган продукцияларды ЕАЭБдин техникалык регламенттеринин талаптарына, карантиндик, фитосанитардык талаптарына, Европа биримдигинин директиваларынын талаптарына, эл аралык санитардык жана фитосанитардык контролдун ченемдерине толук шайкеш келтирүүнү камсыз кылуу;

- ишканаларда эл аралык сапат стандарттарын ишке киргизүү;

- транспорттук-логистикалык инфраструктураны өнүктүрүү;

- тышкы рынокко чыгууга колдоо көрсөтүү.

Тышкы соода иштериндеги негизги соода-экономикалык өнөктөштөр КМШ жана ЕАЭБге мүчө мамлекеттер болот.

Келечекте ЕАЭБдин ичиндеги соодадагы тоскоолдуктарды азайтуу, валюталык опурталдар, сырьелук товарларга болгон дүйнөлүк баанын өзгөрмөлүүлүгү, тышкы кыйынчылыктарга талылуулукту азайтуу, акча которуулар ж.б. жалпы товар жүгүртүүнүн траекториясын аныктайт.

2020-жылы тышкы соода жүгүртүү 7572,2 млн АКШ долларын түзүп, анын ичинде экспорт 2100,0 млн АКШ долл. деңгээлинде, ал эми импорт – 5472,2 млн АКШ долл деңгээлинде болоору күтүлүүдө.

Экспорттук берүүлөрдүн көлөмүнүн өсүшү 106,1% деңгээлде болжонууда, алтынды эсепке албаганда – 105,5%. Экспорттогу негизги товардык позиция: алтын, цемент, кийим кече жана кийимдин жабдыктары, жашылча жемиштер ж.б.

Импорттук келип түшүүлөрдүн көлөмүнүн көбөйүшү 105,2 % деңгээлде болжонууда, мында өлкөгө нефти продуктуларын, тамаш-аш продуктуларын, фармацевтика продуктуларын ташып келүү басымдуулук кылат.

Жыйынтыгында терс соода балансы 3372,2 млн АКШ доллары деңгээлинде болжонууда.

Товарлардын экспортунун жана кызмат көрсөтүүнүн салыштырма салмагы 2020-жылы 32,6% түзөт, анда экспорттун структурасында 30% үлүштү түзгөн Кумтөр кениндеги алтын өндүрүү ишканада өндүрүш көлөмүнүн азаюусуна байланыштуу 2019-жылга салыштырмалуу бир азга төмөндөө болот.

Калктын абалын жакшыртуу, калктын кирешесинин көлөмүн көбөйтүү боюнча көрүлүп жаткан чаралар, ошондой эле импорттун көлөмүнүн көбөйүшү жана акча которуулардын көбөйүүсү керектөөнү жогорулатат. Керектөөнүн деңгээлинин өсүшү жылына орточо 3,5%, анын ичинде жеке

керектөөнүн реалдуу өсүшү орточо 4,0% түзөт.

7.9.3. ИДП кирешелер ыкмасы менен

Өкмөт тарабынан калкты иш менен камсыз кылуу боюнча, татыктуу иш менен камсыз кылуу боюнча жана калктын жашоо деңгээлин жогорулатуу боюнча көрүлүп жаткан чаралар эмгек акынын акырындык менен номиналдык жогорулашына алып келип, кирешелерди түзүү булактары боюнча эсептелген ИДПнын структурасындагы үлүшүнүн 2018-жылдагы 26,9%дан 2020-жылы 26,3%га төмөндөшү күтүлөт.

Мында өндүрүшкө жана импортко болгон салыктардын ИДПдагы үлүшү орточо 15,0% туруктуу деңгээлде болот (субсидияларды чыгарып салганда). Дүң пайда менен аралаш кирешенин ИДПдагы көлөмү 2020-жылы эмгекке акы төлөөдөгү кирешенин азаюусунан улам жогорулайт

12-таблица

Кирешелердин түзүлүшүн эсептөө боюнча ИДПнын структурасы, % менен

Аталышы	2018 баалоо	2019 күтүү	2020 болжол
Ички дүң продукт	100,0	100,0	100,0
анын ичинде:			
Жалданган кызматкерлердин эмгек акысын төлөө	26,9	26,5	26,3
Өндүрүш менен импорт салыгы (субсидияларды эсептен чыгарганда)	15,0	15,0	14,9
Дүң пайда жана дүң аралаш киреше	58,1	58,4	58,6

7.10. Региондук өнүктүрүү

2020-жылы региондорду бирдей өнүктүрүү, бизнес чөйрөгө жагымдуу шарт түзүү боюнча иштер улантылат. Калктын абалын жана региондордун экономикалык абалын жакшыртуу үчүн Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 31-мартындагы № 194 токтому менен бекитилген 2018-2022-жылдардын мезгилине Кыргыз Республикасынын региондук саясатынын концепциясын ишке ашыруу боюнча иштер, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Президентинин 2019-жылды Региондорду өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү жылы деп жарыялоо жөнүндө Жарлыгынын алкагында боюнча башталган иштер активдештирилет. Алдыга коюлган милдеттерди аткаруу үчүн ар бир региондун өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен алардын атаандаштыктагы негизги артыкчылыктары аныкталат, ошондой эле өсүштүн таяныч шаарлары андан ары өнүктүрүлөт. Таяныч шаарларды өнүктүрүү стратегиясын түзүү аяктайт жана аларды ишке ашыруу башталат, анын ичинде бул шаарлардын инфраструктураларын жакшыртуу жана аларда аткарылуучу турган мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдү топтоштуруу активдештирилет. Ушуга байланыштуу 2025-жылга чейин жыл сайын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына генералдык планды иштеп чыгуу үчүн республикалык бюджеттен 50,0 млн сом өлчөмдө каражат

бөлүнөт. Жүргүзүлүүчү иш-чаралардын алкагында төмөнкү маселелер чечилет:

- республиканын облустарында соода-логистикалык борборлорду куруу жана ишке киргизүү;
- региондордо калкты тейлөө борборлорун (КТБ) ачуу;
- ирригация объекттерин куруу, жаңы сугат жерлерди ишке киргизүү жана суу менен камсыз кылууну арттыруу;
- билим берүүчү жана медициналык мекемелерди иш жүзүндө муктаждыгы бар жерлерде куруу;
- региондордогу энергетикалык инфраструктураны модернизациялоо жана реконструкциялоо;
- региондук транспорт жолдорун куруу жана реконструкциялоо;
- региондордо суу менен камсыз кылуу жана саркынды сууларды чыгаруу системаларын куруу жана реконструкциялоо.

Мындан тышкары, региондорду өнүктүрүү максатында жана региондук долбоорлорго жана региондордун ишканаларына инвестициялардын келишине өбөлгө түзүү максатында алардын аймагында иштеп жаткан ишканалар үчүн преференцияларды аныктоо аркылуу калктуу конуштарды өнүктүрүүгө мүмкүнчүлүк берүүчү механизм ишке киргизилет. Жаңы түзүлгөн ишканалар 5 жылдан 10 жылга чейин мүлк салыгын, жер салыгын, пайда салыгын жана сатуудан алына турган салыкты төлөөдөн бошотулат (“Кыргыз Республикасынын салык кодексине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын 2017-жылдын 29-июнундагы № 114 Мыйзамы).

Туристтик кластер, тигүү кластери сыяктуу кластерлерди түзүү жана ишке ашыруу аркылуу региондордун калкынын турмуш шартын жакшыртуу боюнча активдүү иштер жүргүзүлөт.

Региондор боюнча 2020-жылы ИДПдагы өндүрүштүн негизги үлүшү 78,3% салыштырма салмагы менен Бишкек, Чүй, Ысык-Көл, Жалал-Абад облустарынын экономикасынын эсебинен камсыз болот, республиканын ИДПсынын өсүшүнө алардын суммалык салымы 3,26 пайыздык пунктту түзөт. Жалал-Абад (11,8%) жана Ысык-Көл (11,2%) облустарынын ИДПнын жалпы көлөмүндөгү олуттуу үлүшү республикада иштелип чыгуучу электр энергиясынын 90% Жалал-Абад облусунда иштелип чыгаары, ал эми Ысык-Көл облусунда Кумтөр кени жайгашкандыгы менен байланыштуу.

Үлүштөрдүн калган азыраак бөлүгү 21,6% деңгээлдеги салыштырма салмак менен Ош, Баткен, Нарын, Талас облустарынын жана Ош шаарынын ортосунда бөлүштүрүлөт.

Региондордун ИДПны жаратуудагы салымы

Көрсөткүчтөр	2019-жыл, күтүү		2020-жыл, болжол			
	млн сом	Өсүш темпи, %	млн сом	Өсүш темпи, %	ИДПга карата %	ИДПнын өсүшүнө салым
ИДП (республика)	595900,3	104,0	635071,7	103,6	100	3,6
Баткен облусу	19351,8	100,7	20396,9	102,3	3,2	0,07
Жалал-Абад облусу	68709,8	104,1	74638,6	105,6	11,8	0,65
Ысык-Көл облусу	69061,7	105,3	71287,0	101,0	11,2	0,11
Нарын облусу	14680,8	105,2	15551,1	103,1	2,4	0,08
Ош облусу	42882,2	104,8	45862,8	103,7	7,2	0,27
Талас облусу	17004,2	102,8	17979,0	102,8	2,8	0,08
Чүй облусу	101340,2	103,8	107667,0	103,3	17,0	0,57
Бишкек шаары	227679,5	104,0	243716,9	104,0	38,4	1,53
Ош шаары	35157,0	103,4	37972,4	104,6	6,0	0,27

7.11. Социалдык чөйрө

2020-жылда социалдык өнүктүрүүнүн саясаты мамлекеттин реалдуу мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен калктын жашоо деңгээлин жогорулатууга жана жарандардын социалдык жактан корголбогон категорияларынын абалын оңдоого багытталат. Үй-бүлө, эне, ата жана бала институтун чыңдоо жана өнүктүрүү, ошондой эле мамлекет кепилдик берген социалдык коргоонун минимум базалык деңгээлин камсыздоо маселелерине өзгөчө көңүл бурулат. Эмгектик мигранттардын балдарынын социалдык кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалануусундагы өксүктөрдү аныктоо жана толуктоо боюнча жүргүзүлөт.

Жарандардын айрыкча аялуу категорияларына социалдык жардам көрсөтүү, эмгекке жарамдуу калктын экономикалык активдүүлүгүнө дем берүү жана турмуштук оор жагдайдан чыгууга көмөктөшүү боюнча иштер улантылат. Күч-аракеттер жаңы механизмдерди, анын ичинде акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрдү, аутсорсинг, мамлекеттик-жеке өнөктөштүктөрдү ишке киргизүү аркылуу социалдык кызмат көрсөтүү рыногун өнүктүрүүгө жана кеңейтүүгө багытталат.

Сунушталып жаткан чаралар жарандардын социалдык жактан корголбогон категорияларынын проблемаларын чечүүгө интеграциялуу, системалуу жана даректүү ыкмага багытталат, мында алардын муктаждыктары, анын ичинде азык-түлүк коопсуздугу жана тамактануусу эске алынат, ошондой эле социалдык иштин жаңы формалары киргизилет жана калкты социалдык коргоонун стандарттары өркүндөтүлөт.

Эмгек жана калкты жумуш менен камсыздоо чөйрөсүндө калкты иш жана татыктуу эмгек менен камсыздоо үчүн шарттарды түзүү улантылат.

Глобалдуу муктаждыктарды эске алуу менен келечектеги эмгек чөйрөсүнө комплекстүү талдоо жүргүзүлөт жана орто мөөнөттүк мезгилге карата стратегиялык максаттар, артыкчылыктуу багыттар жана маселелер аныкталат. Иштин түрлөрүн, анын ичинде социалдык тейлөө чөйрөсүндөгү жумуштардын түрлөрүн эл аралык классификациялоо боюнча иш-чаралардын комплекси иштелип чыгат.

Калкты иш менен камсыздоо жагындагы негизги артыкчылыктуу багыттар Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2013-жылдын 6-сентябрындагы № 485 токтому менен бекитилген 2020-жылга чейин калкты иш менен камсыз кылууга көмөктөшүү жана ички жана тышкы эмгек миграциясын жөнгө салуу программасына ылайык ишке ашырылат. Ал Программа боюнча иштер экономиканын мамлекеттик жана мамлекеттик эмес секторлорунда элдин иш менен камсыздалышына көмөктөшүү чараларын активдештирүүгө, анын ичинде жумушсуздуктун деңгээлин азайтуу үчүн региондорду социалдык-экономикалык өнүктүрүү программаларын иштеп чыгуу жана аткаруу аркылуу эмгектик ресурстарды толугураак жана сарамжалдуу пайдаланууну, чет өлкөлөрдө эмгектенген Кыргызстандын жарандарынын укуктарын коргоону эске алуу менен элдин өндүрүмдүү эмгегине шарттарды түзүүгө, жумушсуздукту жана эмгек рыногундагы дисбалансты азайтууга багытталган.

Пенсиялык камсыздоону реформалоо, жарандардын катышуусу үчүн өбөлгөлөрдү көбөйтүү максатында мамлекеттик пенсиялык камсыздоо системасын, топтолгон пенсиялык каражаттарды төлөө механизмин андан ары өркүндөтүү белгиленгип жатат.

Саламаттыкты сактоо тармагындагы саясат Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 20-декабрындагы № 600 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-2030-жылдарга калктын ден соолугун сактоо жана саламаттык сактоо системасын өнүктүрүү программасынын алкагында ишке ашырылат. Ал Программа калктын саламаттыгынын көрсөткүчтөрүн жакшыртууга, сапаттуу кызмат көрсөтүүгө, саламаттык сактоодо теңсиз мамилени азайтууга, финансылык коргоону камсыз кылууга багытталган. Саламаттык сактоо чөйрөсүндө жүргүзүлгөн саясаттын жана аткарылган иш-чаралардын натыйжасында 2020-жылы жарандардын өмүрүнүн узактыгы 71,7 жашка жетээри, балдардын өлүмгө учуроосу тирүү төрөлгөн 1000 баладан 18,1ге чейин азайаары, ошондой энелердин өлүмү тирүү төрөлгөн 100 миң учурдан 32 чейин азайа тургандыгы болжонууда¹¹.

Билимди жана илимди өнүктүрүү чөйрөсүндө негизги багыттар төмөнкүдөй болот: балдардын уюштурулган мектепке чейинки билим берүү жана мектепке барууга даярдоо менен камсыздалышы; мектепке чейинки даярдоо программасынын, мектепке чейинки билим берүүчү уюмдарда нормативдик каржылоого өтүүнүн, мектептердеги билим берүүнүн жеткиликтүүлүгүн жана сапатын арттыруунун эсебинен 5,5тен 7 жашка

¹¹ Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин баалоосу боюнча.

чейинки балдарды мектепке чейинки билим берүүгө тартуу; мектептердеги билим берүү сапатын жана жеткиликтүүлүгүн арттыруу. Мектепке чейинки билим берүүчү мекемелердин санын 2017,3 миң баланы камтуу менен 1604 кө чейин жеткирүү, жана жалпы билим берүү мекемелердин санын 1313,5 миң баланы камтуу менен 2268ге чейин жеткирүү пландалууда.

Мамлекетти туруктуу өнүктүрүү максатында миграциялык процесстерди натыйжалуу башкаруу Кыргыз Республикасынын мамлекеттик миграция саясатынын негизги максаты болуп кала берет. Ушуга байланыштуу төмөнкүдөй артыкчылыктуу багыттар аныкталды: ички миграция – калкты өлкө боюнча бирдей бөлүштүрүү максатында, шаар тургундарынын санын акырындык менен көбөйтүүгө жана жумуш менен камсыз болушун көбөйтүүгө көмөктөшүүчү өнүктүрүүнүн келечектүү пландарын иштеп чыгууну жана аткарууну камсыздоо; чет өлкөгө эмгектик миграция – эмгекчи мигранттарга өлкөдөн чыкканга чейин, чет өлкөдө жүргөн кезинде жана кайтып келгенден кийин жардам көрсөтүү боюнча комплекстүү иш жүргүзүү; иммиграция - кайрылмандардын Кыргыз Республикасына ыктыярдуу көчүп келүү процессин уюштуруу биринчи кезекте кайрылмандарды Кыргыз Республикасында туруктуу жашоочу жерге - отурукташтыруу үчүн артыкчылыктуу аймактарда тартуу менен региондорду социалдык-экономикалык өнүктүрүүгө жана демографиялык проблемаларды чечүү принциптерине негизделүүгө тийиш.

Жаштар саясаты, дене тарбия жана спорт чөйрөсүндөгү негизги артыкчылыктуу багыттар Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 10-августундагы № 471 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн “2017-2020-жылдарда жаштар саясатын өнүктүрүү” программасында (“Жаштарды өнүктүрүү” программасы) жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 22-сентябрындагы № 600 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-2023-жылдардын мезгилине “Спорттук Кыргызстан” программасында (“Спорттук Кыргызстан” программасы) аныкталган.

“Спорттук Кыргызстан” программасынын негизги максаты - дене тарбия жактан жана спорт менен калың калктын активдүү машыгуу деңгээлин 2022-жылга карата 25%га чейин көбөйтүү, улуттук спорттук элитаны системалуу даярдоо жана 2020-жылда боло турган Олимпиадалык оюндарда 3 эң жогорку спорттук сыйлык, 2018 жана 2022-жылы Азия оюндарында 5 жогорку спорттук сыйлык алуу, спорттун улуттук түрлөрүнө калкты тартуу деңгээлин жогорулатуу, жарандардын өзгөчө категориялары үчүн шарттарды түзүү жана алардын дене тарбия жактан активдүүлүккө тартылышын кеңейтүү.

Болжолдонуп жаткан макроэкономикалык параметрлерге жараша 2020-жылга карата социалдык көрсөткүчтөр төмөнкүдөй болоору болжолдонууда.

Калктын акчалай кирешесинин номиналдык өсүшү 4,5% деңгээлде болжонууда. Акчалай кирешенин структурасында орточо эмгек акынын номиналдык өлчөмү 4,7% өсөт жана 2020-жылга карата 17676,4 сомду түзөт.

Калктын акчалай кирешесинин өсүшүн эске алуу менен ИДПнын көлөмү ар бир жанга 4,4% түзөт.

Жашоо минимумунун (ЖМ) өлчөмү 2018-жылдагы 4792,5 сомдон 2020-жылы 5083,9 сомго көбөйөт. Чоң кишилер үчүн жашоо минимумуна карата орточо эмгек акынын коэффициенти 2020-жылга карата 3,1% деңгээлде түзүлөт.

Пенсиянын номиналдык өлчөмү 2018-жылга карата 7,4% көбөйүп, 2020-жылы 6020,0 сомду түзөт.

Жалпы жумушсуздуктун болжолдонгон деңгээли азайып, 2018-жылдагы 6,6%дан 2020-жылы 6,2%га төмөндөйт.

Жакырчылыктын деңгээли 2020-жылга карата 25,2% өлчөмдө болжолдонууда жана 2018-жылга салыштырмалуу 0,4 пайыздык пунктка төмөндөшү күтүлүүдө.

8. 2021-2022-жылдарга макроэкономикалык болжол

2021-2022-жылдарда экономикалык саясаттын башкы максаттары экономикалык өсүштүн жакшы тенденцияларын сактоо, күтүлгөн көйгөйлөрдүн алдын алуу жана туруктуу экономикалык өсүштү камсыздоо болмокчу.

2021-2022-жылдарга карата макроэкономикалык көрсөткүчтөрдүн болжолдуу маанисин баалоо Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн программасына киргизилген иш-чараларды жана инвестициялык долбоорлорду толук, өз убагында жана ийгиликтүү аткарууга жана алардын өлкөнүн экономикасына натыйжалуу таасири тийгизишине негизделген, анда экономикалык өзгөртүүлөр ИДПнын жылына 4%дан кем эмес өсүшүн камсыз кылууга мүмкүндүк берет, алардын ишке ашырылышы аткаруучу бийлик органдарынан ири улуттук долбоорлорду толук ишке ашыруу үчүн активдүү аракеттерди, өлкөнүн мамлекеттик активдерин натыйжалуу башкарууну, экономиканын бардык тармактарына түрткү берүү үчүн мамлекеттик жөнгө салуу системасын натыйжалуу реформалоону, жагымдуу инвестициялык климатты түзүүнү, ишкердик чөйрөдө ийкемдүү жөнгө салуучу саясатты жана мыйзамдардын стабилдүүлүгүн талап кылат.

14-таблица

2021-2022-жылдары ИДПга өндүрүш тармактарынын реалдуу салымдары, % менен

	2021- жыл, болжол	2022- жыл, болжол	2021-2022- жылдардын орточо салыштырма салмагы	2021-2022- жылдар- дын орточо өсүш темпи	2021-2022- жылдардагы ИДПнын өсүшүнө салым
Өнөр жай					
ИДПнын түзүмүндөгү салыштырма салмагы	18,1	18,3	18,2		
реалдуу өсүш темпи, %	101,4	108,4		104,9	0,9
Айыл чарбасы					

	2021- жыл, болжол	2022- жыл, болжол	2021-2022- жылдардын орточо салыштырма салмагы	2021-2022- жылдар- дын орточо өсүш темпи	2021-2022- жылдардагы ИДПнын өсүшүнө салым
ИДПнын түзүмүндөгү салыштырма салмагы	11,0	10,8	10,9		
реалдуу өсүш темпи, %	103,3	103,5		103,4	0,4
Курулуш					
ИДПнын түзүмүндөгү салыштырма салмагы	9,9	10,0	9,95		
реалдуу өсүш темпи, %	109,6	109,1		109,4	0,9
Кызмат көрсөтүүлөр					
ИДПнын түзүмүндөгү салыштырма салмагы	46,9	46,7	46,8		
реалдуу өсүш темпи, %	103,3	103,6		103,5	1,6
Продуктыга жана импортко болгон салык					
ИДПнын түзүмүндөгү салыштырма салмагы	14,1	14,1	14,1		0,6
ИДПнын реалдуу өсүш темпи, %	103,6	105,2		104,4	4,4

2019-жылы Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн күтүлгөн көрсөткүчтөрүнө жана 2020-жылга болжолдонгон көрсөткүчтөргө негизденип, 2021-2022-жылдарга ИДПнын жылдык орточо реалдуу өсүшү 4,4 % деңгээлде болжолдонууда.

Тармактар боюнча 2021-2022-жылдарда болжолдонгон жылдык орточо өсүш темпи: айыл чарбасында – 3,4 %ды, өнөр жайда – 4,9 %ды, курулушта – 9,4 %ды, кызмат көрсөтүү чөйрөсүндө – 3,5 %ды түзөт.

Жалпысынан 2021-2022-жылдардын мезгилинде инфляциянын деңгээли катуу соккулар болбогон шартта бир маанидеги көрсөткүчтөрдүн деңгээлинде болжолдонот, мындай болжолдун негизине макроэкономикалык туруктуулук тенденциясын чындоого багытталган, макулдашылган акча-кредиттик жана бюджеттик-салык саясатын жүргүзүүнү улантуу киргизилген. Мында акча-кредит саясатынын негизги максаты болуп баалардын туруктуулугуна жетишүү жана кармап туруу саналат.

Экономиканын бардык тармактарында өсүштүн оң темпи болжолдонот.

2021-2022-жылдарда өсүмдүк өстүрүүнүн түшүмдүүлүгүн көбөйтүү жана мал чарбасынын өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу боюнча мамлекет жана жеке сектор тарабынан көрүлүүчү чаралардын эсебинен **айыл чарбасынын** өсүшүнүн реалдуу темпинин орточо 3,4 %га көбөйүшү болжолдонууда. ИДП түзүмүндө айыл чарбасынын көлөмүнүн салыштырма салмагы орточо 10,9 %ды түзөт. Айыл чарба тармагынын өсүшүнүн реалдуу темпине жетишүү үчүн төмөнкүдөй иш-чаралар аткарылат:

- суроо-талап өтө чоң өсүмдүктөрдүн айдоо аянттарын системалуу түрдө көбөйтүү аркылуу региондук өзгөчөлүктөрдү жана түшүмдүүлүк боюнча факторлорду эске алуу менен айдоо аянттарын оптималдаштыруу;

- тамчылатып сугаруу системасын активдүү пайдалануу;
- күнөскана чарбаларын андан ары өнүктүрүү;
- айыл чарба өсүмдүктөрүн өстүрүүнүн алдыңкы технологияларын пайдалануу, айыл чарба продукцияларын өндүрүүнүн көлөмүн жана экспорттук потенциалын көбөйтүү үчүн органикалык, минералдык жана органикалык-минералдык жер семирткичтерди колдонуу;
- иштеп жаткан кредиттик жана лизинг программалары боюнча мамлекет тарабынан айыл чарба өндүрүүчүлөрүн колдоону улантуу;
- өндүрүштүк процесстерди жана башкарууну оптималдаштыруу, айыл чарбасындагы энергетикалык жана ресурстук чыгымдарды кыскартуу.

Өнөр жай өндүрүшүнүн өсүшү 2021-2022-жылдарда жылына орточо 4,9 % деңгээлинде болжолдонууда. Өнөр жай өндүрүшүнүн өсүшү иштеп жаткан өнөр жай ишканаларын туруктуу иштетүү, токтоп турган өндүрүштөрдүн ишин жандандыруу, Талды-Булак Сол жээк, Бозымчак, Иштамберди, Кара-Казык, Жерүй, Чаарат кендеринин көлөмүн көбөйтүүнүн эсебинен болжолдонууда.

Кумтөр кенинде ишкананын өндүрүштүк планына ылайык 2019-жылга салыштырмалуу 2021-жылы негизги металлды өндүрүүнүн көлөмүн азайтуу жана 2022-жылы өндүрүштүн көлөмүн 605,0 миң унцияга чейин көбөйтүү болжолдонууда.

Тамак-аш продуктуларын (анын ичинде суусундуктарды) өндүрүүнүн көлөмүн жылына орточо 6,3 %га көбөйтүү; текстиль өндүрүшүнүн көлөмүн; кийим жана бут кийим, тери жана башка булгаары буюмдарын чыгарууну жылына орточо 6,8 %га өстүрүү; кокс жана тазартылган нефти продуктуларын өндүрүүнүн көлөмүн жылына орточо 4,5 %га көбөйтүү; курулуш материалдарынын өндүрүшүн жылына орточо 2,5 %га өстүрүү; фармацевтикалык продукцияларды өндүрүүнү жылына орточо 9,5 %га жогорулатуу күтүлүүдө.

Электр энергиясы, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоонун көлөмү жылына орточо 3,2 %га көбөйүшү болжолдонууда. 2022-жылы электр энергиясын иштеп чыгаруу 16714,7 млн кВт.с көлөмүндө болжолдонууда, бул 2020-жылга салыштырганда 728,5 млн кВт.с көбүрөөк, ал Токтогул гидротүйүнүнүн айрылышына Нарын дарыясынын агып келишинин көп жылдык орточо агымын эсепке алуу менен эсептелген.

2020-2021-жылдары курулуш тармагын өнүктүрүүнүн артыкчылыктуу багыттары төмөнкүлөр болот:

- айыл тургундарын жаңы сугат жерлери менен камсыздоо үчүн сугат инфраструктурасын куруу, ошондой эле колдонуудагы сугат инфраструктурасын модернизациялоо жана реабилитациялоо;
- калктын аярлуу катмарлары үчүн жеткиликтүү социалдык турак жайларды куруу;
- турак жай курулушунун, социалдык жана өнөр жай багытындагы курулуштардын көлөмүн жогорулатуу, жаңы архитектуралык курулуш системасына, имараттардын тибине жана заманбап технологияга өтүү;

- автомобиль жолдорун реабилитациялоо жана сактоо, либералдуу, коопсуз эл аралык транспорт коридорлорун түзүү, анын ичинде жолдорду долбоорлоодо жана курууда жаңы технологияларды колдонуу;

- курулуш тармагында мамлекеттик жеке өнөктөштүк механизмдерин кеңири колдонуу;

- Камбар-Ата ГЭС-1, ГЭСтин Жогорку Нарын каскадын, Ак-Булун ГЭСин, Ат-Башы ГЭСин, Үч-Коргон ГЭСин, Токтогул ГЭСин жана башка генерациялоочу объекттерди курууга жана реконструкциялоого инвестицияларды тартуу.

2021-2022-жылдарда каржылоонун бардык булактарынан капиталдык салымдардын жалпы көлөмү орточо 10,1 %га (2021-жылы 210,8 млрд сомдон 2022-жылы 234,0 млрд сомго чейин) өсөт. 2020-жылга карата болжолдонгон капиталдык салымдардын түзүмү 2022-жылдагы капиталдык салымдардын жалпы көлөмүнөн 67,6 %га чейин ички инвестициялардын үлүшүнүн төмөндөө жагына жана өлкөдөгү инвестициялык климаттын оңолушунан, ошондой эле чет элдик түз инвестициялардын көбөйүшүнөн улам чет өлкөлүк кредиттердин көлөмүнүн жогорулагандыгына байланыштуу тиешелүү түрдө тышкы инвестициялардын үлүшүнүн 32,4 %га чейин көбөйүү жагына өзгөрөт.

Курулуш тармагында жылына орточо 9,4 % деңгээлинде реалдуу өсүш темпи болжолдонууда. Курулуш тармагынын экономикалык өсүш темпине тийгизген оң таасири орточо 0,91 пайыздык пунктту түзөт.

2021-2022-жылдарда **кызмат көрсөтүүлөр тармагындагы** реалдуу өсүш орто эсеп менен жылына 103,5 % түздү. Бул тармактагы темптин жогорулашы ички керектөөнүн өсүшү, ошондой эле тармактын терс таасирден чыгышы менен шартталат. Дүң чекене сооданын көлөмү орточо 5,0 %га жогорулайт. Өлкөгө келген туристтердин агымынын көбөйүшү жана инфраструктуранын жакшыруусу, туризм тармагына салынган капиталдык инвестициялар рыноктук кызмат көрсөтүүнүн өнүгүүсүнө алып келет. Мейманкана жана ресторандардын кызмат көрсөтүүсү рекреациялык объекттер топтолгон жерлердеги жүгүртүүлөрдүн жогорулоосунун улам 109,3 % деңгээлде болжолдонууда

2021-2022 жылдардагы **тышкы экономикалык иштердин** өнүгүүсүнө таасирин тийгизүүчү негизги факторлор: республиканын ДСУга мүчөлүгүнүн артыкчылыгы; ЕАЭБ интеграциялык биримдигинде толук иштөөсү; өз ара пайдалуу негизде эки тараптуу кызматташтык; кызмат көрсөтүүлөрдү, анын ичинен туристтик кызмат көрсөтүүлөрдү экспорттоонун өсүшү.

ЕАЭБ алкагында үчүнчү өлкөлөр менен соодалык кызматташууну кеңейтүү боюнча иштер улантылат, бул кыргыз товарларынын тышкы рынокторго оңой жетүүсүн камсыздайт.

ЕАЭБ бажы-тарифтик саясаты товарларды ташып киргизүүнүн жана ташып чыгаруунун рационалдуу катыштыгын колдоого, өндүрүүчүлөрдүн атаандашуу жөндөмүн жогорулатууга, тышкы соода жүргүзүүнүн товардык түзүмүн жакшыртууга, экономикадагы инвестициялык процесстерге, анын ичинде чет өлкөлүк түз инвестицияларды тартууга багытталат, ошондой эле

ички баалардын өсүшүн кармап турууга, бюджеттин фискалдык функцияларын камсыздоого, тышкы экономикалык иштин операторлорунун түз жана кыйыр чыгымдарын кыскартууга мүмкүндүк берет.

2021-2022-жылдарда тышкы соода жүгүртүүнүн көлөмү жыл сайын орточо 6,4 %га өсөт жана 2022-жылы 8576,7 млн АКШ доллары деңгээлине жетет. 2021-2022-жылдары товарды экспорттоонун номиналдуу көлөмү орточо 8,6 %, ал эми импорт 5,6 % түзөт. Мурдагыдай эле экспорттун негизги беренеси алтын болуп, ал экспорттук түзүмдүн 30 %га жакын бөлүгүн ээлейт. Алтынды экспорттоонун өсүшү жаңы алтын кендерин ишке киргизүү менен камсыз болот.

2021-2022-жылдарда **социалдык өнүктүрүү саясаты** мамлекеттин реалдуу мүмкүндүгүн эске алуу менен мамлекеттин кепилденген социалдык милдеттенмелерин толук көлөмдө аткарууга, калктын жашоо деңгээлин көтөрүүгө жана жарандардын социалдык корголбогон категорияларынын абалын жакшыртууга багытталат.

Калкты социалдык жактан коргоо тармагында орточо мөөнөттүү келечекте жарандардын аялуу катмарына даректүү жардам берүү боюнча эмгекке жарамдуу калктын экономикалык активдүүлүгүнө дем берүү жана татаал турмуштук кырдаалдан чыгууга көмөктөшүү боюнча иштер улантылат.

Пенсиялык камсыздоо чөйрөсүндөгү саясат Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 24-октябрындагы № 670 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын пенсиялык камсыздоо системасын өнүктүрүү концепциясынын алкагында ишке ашырылат. Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу системасын өркүндөтүү аркылуу пенсиялык системанын финансылык туруктуулугун камсыздоо жана пенсияларды көтөрүү боюнча чаралар ишке ашырылат, алар пенсиялык системадагы камсыздандыруу принциптерин андан ары жакшыртуу боюнча пенсиялык камсыздоону реформалоого жана пенсионерлердин ар кандай курактык топторунун муктаждыктарын эске алуу менен пенсиялык системанын камсыздандыруу жагын модернизациялоого багытталат.

Болжолдонгон макроэкономикалык параметрлерге негизденип 2021-2022-жылдарга социалдык көрсөткүчтөр төмөнкүдөй болот.

2021-2022-жылдарда калктын акчалай кирешесинин реалдуу өсүшү орточо 5,0 % деңгээлинде болжолдонууда. Акчалай кирешенин түзүмүндөгү орточо эмгек акынын номиналдуу өлчөмү орточо 5,1 %га өсөт жана 2022-жылы 19506,8 сомду түзөт.

2021-2022-жылдары калктын киши башына ИДПнын көлөмүнүн өсүшү 5,4 %ды түзөт.

Жашоо минимумунун өлчөмү 2020-жылы 5083,9 сомдон 2022-жылы 5551,8 сомго чейин көбөйөт. 2022-жылы жашоо минимумунун өлчөмүнө карата орточо эмгек акынын коэффициенти эмгекке жарамдуу курактагы калкка орточо 3,14 деңгээлинде түзүлөт.

Пенсиялардын номиналдуу өлчөмү 2020-жылга карата 5,6 %га көбөйөт жана 2022-жылы 6360,0 сомду түзөт.

Жалпы жумушсуздуктун болжолдонгон деңгээли төмөндөйт жана 2017-жылы иш жүзүндө түзүлгөн 6,9 % деңгээлине салыштырмалуу 2022-жылга карата 5,9 % түзөт.

2022-жылы кедейликтин деңгээли 25,0 % өлчөмүндө болжолдонууда жана 2017-жылга салыштырганда 0,6 пайыздык пунктка төмөн болот.

Корутунду

2020-2022-жылдардагы экономикалык саясат жана Өкмөттүн программалык документтеринде аталган чаралардын натыйжалуу ишке ашуусунан улам өлкө ИДПсын түзүүчү экономиканын бардык тармактарында макроэкономикалык туруктуулукту сактоого жана экономикалык өсүштүн оң динамикасын камсыз кылууга мүмкүндүк берет. 2020-2022-жылдарга орто мөөнөттүү келечекте экономикалык өсүш жылына орточо 4,1 %га болжолдонот.

Орто мөөнөттүү максаттуу макроэкономикалык көрсөткүчтөргө инвестициялык долбоорлорду ишке ашыруу, өлкөнүн мамлекеттик активдерин натыйжалуу башкаруу, экономиканын бардык тармактарына түрткү берүү үчүн мамлекеттик жөнгө салуу системасын реформалоо аркылуу жетишилет.

Өкмөт зарылдыкка жараша дүйнөлүк конъюнктуранын начарлоосуна байланышкан терс процесстердин жана опурталдардын экономикага таасирин тийгизиши мүмкүн болгон катуу соккуларды жеңилдетүүгө багытталган чаралардын системасын иштеп чыгат.

Мында 2019-жылдагы социалдык-экономикалык өнүгүүнүн күтүлүп жаткан көрсөткүчтөрүнүн төмөндөшү/өсүшүнө багытталган жаңы факторлордун пайда болушу менен экономикадагы пайда болгон кырдаалды эске алып, 2020-2022-жылдарга карата болжолдонгон макроэкономикалык көрсөткүчтөргө түзөтүү киргизилерин белгилеп кетүү зарыл.

Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык өнүгүшүн болжолдоонун көрсөткүчтөрүнүн тизмеги ушул 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын социалдык-экономикалык өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолунун 1-14-тиркемелеринде аныкталган.

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
1-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн негизги социалдык-экономикалык
көрсөткүчтөрү**

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
I. ИДПны өндүрүү ¹² :						
Номиналдуу ИДП	млн сом	557113,3	595900,3	635071,6	678695,2	736381,1
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	103,5	104,0	103,6	103,6	105,2
Дефлятор, мурдагы жылга карата % менен	%	101,5	102,8	102,9	103,2	103,2
Кошумча нарк						
Өнөр жай	млн сом	103845,9	112250,6	117455,5	122928,2	134842,5
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	105,5	105,1	101,9	101,4	108,4
Айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык уулоочулук	млн сом	64897,1	67558,4	70880,0	74992,9	79876,2
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	102,7	103,0	103,1	103,3	103,5
Курулуш	млн сом	49149,5	54459,3	60616,8	67017,2	73994,3
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	107,8	109,0	110,1	109,6	109,1

¹² 2018-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Кызмат көрсөтүү чөйрөсү	млн сом	260846,9	277801,6	296778,4	318279,0	344075,0
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	102,1	102,9	103,2	103,3	103,6
Продуктуларга жана импортко таза салык	млн сом	78373,9	83830,4	89341,0	95477,9	103593,0
Маалым кат:						
Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды эсепке албаганда ИДП	млн сом	509140,4	543981,9	583754,1	628119,8	678648,8
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	104,2	103,8	104,2	104,2	104,5
Дефлятор, мурдагы жылга карата % менен	%	100,6	102,9	103,0	103,3	103,4
II. ИДПны пайдалануу¹³						
Акыркы керектөө	млн сом	552394,1	590702,6	629872,5	675112,7	734162,5
Анын ичинде:						
жеке керектөө	млн сом	460228,1	495849,6	530619,7	570442,2	623893,0
реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	103,9	104,5	103,8	103,6	105,2
баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	%	101,8	103,1	103,1	103,8	104,0
мамлекеттик керектөө	млн сом	92166,0	94853,0	99252,8	104670,5	110269,5
реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	99,9	100,7	101,1	101,5	101,2
баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	%	101,5	102,2	103,5	103,9	104,1

¹³2018-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Дүң инвестициялар ¹⁴	млн сом	204139,7	222043,8	245462,8	271846,1	301046,2
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	115,3	105,5	106,5	106,9	107,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	%	101,4	103,1	103,8	103,6	103,4
Анын ичинде:						
мамлекеттик инвестициялар	млн сом	42456,0	38125,4	35578,1	33616,8	35773,5
Анын ичинен: мамлекеттик инвестициялар (МИ) долбоорлору	млн сом	10875,8	21662,1	19633,0	12497,0	17930,7
жеке инвестициялар	млн сом	161683,8	183918,4	209884,7	238229,3	265272,7
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн таза экспорту	млн сом	-199420,6	-216846,1	- 240263,6	-268263,6	-298827,6
Анын ичинде:						
Товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү экспорттоо	млн сом	184214,9	194107,6	205928,5	220380,2	241439,4
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	99,2	102,6	103,1	103,8	105,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	%	102,2	102,7	102,9	103,1	104,2
Товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү импорттоо	млн сом	383635,4	410953,7	446192,2	488643,8	540267,0
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	106,7	103,9	104,6	105,1	105,4

¹⁴Эл аралык валюта фондунун методикасы боюнча.

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	%	102,1	103,1	103,8	104,2	104,9
III. Социалдык көрсөткүчтөр						
Калктын жан башына ИДП	миң сом	91,8	96,3	100,5	105,1	111,6
Калктын жан башына ИДП	АКШ долл.	1331,9	1379,0	1424,8	1473,3	1545,3
Кедейчиликтин деңгээли ¹⁵	%	25,6	25,4	25,2	25,0	25,0
Калктын акчалай кирешеси ⁴	млн сом	369478,1	385365,6	402707,1	422439,7	443984,1
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	102,4	102,3	100,5	100,3	100,7
Жашоо минимуму	айына сом	4792,5	4888,4	5083,9	5317,8	5551,8
Эмгекке жарамдуу улуу курактагы калктын жашоо минимуму	айына сом	5357,9	5465,1	5683,7	5945,1	6206,7
Пенсия жашындагы улуу курактагы калктын жашоо минимуму	айына сом	4283,0	4368,6	4543,4	4752,4	4961,5
Калктын жылдык орточо саны	миң адам	6068,0	6189,4	6319,3	6458,4	6600,4
Орточо айлык эмгек акы (чакан ишканаларды эсептебегенде)	сом	16218,0	16882,9	17676,4	18595,6	19506,8
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	103,8	102,1	100,7	100,6	100,5
Эмгекке жарамдуу калк үчүн жашоо минимумуна карата % менен	%	302,7	308,9	311,0	312,8	314,3
Пенсиянын орточо айлык өлчөмү ¹⁶	сом	5604,0	5735,0	6020,0	6180,0	6360,0

¹⁵ 2018-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

¹⁶ Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун маалыматтары боюнча.

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	%	102,0	100,3	100,9	98,1	98,6
Пенсионердин жашоо минимумуна карата % менен	%	130,8	131,3	132,5	130,0	128,2
Керектөө бааларынын индекси (КБИ)						
Өткөн жылдын декабрына карата, %	%	100,5	104,3	103,7	104,5	104,1
Өткөн жылга карата, %	%	101,5	102,0	104,0	104,6	104,4
IV. Эмгек ресурстары¹⁷						
Экономикалык активдүү калктын саны	миң адам	2542,1	2567,5	2598,4	2637,3	2671,6
Өсүү темпи	%	100,7	101,0	101,2	101,5	101,3
Иштеген калктын саны	миң адам	2377,1	2408,0	2444,1	2488,1	2527,9
Өсүү темпи	%	101,1	101,3	101,5	101,8	101,6
анын ичинде тармактар боюнча:						
Өнөр жайы	миң адам	290,0	298,6	300,6	306,5	313,7
Айыл чарбасы	миң адам	549,1	561,1	565,8	579,7	591,5
Курулуш	миң адам	263,9	272,1	279,8	288,1	293,2
Кызмат көрсөтүүлөр	миң адам	1274,1	1276,2	1297,8	1313,7	1329,4
Жумушсуз калктын саны (жалпы)	миң адам	165,1	159,6	154,3	149,2	143,7
Жалпы жумушсуздуктун деңгээли	%	6,6	6,4	6,2	6,0	5,9
Эмгек өндүрүмдүүлүгү	%	102,4	102,7	102,1	101,7	103,5

¹⁷ 2018-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
2-тиркеме

2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын ИДПсын өндүрүү жана акыркы пайдалануу түзүмү

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Улуттук эсептер (ИДПдан %)					
I. ИДПны өндүрүү					
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук	11,6	11,3	11,2	11,0	10,8
Өнөр жайы	18,6	18,8	18,5	18,1	18,3
Маалым кат:					
Өнөр жай, Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды кошпогондо	10,0	10,1	10,4	10,7	10,5
Курулуш	8,8	9,1	9,5	9,9	10,0
Кызмат көрсөтүү чөйрөсү	46,8	46,6	46,7	46,9	46,7
Продуктуларга жана импортко таза салык	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1
II. ИДПны пайдалануу¹⁸					
Керектөө	99,2	99,1	99,2	99,5	99,7
Жеке	82,6	83,2	83,6	84,0	84,7
Мамлекеттик	16,5	15,9	15,6	15,4	15,0
Дүң инвестициялар*	36,6	37,3	38,7	40,1	40,9
Мамлекеттик инвестициялар	7,6	6,4	5,6	5,0	4,9
Анын ичинен: мамлекеттик инвестициялар (МИ) долбоорлору	2,0	3,6	3,1	1,8	2,4

¹⁸2018-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Жеке инвестициялар	29,0	30,9	33,0	35,1	36,0
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн таза экспорту	-35,8	-36,4	-37,8	-39,5	-40,6
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту	33,1	32,6	32,4	32,5	32,8
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту	68,9	69,0	70,3	72,0	73,4
* Эл аралык валюта фондунун методикасы боюнча					

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
3-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын ИДПны түзүүчү тармактарындагы
дүң продукциялар жана өсүү темптери**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук, млн сом	203822,6	212181,0	222613,0	235530,5	250867,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,7	103,0	103,1	103,3	103,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	95,2	101,1	101,8	102,4	102,9
Өнөр жай¹⁹, млн сом	250486,0	269833,1	282345,0	295500,5	324140,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	105,5	105,2	102,4	101,9	108,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	99,3	102,4	102,2	102,7	101,6
Өнөр жай²⁰, млн сом	250640,1	269714,8	281984,9	294701,0	323005,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	105,4	105,0	102,3	101,9	108,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,2	102,5	102,2	102,6	101,5
Анын ичинде:					
Пайдалуу кендерди казып алуу, млн сом	19 812,1	22 046,0	22 972,9	23 929,9	25 018,3

¹⁹Сатып алынуучу электр энергиясын эсепке албаганда иштетип алма чийки затты кайра иштетүүнүн наркын эске алуу менен.

²⁰Иштетип алма чийки затты кайра иштетүүнүн наркын эске албастан, бирок сатып алынуучу электр энергиясын эсепке алуу менен.

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	108,1	107,9	102,7	102,9	102,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,4	103,2	101,5	101,3	102,4
Иштетүү өндүрүшү, млн сом	189 801,6	204 990,4	213 421,2	222 592,1	247 126,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	105,0	105,6	101,9	101,4	109,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	99,6	102,3	102,2	102,9	101,2
Электр энергиясы, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу), млн сом	38 337,8	39 713,6	42 355,8	44 720,5	47 197,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	105,0	100,6	104,0	103,7	102,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,3	103,0	102,5	101,8	102,8
Суу менен жабдуу, тазалоо, калдыктарды иштетүү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу, млн сом	2 688,6	2 964,8	3 235,0	3 458,5	3 662,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	127,7	106,0	105,9	104,7	104,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,3	104,1	103,1	102,1	101,5
Маалым кат:					
Өнөр жай, Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды кошпогондо, млн сом	148 443,9	159 113,5	172 663,6	186 960,8	200 018,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	113,0	104,6	105,8	105,4	104,4
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	92,6	102,5	102,6	102,8	102,5
Курулуш, млн сом	153256,9	169128,2	188250,8	208128,1	229795,8
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	107,8	109,0	110,1	109,6	109,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,1	101,2	101,1	100,9	101,2

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Кызмат көрсөтүү чөйрөсү, млн сом	443688,8	468543,2	500549,7	536812,7	580320,6
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	102,2	103,0	103,3	103,4	103,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	101,8	102,6	103,4	103,8	104,3
Анын ичинде:					
Дүң жана чекене соода; автомобилдерди жана мотоциклдерди оңдоо, млн сом	160626,4	172310,9	186872,0	203055,5	222689,3
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	105,1	104,8	104,9	104,7	105,2
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,0	102,4	103,4	103,8	104,2
Транспорттук иш жана жүктөрдү сактоо, млн сом	44668,6	47849,0	51703,6	56003,2	61215,5
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	103,8	104,0	104,1	104,0	104,6
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,7	103,0	103,8	104,2	104,5
Мейманканалар жана ресторандар, млн сом	24270,0	26211,6	28555,4	31133,9	34286,9
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	107,6	108,0	108,4	108,0	108,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	98,3	100,0	100,5	101,0	101,5
Маалымат жана байланыш, млн сом	28884,4	29836,4	31417,8	33824,8	36033,5
Реалдуу өсүү темпи, мурдагы жылга карата % менен	92,6	96,0	97,5	100,2	100,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	109,1	107,6	108,0	107,5	106,0

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
4-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын айыл чарбасын, токой чарбасын
жана балык уулоону өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук, млн сом	203822,6	212181,0	222613,0	235530,5	250867,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,7	103,0	103,1	103,3	103,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	95,2	101,1	101,8	102,4	102,9
Өсүмдүк өстүрүү, млн сом	100366,0	105016,5	111291,2	119224,6	128654,2
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	103,4	103,8	104,1	104,2	104,4
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	89,7	100,8	101,8	102,8	103,4
Анын ичинде:					
Дан өсүмдүктөрү (жеткире иштеп чыккандан кийинки салмагында), млн сом	27794,6	28262,4	28912,1	30092,8	31492,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	103,7	100,3	100,2	100,8	100,6
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	99,4	101,4	102,1	103,3	104,0
Дүң жыйналышы (жеткире иштеп чыккандан кийинки салмагында), миң т	1889,0	1893,7	1897,3	1911,8	1924,0
Анын ичинде:					

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Кант кызылчасы (фабрикалык), млн сом	2473,7	2336,1	2442,0	2557,50	2682,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	108,5	94,4	101,4	101,4	101,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,7	100,0	103,1	103,3	103,5
Дүң жыйналышы, миң т	773,0	730,0	740,0	750,0	760,0
Пахта (эсеп кылуу салмагында), млн сом	3298,8	3657,9	3759,3	3910,0	4108,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	114,3	110,0	101,6	101,7	101,8
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	99,6	100,8	101,1	102,2	103,3
Дүң жыйналышы, миң т	74,7	82,2	83,5	85,0	86,5
Тамеки (эсеп кылуу салмагында), млн сом	57,1	76,5	82,3	90,3	101,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	114,3	130,4	102,6	103,8	105,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	48,2	102,7	104,8	105,7	106,0
Дүң жыйналышы, миң т	1,8	2,3	2,4	2,4	2,6
Май өсүмдүктөрү, млн сом	785,3	750,3	774,0	805,7	845,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	87,2	93,7	101,4	101,5	101,9
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	91,3	102,0	101,8	102,6	103,0
Дүң жыйналышы, миң т	35,4	33,2	33,7	34,1	34,8
Картошка, млн сом	17576,8	16742,1	17342,5	18330,0	19673,2
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,2	94,9	101,1	101,6	101,8
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	69,9	100,4	102,5	104,0	105,4
Дүң жыйналышы, миң т	1446,6	1372,3	1387,4	1410,0	1436,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Жашылча, млн сом	25357,0	26124,9	27290,8	28810,2	30676,9
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,4	101,4	101,6	101,8	102,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	87,1	101,6	102,8	103,7	104,0
Дүң жыйналышы, миң т	1094,9	1110,0	1128,0	1148,0	1175,0
Азык-түлүк бакча өсүмдүктөрү, млн сом	2879,4	3036,6	3220,0	3432,2	3690,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	96,2	101,6	101,8	102,0	102,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	139,5	103,8	104,2	104,5	104,9
Дүң жыйналышы, миң т	249,1	253,0	257,6	262,8	269,4
Мөмө-жемиштер, млн сом	8480,3	9289,6	10012,5	10905,8	11935,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	104,8	102,6	103,5	103,9	104,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	88,8	106,7	104,2	104,8	105,1
Дүң жыйналышы, миң т	251,4	258,0	267,0	277,5	289,0
Жүзүм, млн сом	367,9	393,8	418,5	453,6	507,0
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	101,9	102,6	103,3	103,8	104,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	86,5	104,4	102,8	104,4	106,8
Дүң жыйналышы, миң т	8,8	9,0	9,3	9,7	10,1
Башка өсүмдүктөр, млн сом	11295,1	14346,4	17037,2	19836,6	22940,2
Мал чарбасы, млн сом	98340,5	102001,5	106126,2	111058,1	116906,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,2	102,3	102,4	102,5	102,6
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	101,3	101,4	101,7	102,1	102,6
Анын ичинде:					

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Союла турган мал жана канаттуулар (тирүү салмагында), млн сом	59898,0	61791,9	63857,3	66478,6	69574,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,1	102,1	102,2	102,3	102,4
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	99,1	101,0	101,1	101,8	102,2
Союла турган мал жана канаттуулар (тирүү салмагында), миң тонна	403,3	411,9	420,9	430,5	440,6
Чийки сүт, млн сом	32972,1	34453,1	36130,5	38088,4	40342,0
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	102,2	102,2	102,5	102,6	102,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	105,0	102,2	102,4	102,8	103,1
Чийки сүт, миң тонна	1589,7	1625,1	1665,0	1708,0	1754,0
Жумуртка, млн сом	3410,5	3646,2	3925,0	4254,2	4638,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	104,4	104,4	104,5	104,5	104,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	99,8	102,4	103,1	103,7	104,3
Жумуртка, млн даана	533,2	556,7	581,5	607,7	635,4
Жүн, млн сом	406,6	415,3	425,5	437,7	451,9
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	101,4	101,6	101,5	101,5	101,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	184,6	100,6	100,9	101,3	101,7
Жүн, миң т	12,8	13,0	13,2	13,4	13,6
Башка мал чарбачылыгы, млн сом	1653,3	1695,0	1787,9	1799,3	1900,0
Кызмат көрсөтүү (коммуналдык кызмат көрсөтүүлөрдү алып салууну эске алуу менен), млн сом	4694,4	4741,4	4774,0	4826,2	4885,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	96,2	101,0	98,4	101,0	101,2
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,2	100,0	102,3	100,0	100,0
Мергенчилик, млн сом	22,8	22,8	22,8	22,8	22,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Токой чарбасы, млн сом	311,9	311,9	311,9	311,9	311,9
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Балык өстүрүү, балык уулоочулук, млн сом	86,9	86,9	86,9	86,9	86,9
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата % менен	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
5-тиркеме

**Иштетип алма чийки заттын наркын эсепке алуу менен, бирок сатып алынуучу электр энергиясын эсепке
албастан 2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын өнөр жайын өнүктүрүүнүн
орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Өнөр жайдын дүң продукциясы колдонуудагы баалар менен, млн сом	250486,0	269833,1	282345,0	295500,5	324140,7
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	105,5	105,2	102,4	101,9	108,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	99,3	102,4	102,2	102,7	101,6
Кумтөр кенин иштетүү боюнча ишканаларды кошпогондо, өнөр жай, млн сом	148 289,8	159 231,8	173 023,7	187 760,3	201 154,3
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	112,4	104,9	105,9	105,5	104,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	91,8	102,4	102,6	102,9	102,5
I. Пайдалуу кендерди казуу, млн сом	19812,1	22046,1	22973,0	23930,0	25018,4
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	108,1	107,9	102,7	102,9	102,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	99,7	103,2	101,5	101,3	102,4
Анын ичинде:					
Таш көмүр жана күрөң көмүрдү казуу, млн сом	2 893,5	3 170,6	3 327,7	3 541,3	3 817,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	122,0	101,5	105,0	104,8	104,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	92,8	108,0	100,0	101,5	103,2

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Чийки мунайды жана жаратылыш газын өндүрүү, млн сом	4 102,3	4 519,4	4 700,0	4 707,4	4 725,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	175,0	106,4	101,9	100,0	100,2
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	134,7	103,6	102,1	100,2	100,2
Металл рудасын казуу, млн сом	11 925,3	13 441,0	13 983,9	14 676,2	15 418,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	91,3	110,5	102,4	103,4	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	97,1	102,0	101,6	101,5	103,0
Башка пайдалуу кендерди казуу, млн сом	891,0	915,1	961,4	1 005,1	1 056,0
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	92,9	100,2	103,2	102,0	103,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	153,8	102,5	101,8	102,5	102,0
II. Иштетүү өндүрүшү, млн сом	200 803,1	216 913,5	226 506,3	237 099,1	262 957,0
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	105,0	105,6	102,1	101,6	109,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	101,1	102,3	102,3	103,0	101,3
Анын ичинде:					
1. Тамак-аш азыктарын (суусундуктарды кошкондо) жана тамеки буюмдарын өндүрүү, млн сом	36 609,4	38 528,6	41 075,5	44 174,5	47 969,0
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	104,8	104,6	105,7	106,0	106,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	87,8	100,6	100,8	101,4	101,9
2. Текстиль өндүрүшү; кийим жана бут кийимдерди, булгаары, булгаарыдан жасалган башка буюмдарды өндүрүү, млн сом	9 446,0	11 425,9	13 450,6	15 398,2	17 877,3
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	115,8	112,0	108,0	106,0	107,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	116,1	108,0	109,0	108,0	108,0
3. Жыгачтан жана кагаздан жасалган буюмдарды өндүрүү; басмакана иши, млн сом	2 443,1	2 497,8	2 552,8	2 609,5	2 666,4

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	111,0	101,5	102,2	101,5	101,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	96,7	100,8	100,0	100,7	100,7
4. Кокс жана тазаланган мунай зат продуктуларын өндүрүү, млн сом	15 469,9	17 333,9	19 963,5	23 752,6	25 382,2
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	108,9	105,7	105,4	106,3	102,8
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	135,0	106,0	109,3	111,9	104,0
5. Химиялык продукцияларды өндүрүү, млн сом	804,0	884,5	884,5	884,5	884,5
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	91,5	110,0	100,0	100,0	100,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	118,7	100,0	100,0	100,0	100,0
6. Фармацевтика продукцияларын өндүрүү, млн сом	297,4	317,9	355,2	398,6	443,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	76,7	105,0	108,5	110,0	109,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	84,9	101,8	103,0	102,0	102,0
7. Резина жана пластмасса буюмдарын, башка металл эмес минералдык продуктуларды өндүрүү, млн сом	19 659,9	20 241,8	21 266,4	21 744,5	22 607,5
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	105,9	102,6	105,0	102,2	104,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	93,8	100,3	100,1	100,0	100,0
8. Негизги металл жана даяр металл буюмдарын өндүрүү, машина жана жабдуулардан башка, млн сом	111 284,6	120 714,0	121 686,4	122 632,8	139 435,9
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	104,2	106,1	99,4	98,8	113,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,9	102,2	101,4	102,0	100,0
9. Компьютерлерди, электрондук жана оптикалык жабдууларды чыгаруу, млн сом	41,5	43,1	44,4	45,8	47,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	138,0	103,0	103,0	102,0	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	44,5	101,0	100,0	101,0	101,0
10. Электр жабдууларын чыгаруу, млн сом	1 451,8	1 495,6	1 540,5	1 599,6	1 664,2
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,3	102,0	103,0	101,8	102,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	99,4	101,0	100,0	102,0	102,0
11. Башка топко кошулбаган машиналарды жана жабдууларды чыгаруу, млн сом	217,9	220,7	225,1	228,1	239,6
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	63,5	101,0	102,0	101,0	103,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	80,8	100,3	100,0	100,3	102,0
12. Транспорт каражаттарын чыгаруу, млн сом	950,4	953,3	1 021,0	1 067,1	1 099,3
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	81,9	100,0	102,0	100,5	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	117,9	100,3	105,0	104,0	101,0
13. Башка өндүрүш тармактары, машина жана жабдууну оңдоо жана орнотуу, млн сом	2 127,2	2 256,5	2 440,4	2 563,4	2 640,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	107,3	102,0	103,0	101,0	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	110,9	104,0	105,0	104,0	101,0
III. Электр энергиясы, газ, буу, кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу), млн сом	27 182,2	27 909,2	29 617,1	31 014,0	32 503,5
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	105,0	100,3	103,7	103,2	101,8
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	89,2	102,4	102,4	101,5	102,9
IV. Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу, млн сом	2 688,6	2 964,3	3 248,6	3 457,4	3 661,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	127,7	106,0	105,9	104,7	104,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	82,6	104,0	103,5	101,6	101,6

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
6-тиркеме

2020-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын өнөр жайынын өнүгүүсүнүн иштетип алма чийки затты кайра иштетүүнүн наркы эсепке албастан, бирок сатып алынуучу электр энергиясынын наркын эске алуу менен орто мөөнөттүү болжолу

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Өнөр жайынын дүң продукциясы колдонуудагы баалар менен, млн сом	250640,1	269714,8	281984,9	294701,0	323005,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	105,4	105,0	102,3	101,9	108,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	100,2	102,5	102,2	102,6	101,5
Өнөр жайы, Кумтөр кенин иштетүүчү ишканаларды кошпогондо млн сом	148 443,9	159 113,5	172 663,6	186960,8	200018,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	113,0	104,6	105,8	105,4	104,4
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	92,6	102,5	102,6	102,8	102,5
I. Пайдалуу кендерди казуу, млн сом	19 812,1	22 046,0	22 972,9	23 929,9	25 018,3
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	108,1	107,9	102,7	102,9	102,1
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	102,4	103,2	101,5	101,3	102,4
Анын ичинде:					
Таш көмүр жана күрөң көмүр (лигнит) казуу, млн сом	2 893,5	3 170,6	3 327,7	3 541,3	3 817,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	122,0	101,5	105,0	104,8	104,5

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	104,5	108,0	100,0	101,5	103,2
Чийки мунайзат жана жаратылыш газын өндүрүү, млн сом	4 102,3	4 519,3	4 700,0	4 707,3	4 725,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	117,5	106,4	101,9	100,0	100,2
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	113,4	103,6	102,1	100,2	100,2
Металл рудаларды казуу, млн сом	11925,3	13441,0	13983,8	14676,1	15418,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	91,3	110,5	102,4	103,4	102,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	109,3	102,0	101,6	101,5	103,0
Пайдалуу башка кендерди казуу, млн сом	891,0	915,1	961,4	1 005,2	1 056,0
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	92,9	100,2	103,2	102,0	103,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	156,7	102,5	101,8	102,5	102,0
II. Иштетүү өндүрүшү, млн сом	189 801,6	204 990,4	213 421,2	222592,1	247126,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	105,0	105,6	101,9	101,4	109,7
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	99,6	102,3	102,2	102,9	101,2
Анын ичинде:					
1. Тамак-аш азыктарын (суусундуктарды кошкондо) жана тамеки буюмдарын өндүрүү, млн сом	29 420,2	30 962,6	33 009,3	35 499,8	38 549,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	104,7	104,6	105,7	106,0	106,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	88,5	100,6	100,8	101,4	101,9
2. Текстиль өндүрүшү; кийим жана бут кийимдерди, булгаары, булгаарыдан жасалган башка буюмдарды өндүрүү, млн сом	8 157,6	9 867,4	11 615,9	13 297,9	15 438,9
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	115,8	112,0	108,0	106,0	107,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	104,2	108,0	109,0	108,0	108,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
3. Жыгачтан жана кагаздан жасалган буюмдарды өндүрүү; басмакана иши, млн сом	2202,1	2 251,5	2 301,0	2 352,1	2 403,4
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	111,0	101,5	102,2	101,5	101,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	101,9	100,8	100,0	100,7	100,7
4. Кокс жана тазаланган мунай продуктуларын өндүрүү, млн сом	13 275,3	14 874,8	17 131,4	20 383,0	21 781,3
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	108,9	105,7	105,4	106,3	102,8
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	108,9	106,0	109,3	111,9	104,0
5. Химиялык продукция өндүрүү, млн сом	804,0	884,5	884,5	884,5	884,5
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	91,5	110,0	100,0	100,0	100,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	145,1	100,0	100,0	100,0	100,0
6. Фармацевтика продукциясын өндүрүү, млн сом	297,4	317,9	355,2	398,6	443,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	76,7	105,0	108,5	110,0	109,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	91,0	101,8	103,0	102,0	102,0
7. Резина жана пластмасса буюмдарын, башка металл эмес минералдык продуктуларды өндүрүү, млн сом	19 644,8	20 226,2	21 250,0	21 727,8	22 590,1
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	111,3	102,6	105,0	102,2	104,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	99,1	100,3	100,1	100,0	100,0
8. Негизги металлдарды жана даяр металл буюмдарды өндүрүү, машиналардан жана жабдуулардан башка, млн сом	111 284,7	120 714,0	121 686,5	122 632,8	139 435,9
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	104,2	106,1	99,4	98,8	113,7
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	100,1	102,2	101,4	102,0	100,0
9. Компьютер, электрондук жана оптикалык жабдууларды чыгаруу, млн сом	41,5	43,2	44,5	45,8	47,2
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	144,9	103,0	103,0	102,0	102,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	44,5	101,0	100,0	101,0	101,0
10. Электр жабдууларын чыгаруу, млн сом	1 451,8	1 495,6	1 540,5	1 599,6	1 664,2
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	102,3	102,0	103,0	101,8	102,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	103,7	101,0	100,0	102,0	102,0
11. Башка топторго кошулбаган машиналарды жана жабдууларды чыгаруу, млн сом	217,9	220,8	225,2	228,1	239,7
Физикалык көлөмдүн индекси, мурдагы жылга карата %	63,5	101,0	102,0	101,0	103,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	92,1	100,3	100,0	100,3	102,0
12. Транспорттук каражаттарды чыгаруу, млн сом	950,4	953,3	1 021,0	1 067,1	1 099,3
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	81,9	100,0	102,0	100,5	102,0
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	97,5	100,3	105,0	104,0	101,0
13. Өндүрүштүн башка тармактары, машиналарды жана жабдууларды оңдоо жана орнотуу, млн сом	2 053,8	2 178,7	2 356,3	2 475,0	2 549,8
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	107,3	102,0	103,0	101,0	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	143,5	104,0	105,0	104,0	101,0
III. Электр энергиясы, газ, буу, кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу), млн сом	38 337,8	39 713,6	42 355,8	44 720,5	47 197,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	105,0	100,6	104,0	103,7	102,7
Баалардын индекси, мурунку жылга карата %	102,3	103,0	102,5	101,8	102,8
IV. Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу, млн сом	2 688,6	2 964,8	3 235,0	3 458,5	3 662,6
Физикалык көлөмдүн индекси, мурунку жылга карата %	127,7	106,0	105,9	104,7	104,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,3	104,1	103,1	102,1	101,5

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
7-тиркеме

**2020-2022-жылдарда Кыргыз Республикасынын өнөр жай продукциясынын накталай
түрлөрүн өндүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Пайдалуу кендерди казуу					
Көмүр, миң т	2 306,4	2 340,0	2 456,0	2 575,0	2 690,0
Чийки нефть, миң т	200,0	213,2	217,5	217,0	217,0
Жаратылыш газы, млн м ³	27,3	28,0	28,0	29,0	30,0
Алтын камтыган рудалар жана концентраттар, т	40 955,6	41 155,3	42 440,0	42 067,6	43 280,1
Иштетүү өндүрүшү					
Өсүмдүк майы, т	11 232,5	11 344,8	11 458,3	11 572,9	11 688,6
Арак, миң дал	447,5	498,0	506,0	509,0	509,0
Сыра, миң дал	2 389,3	2 407,3	2 431,4	2 455,7	2 480,2
Минералдык, газдалган, таттуу татытылбаган жана жыпар жыттар кошулбаган суулар, миң дал	4 110,6	4 151,7	4 193,2	4 235,1	4 277,5
Алкоголсуз ичимдиктер, миң дал	12 618,5	12 744,7	12 872,2	13 000,9	13 130,9
Жаңы жүзүмдөн жасалган шараптар, (шуулдап тургандан башка); жүзүмдүү сусло, миң дал	90,4	94,6	95,6	96,5	97,5
Коньяктар, миң дал	95,9	96,5	99,0	99,8	99,8

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Шуулдап турган шараптар, анын ичинде шампан, миң дал	98,1	52,3	52,8	53,4	53,9
Шарап материалдары, миң дал	28,7	38,0	39,0	40,0	41,0
Дан эгиндеринен алынган ун, миң т	181,3	183,1	184,9	186,8	188,7
Кумшекер, миң т	122,5	123,5	124,7	126,0	127,2
Сигареттер, млн даана	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Текстиль өндүрүшү; кийим жана бут кийимдерди, булгаары жана булгаарыдан жасалган башка буюмдарды өндүрүү, млн сом	8157,6	9867,4	11 615,9	13 297,9	15 438,9
Цемент, миң т	1929,7	2000,0	2 300,0	2 500,0	2 500,0
Такта айнек, млн м ²	27,1	27,1	27,1	27,2	27,2
Трактордун чиркегичтери, даана	76,0	75,0	78,0	80,0	80,0
Радиаторлор, миң даана	95,6	112,0	114,0	115,0	117,0
Чыңалуу лампалары, млн даана	125,4	129,0	131,0	134,0	135,0
Мотор отуну, миң т	219,9	221,5	222,5	223,5	224,5
Дизель отуну, миң т	77,7	97,8	116,2	140,5	145,0
Мазут, миң т	132,2	135,0	140,0	145,0	153,5
Электр энергиясы, газ, буу, кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу)					
Электр энергиясы, млн кВт. саат	15 619,7	15 336,3	15 986,2	16 463,8	16 714,7
Жылуулук энергиясы, миң Гкал	2 940,4	2 950,0	2 950,0	3 000,0	3 000,0

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
8-тиркеме

**2020-2022-жылдарда Кыргыз Республикасында кызмат көрсөтүү
чөйрөсүн өнүктүрүүнүн орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Кызмат көрсөтүү чөйрөсүнүн дүң чыгарылышы, млн сом	443688,8	468543,2	500549,7	536812,7	580320,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,2	103,0	103,3	103,4	103,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	101,8	102,6	103,4	103,8	104,3
Анын ичинде:					
Дүң жана чекене соода; автомобилдерди жана мотоциклдерди оңдоо, млн сом	160626,4	172310,9	186872,0	203055,5	222689,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүш темпи, %	105,1	104,8	104,9	104,7	105,2
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,0	102,4	103,4	103,8	104,2
Транспорттук иш жана жүктөрдү сактоо, млн сом	44668,6	47849,0	51703,6	56003,2	61215,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,8	104,0	104,1	104,0	104,6
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,7	103,0	103,8	104,2	104,5
Мейманканалар жана ресторандар, млн сом	24270,0	26211,6	28555,4	31133,9	34286,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	107,6	108,0	108,4	108,0	108,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	98,3	100,0	100,5	101,0	101,5
Маалымат жана байланыш, млн сом	28884,4	29836,4	31417,8	33824,8	36033,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	92,6	96,0	97,5	100,2	100,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	109,1	107,6	108,0	107,5	106,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу, млн сом	25069,6	25721,4	26865,0	27772,2	28893,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,5	102,6	102,7	101,4	101,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	99,5	100,0	101,7	102,0	102,5
Кыймылсыз мүлк операциялары, млн сом	22405,0	22876,0	23567,2	24458,8	25568,0
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	98,8	100,1	101,2	101,5	101,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,3	102,0	101,8	102,3	103,5
Кесиптик, илимий жана техникалык иш, млн сом	16293,5	16785,8	17378,3	18160,2	19060,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	100,2	101,2	101,4	102,2	102,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	100,5	101,8	102,1	102,3	102,6
Административдик жана көмөкчү иш, млн сом	4244,8	4273,8	4385,4	4544,4	4728,0
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,8	101,7	102,1	102,5	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	98,3	99,0	100,5	101,1	102,0
Мамлекеттик башкаруу жана коргоо; милдеттүү социалдык камсыздоо, млн сом	42782,9	45113,4	47937,5	50841,4	54681,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	98,6	101,1	101,2	101,2	100,8
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	103,5	104,3	105,0	104,8	106,7
Билим берүү, млн сом	38952,6	41004,3	43627,4	46620,8	50180,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,4	102,4	102,7	102,9	103,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	101,5	102,8	103,6	103,9	104,5
Саламаттык сактоо жана калкты социалдык тейлөө, млн сом	19427,0	19400,2	19788,2	20456,4	21491,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	100,3	101,9	102,0	102,1	102,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	93,0	98,0	100,0	101,3	103,0
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу, млн сом	4194,1	4594,3	5071,0	5617,2	6257,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,2	101,9	102,2	102,0	102,2

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	107,9	107,5	108,0	108,6	109,0
Башка тейлөө иши , млн сом	11869,9	12566,0	13381,0	14324,0	15234,0
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,0	101,5	101,9	102,0	101,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	101,2	104,3	104,5	105,0	105,3

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
9-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасында көрсөтүлгөн рынок кызматтарынын көлөмүнүн
орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Көрсөтүлгөн рыноктук кызматтын көлөмү, млн сом	724924,2	770344,9	827937,1	892507,5	970272,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,9	103,9	104,1	104,0	104,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,3	102,3	103,2	103,6	104,0
Дүң жана чекене соода; автомобилдерди жана мотоциклдерди оңдоо, млн сом	553623,1	591025,2	637891,0	689810,2	752898,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	105,5	104,6	104,7	104,5	105,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,2	102,1	103,1	103,5	103,9
Мейманканалар жана ресторандар, млн сом	23834,2	25641,9	27827,7	30224,3	33158,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	107,6	107,8	108,2	107,8	108,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	98,4	99,8	100,3	100,8	101,3
Маалымат жана байланыш, млн сом	32414,3	33482,7	35257,3	37958,4	40437,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	100,6	96,0	97,5	100,2	100,5
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	104,0	107,6	108,0	107,5	106,0
Башкалар, млн сом	115052,6	120195,1	126961,1	134514,6	143778,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,9	102,1	102,3	102,3	102,3
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	103,3	102,4	103,2	103,6	104,5

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
10-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасында негизги капиталга инвестициялардын
көлөмүнүн орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Негизги капиталга инвестициялар, млн сом	150 825,9	172 704,5	189 202,3	210 782,4	234 011,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,3	113,1	108,0	110,4	109,7
Анын ичинде:					
Ички инвестициялар, млн сом	108 612,9	119 010,9	133 695,4	144 288,7	158 182,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	124,0	108,3	110,8	107,0	108,3
Республикалык бюджет (өзгөчө кырдаалдарга каражаттарды кошкондо), млн сом	6 214,3	3 139,7	3 800,0	4 500,0	5 000,0
Жергиликтүү бюджет, млн сом	1 254,6	1 337,5	1 449,9	1 554,8	1 604,7
Ишканалардын жана уюмдардын каражаттары, млн сом	50 152,0	56 249,2	61 198,5	67 620,9	72 735,6
Банктардын кредиттери, млн сом	6 514,7	7 321,7	8 434,3	8 539,6	9 654,3
Калктын каражаттары жана Кыргыз Республикасынын резиденттеринин кайрымдуулук жардамы, млн сом	44 477,3	50 962,8	58 812,7	62 073,4	69 188,1
Тышкы инвестициялар, млн сом	42 213,0	53 693,6	55 506,9	66 493,7	75 828,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	72,2	125,7	101,9	118,7	112,7
Чет өлкөлүк кредиттер, млн сом	19 732,5	25 162,4	28 127,5	34 378,7	41 483,4
Чет өлкөлүк түз инвестициялар, млн сом	13 155,1	18 197,3	15 529,9	18 053,7	19 168,4

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Чет өлкөлүк гранттар жана гуманитардык жардамдар, млн сом	9 325,4	10 333,9	11 849,5	14 061,3	15 177,1

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
11-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасында товарларды экспорттоонун
жана импорттоонун орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Товарлардын экспорту	млн АКШ доллары	1764,6	1980,0	2100,0	2250,0	2475,0
Өсүү темпи	%	100,0	112,2	106,1	107,1	110,0
Товарлардын импорту	млн АКШ доллары	4907,4	5200,0	5472,2	5780,2	6100,7
Өсүү темпи	%	109,2	106,0	105,2	105,6	105,5
Товарларды экспорттоонун жана импорттоонун сальдосу	млн АКШ доллары	-3142,8	-3220,0	-3372,2	-3530,2	-3625,7
Өсүү темпи	%	115,1	102,5	104,7	104,7	102,7
Тышкы соода жүгүртүү	млн АКШ доллары	6672,0	7180,0	7572,2	8030,2	8575,7
Өсүү темпи	%	106,6	107,6	105,5	106,0	106,8

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
12-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынан продукциянын негизги түрлөрүн
экспорттоонун орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Товарлардын экспорту	млн АКШ доллары	1764,6	1980,0	2100,0	2250,0	2475,0
Өсүү темпи	%	100,0	112,2	106,1	107,1	110,0
анын ичинде:						
Алтын*	млн АКШ доллары	664,2	843,8	901,0	989,7	1128,7
Өсүү темпи	%	94,8	127,0	106,8	109,8	114,1
Сурьма жана андан жасалган буюмдар*	млн АКШ доллары	-	-	-	-	-
Өсүү темпи	%	-	-	-	-	-
Чыналуу лампалары	млн АКШ доллары	7,4	7,8	8,2	8,8	9,4
Өсүү темпи	%	122,9	105,5	105,3	107,9	106,2
Такта айнек	млн АКШ доллары	29,4	30,0	30,0	30,1	30,1
Өсүү темпи	%	107,7	102,0	100,0	100,4	100,0

* Өндүрүштүн бул түрү жөнүндө маалымат жайылтылышы чектелген маалымат болуп саналат жана белгиленген тартипте берилет.

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Цемент	млн АКШ доллары	25,4	27,0	32,3	36,5	37,8
Өсүү темпи	%	279,1	106,3	119,6	112,9	103,7
Кийим предметтери жана кийим жасалгалары	млн АКШ доллары	145,1	156,7	170,8	187,9	206,7
Өсүү темпи	%	122,2	108,0	109,0	110,0	110,0
Электр энергиясы	млн АКШ доллары	16,34	0,00	8,44	8,44	8,44
Өсүү темпи	%	66,4	-	-	100,0	100,0
Жашылчалар жана жемиштер	млн АКШ доллары	91,6	97,2	104,4	111,6	122,4
Өсүү темпи	%	83,7	106,1	107,4	106,9	109,7
Пахта буласы	млн АКШ доллары	37,6	31,8	33,4	35,8	38,1
Өсүү темпи	%	152,2	84,6	105,0	107,1	106,7

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
13-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасына негизги товарларды
импорттоонун орто мөөнөттүү болжолу**

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Товарлардын импорту, бардыгы	млн АКШ доллары	4907,4	5200,0	5472,2	5780,2	6100,7
Өсүү темпи, %	%	109,2	106,0	105,2	105,6	105,5
Анын ичинде:						
Нефть жана нефти продуктулары	млн АКШ доллары	552,6	612,5	676,2	725,2	759,5
Өсүү темпи	%	97,3	110,8	110,4	107,2	104,7
Бензин	млн АКШ доллары	217,1	240,9	258,9	280,5	306,3
Өсүү темпи	%	98,5	111,0	107,5	108,3	109,2
Авиакеросин	млн АКШ доллары	48,2	64,2	70,6	77,0	83,5
Өсүү темпи	%	88,6	133,2	110,0	109,1	108,3
Дизель отуну	млн АКШ доллары	239,2	272,6	297,9	309,1	326,0
Өсүү темпи	%	104,7	114,0	109,3	103,8	105,5

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Көмүр	млн АКШ доллары	17,8	17,6	17,6	17,5	17,4
Өсүү темпи	%	85,2	99,1	100,0	99,3	99,3
Жаратылыш газы	млн АКШ доллары	46,2	51,7	60,1	64,9	65,4
Өсүү темпи	%	110,6	111,9	116,2	108,0	100,9
Электр энергиясы	млн АКШ доллары	-	-	-	-	-
Өсүү темпи	%	-	-	-	-	-
Конкреттүү тармактар үчүн атайын арналган машиналар	млн АКШ доллары	465,1	482,1	503,2	531,2	562,3
Өсүү темпи	%	122,7	103,7	104,4	105,6	105,9
Электр машиналары, жабдуулар жана аппаратуралар	млн АКШ доллары	300,9	310,3	321,2	332,3	342,3
Өсүү темпи	%	116,9	103,1	103,5	103,5	103,0
Жер бетиндеги транспорт каражаттары	млн АКШ доллары	155,2	157,1	159,3	162,1	164,1
Өсүү темпи	%	100,4	101,2	101,4	101,8	101,2
Кара металлдар жана андан жасалган буюмдар	млн АКШ доллары	278,4	288,4	308,3	320,9	342,8
Өсүү темпи	%	111,0	103,6	106,9	104,1	106,8
Пластмасса жана андан жасалган буюмдар	млн АКШ доллары	168,1	179,7	187,2	207,7	221,7
Өсүү темпи	%	123,0	106,9	104,2	111,0	106,7
Каучук, резина жана алардан жасалган буюмдар	млн АКШ доллары	61,3	65,2	70,1	75,6	78,0

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Өсүү темпи	%	106,8	106,4	107,5	107,8	103,2
Жер семирткичтер	млн АКШ доллары	29,1	31,8	33,6	36,6	38,2
Өсүү темпи	%	96,2	109,2	105,7	108,8	104,6
Жыгач материалдары жана андан жасалган боюмдар	млн АКШ доллары	59,9	66,8	72,1	76,8	82,7
Өсүү темпи	%	109,2	111,5	107,9	106,5	107,7
Кагаз, картон жана андан жасалган буюмдар	млн АКШ доллары	75,7	80,5	85,2	87,2	92,6
Өсүү темпи	%	116,5	106,3	105,8	102,3	106,2
Фармацевтикалык продукциялар	млн АКШ доллары	163,2	184,8	192,0	197,6	207,0
Өсүү темпи	%	89,9	113,2	103,9	102,9	104,8
Азык-түлүк товарлары (айыл чарба сырьёлорун кошкондо)	млн АКШ доллары	585,2	600,3	612,7	621,2	633,3
Өсүү темпи		91,6	102,6	102,1	101,4	101,9
Анын ичинде:						
Алкохолдук продукция	млн АКШ доллары	15,5	15,5	16,0	16,5	17,0
Өсүү темпи	%	102,6	100,0	103,2	103,1	103,0
Арак	млн АКШ доллары	1,43	1,63	1,64	1,66	1,67
Өсүү темпи	%	89,7	113,3	100,7	101,4	100,7
Шарап	млн АКШ доллары	3,3	3,6	3,7	3,8	3,8
Өсүү темпи	%	91,7	110,8	102,5	102,4	100,0

Аталышы	Өлчөө бирдиги	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
		алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Сыра	млн АКШ доллары	5,4	5,2	5,3	5,3	5,4
Өсүү темпи	%	107,1	97,1	100,6	100,6	101,1
Тамеки жана тамеки буюмдары	млн АКШ доллары	79,0	81,4	84,6	88,9	93,3
Өсүү темпи	%	105,0	103,0	104,0	105,0	105,0
Буудай	млн АКШ доллары	20,5	48,6	50,2	51,8	53,8
Өсүү темпи	%	52,7	237,1	103,3	103,2	103,8

2020-2022-жылдарга
Кыргыз Республикасын социалдык-
экономикалык өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолуна
14-тиркеме

**2020-2022-жылдарга Кыргыз Республикасынын региондорун өнүктүрүүнүн орто
мөөнөттүү болжолдуу көрсөткүчтөрү**

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Региондук дүң продукт (млн сом)²¹					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	557113,3	595900,2	635071,6	678695,2	736381,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,5	104,0	103,6	103,6	105,2
Дефлятор, мурдагы жылга карата, % менен	101,5	102,8	102,8	103,2	103,2
Баткен облусу	18979,1	19351,8	20396,9	21534,0	22931,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,2	100,7	102,3	102,6	103,4
Жалал-Абад облусу	64415,4	68709,8	74638,6	80630,2	86503,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,1	104,1	105,6	104,8	104,0
Ысык-Көл облусу	63914,6	69061,7	71287,0	73162,3	83979,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	98,6	105,3	101,0	100,0	112,1
Нарын облусу	13538,3	14680,8	15551,1	16570,3	17624,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	95,2	105,2	103,1	103,6	103,5
Ош облусу	39438,6	42882,2	45862,8	49202,2	52935,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,1	104,8	103,7	103,9	104,1
Талас облусу	16098,0	17004,2	17979,0	19011,7	20256,8

²¹ 2018-жылга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,5	102,8	102,8	103,0	103,3
Чүй облусу	94902,2	101373,0	107667,0	114807,5	124398,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	105,9	103,8	103,3	103,5	105,5
Бишкек шаары	212750,4	227679,5	243716,9	262749,7	282987,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,9	104,0	104,0	104,1	104,0
Ош шаары	33076,7	35157,0	37972,4	41027,5	44764,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	106,4	103,4	104,6	104,6	105,6
Айыл чарбасынын, токой чарбасынын жана балык уулоочулуктун дүң продукциясы (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	203822,6	212181,0	222613,0	235530,5	250867,6
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,7	103,0	103,1	103,3	103,4
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	95,2	101,1	101,8	102,5	103,0
Баткен облусу	15636,1	16091,1	16624,8	17363,5	18313,3
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	104,3	102,5	102,7	102,9	103,2
Жалал-Абад облусу	40756,9	42697,1	45429,1	48476,5	51778,2
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,2	103,3	103,4	103,6	103,7
Ысык-Көл облусу	22708,6	23689,5	24863,6	26300,8	27956,6
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	103,7	102,8	102,9	103,2	103,3
Нарын облусу	13334,0	13717,3	14341,4	15096,8	15923,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	101,6	102,2	102,5	102,6	102,6
Ош облусу	41048,5	42868,6	45034,5	47728,8	50831,1

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,0	103,4	103,5	103,6	103,7
Талас облусу	17348,4	18155,6	18879,2	19912,2	21578,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	101,2	102,5	102,6	103,0	103,3
Чүй облусу	51608,0	53529,5	55960,3	59112,3	62883,3
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	103,4	102,9	103,0	103,1	103,4
Бишкек шаары	405,1	421,0	432,0	445,9	462,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	100,3	100,9	101,1	101,2	101,3
Ош шаары	977,1	1011,5	1048,2	1093,7	1141,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,3	102,6	102,6	102,8	102,9
Өнөр жайдын дүң продукциясы (сатып алынуучу электр энергиясын эсепке албаганда иштетип алма чийки затты кайра иштетүүнүн наркын эске алуу менен) (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	250486,0	269833,1	282345,0	295500,5	324140,7
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	105,5	105,2	102,3	101,9	108,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	99,3	102,4	102,2	102,7	101,6
Баткен облусу	5182,4	3096,8	3240,5	3417,8	3632,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	127,3	101,8	102,1	102,9	103,9
Жалал-Абад облусу	30168,0	32926,2	36070,4	38592,6	40456,2
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	104,0	106,1	106,2	103,9	104,1

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Ысык-Көл облусу	46242,1	50240,4	49652,2	49016,4	57271,9
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	94,6	106,1	97,9	96,5	115,8
Нарын облусу	2993,2	3147,8	3400,5	3736,8	4085,9
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	101,3	102,2	105,6	107,0	107,2
Ош облусу	9423,8	12618,2	13488,4	14511,5	15517,0
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	124,0	107,9	103,2	102,9	104,0
Талас облусу	1294,4	1370,5	1440,9	1509,9	1578,6
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	104,6	103,7	102,4	102,5	103,0
Чүй облусу	108973,8	116600,1	121914,4	127853,3	140761,7
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	110,7	104,9	102,3	102,3	108,2
Бишкек шаары	41398,5	44580,7	47423,9	50616,0	54075,8
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	101,7	104,9	104,0	103,9	104,7
Ош шаары	4809,7	5252,3	5713,7	6246,2	6760,7
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	100,7	104,0	104,4	104,7	105,2
Өнөр жай продукциясынын көлөмү (иштетип алма чийки затты кайра иштетүүнүн наркын эске албастан, бирок сатып алынуучу электр энергиясын эсепке алуу менен) (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	250640,1	269714,8	281984,9	294701,0	323005,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	105,4	105,0	102,3	101,9	107,9

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	100,2	102,5	102,2	102,6	101,5
Баткен облусу	5633,2	3371,1	3534,8	3735,5	3959,0
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	129,8	101,6	102,3	103,0	103,5
Жалал-Абад облусу	25836,7	28173,1	30905,5	33061,3	34558,9
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	106,1	105,9	106,3	104,2	103,7
Ысык-Көл облусу	50899,6	55250,3	55200,7	54440,6	63397,7
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	95,5	105,9	98,0	96,5	115,3
Нарын облусу	2549,5	2678,5	2882,3	3167,2	3453,6
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,3	102,0	105,5	107,1	106,8
Ош облусу	6573,1	9742,0	10390,9	11158,5	11889,1
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	126,5	107,6	103,3	103,1	103,6
Талас облусу	1348,3	1426,2	1498,0	1569,7	1638,2
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	106,7	103,4	102,5	102,7	102,5
Чүй облусу	113984,2	121901,4	127447,9	133994,8	146958,9
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	148,2	104,7	102,5	102,5	107,7
Бишкек шаары	39265,8	42204,2	44725,4	47677,3	50772,7
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	102,7	104,6	104,1	104,0	104,2
Ош шаары	4549,6	4968,2	5399,4	5896,2	6377,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Физикалык индекстин көлөмү, мурдагы жылга карата %	101,7	103,8	104,5	104,9	104,8
Кызмат көрсөтүү чөйрөсүнүн дүң чыгарылышы (млн сом)²²					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	443688,8	468543,2	500549,7	536812,7	580320,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,2	103,0	103,3	103,4	103,7
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	101,8	102,6	103,4	103,8	104,3
Баткен облусу	14708,7	15235,9	15974,4	16871,3	18019,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	99,7	100,8	101,4	101,7	102,5
Жалал-Абад облусу	47908,3	50 331,3	53 292,8	56 702,5	61 250,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,0	103,2	102,8	102,8	103,1
Ысык-Көл облусу	23443,5	24 565,9	26 086,5	27 592,3	30 056,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,0	102,1	102,5	101,9	101,9
Нарын облусу	10590,3	11137,0	11678,0	12413,0	13194,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	97,9	102,0	102,3	102,7	103,1
Ош облусу	31359,6	33366,3	35536,0	38177,0	41212,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,7	103,1	103,2	103,3	103,7
Талас облусу	11954,8	12 588,1	13 302,6	14 071,5	14 967,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	108,0	102,9	102,3	102,5	102,9
Чүй облусу	50050,4	52 225,4	55 398,0	58 884,6	63 040,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,0	101,9	102,5	102,6	103,3
Бишкек шаары	216295,4	229362,5	246515,4	266023,1	288021,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,3	103,4	103,8	103,8	103,9
Ош шаары	37377,7	39730,6	42765,8	46077,4	50556,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	105,9	103,4	104,1	104,1	105,4
Анын ичинде:					

²² 2018-жылга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Дүң жана чекене сооданын дүң чыгарылышы; автомобилдерди жана мотоциклдерди ондоо (млн сом)²³					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	160626,4	172310,9	186872,0	203055,5	222689,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	105,1	104,8	104,9	104,7	105,2
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,0	102,4	103,4	103,8	104,2
Баткен облусу	3578,7	3 811,3	4 035,5	4 318,6	4 679,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,2	103,7	102,5	102,8	103,6
Жалал-Абад облусу	19884,7	21 215,4	22 791,9	24 557,0	26 809,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,2	104,6	104,1	103,9	104,3
Ысык-Көл облусу	6890,2	7 309,8	7 860,7	8 379,2	9 086,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	97,0	103,2	103,5	102,3	102,3
Нарын облусу	3300,0	3 528,1	3 764,8	4 060,3	4 400,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,4	103,1	103,5	103,7	104,1
Ош облусу	15195,2	16 403,2	17 707,2	19 281,2	21 035,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	108,8	104,3	104,4	104,5	104,7
Талас облусу	4232,6	4 542,3	4 856,4	5 207,4	5 566,0
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,8	104,7	103,5	103,5	103,1
Чүй облусу	22157,3	23 346,8	25 012,0	26 857,8	29 301,0
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,3	103,1	103,7	103,4	104,8
Бишкек шаары	71039,3	76 666,9	83 948,6	91 700,3	100 989,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	107,3	105,5	105,8	105,2	105,7
Ош шаары	14348,5	15 487,1	16 894,7	18 693,7	20 821,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,9	105,2	105,4	106,7	107,1
Көрсөтүлгөн рыноктук кызматтардын көлөмү (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	724924,2	770570,3	828180,4	894070,0	971909,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,9	104,0	104,1	104,2	104,5

²³ 2018-жылга Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин баалоосу.

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,3	102,3	103,2	103,6	104,0
Баткен облусу	17737,7	18 464,8	19 417,8	20 678,8	22 257,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,3	101,4	101,9	102,3	103,1
Жалал-Абад облусу	74881,1	79 200,2	84 104,2	90 007,4	97 698,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,4	104,0	103,4	103,5	103,7
Ысык-Көл облусу	29314,1	30 958,3	33 066,6	35 075,6	38 242,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	97,9	102,7	102,9	101,8	101,8
Нарын облусу	10050,9	10 693,8	11 290,0	12 094,1	12 980,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,1	102,6	102,9	103,3	103,5
Ош облусу	48693,1	52 009,6	55 821,5	60 260,4	65 177,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	108,4	103,7	103,8	104,0	104,1
Талас облусу	17147,3	18 143,2	19 266,7	20 479,8	21 720,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,4	103,5	102,9	103,1	102,7
Чүй облусу	90984,2	95 124,0	100 905,0	107 257,1	115 537,1
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,7	102,5	102,9	102,8	104,0
Бишкек шаары	372600,3	398 202,9	431 006,5	467 800,9	509 479,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	106,3	104,6	104,8	104,7	104,9
Ош шаары	63515,5	67 773,6	73 302,2	80 415,9	88 815,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,4	104,0	104,5	106,2	106,3
Анын ичинде:					
Дүң жана чекене соода; автомобилдерди жана мотоциклдерди ондоо (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	553623,1	591025,2	637891,0	689810,2	752898,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	105,5	104,6	104,7	104,5	105,0
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	102,1	102,1	103,1	103,5	103,9
Баткен облусу	14521,4	15 405,4	16 232,5	17 287,2	18 661,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,3	103,5	102,3	102,5	103,3

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Жалал-Абад облусу	63689,9	67 489,6	71 944,9	77 218,1	84 300,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,5	104,4	103,9	103,7	104,1
Ысык-Көл облусу	20445,1	21 606,0	23 122,5	24 528,3	26 820,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	97,1	103,0	103,3	102,0	102,0
Нарын облусу	8022,0	8 543,6	9 046,1	9 718,5	10 491,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,5	102,9	103,3	103,5	103,9
Ош облусу	44085,5	47 407,5	50 929,9	55 191,8	59 925,0
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	109,1	104,1	104,2	104,2	104,4
Талас облусу	14793,3	15 768,2	16 793,5	17 868,1	19 024,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,9	104,5	103,3	103,3	102,9
Чүй облусу	76861,0	80 513,6	85 748,2	91 323,8	98 964,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,5	102,9	103,5	103,1	104,5
Бишкек шаары	257529,9	276 580,0	301 357,6	327 609,2	358 146,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	107,7	105,3	105,6	105,0	105,5
Ош шаары	53675,0	57 711,4	62 715,9	69 065,2	76 564,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,0	105,0	105,2	106,4	106,8
Курулуштун дүң продукциясы (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	153256,9	169128,2	188250,8	208128,1	229795,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	107,8	109,0	110,1	109,6	109,1
Баалардын индекси, мурдагы жылга карата %	100,1	101,2	101,1	100,9	101,2
Баткен облусу	2 990,6	3 300,3	3 673,4	4 061,4	4 484,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	94,5	109,0	110,1	109,6	109,1
Жалал-Абад облусу	24 361,4	25 884,3	31 924,1	38 083,7	41 527,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	114,5	104,9	122,0	118,3	107,7
Ысык-Көл облусу	17 342,4	19 928,8	24 302,3	29 551,6	36 003,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,0	113,5	120,6	120,5	120,4

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Нарын облусу	4 636,9	5 971,8	6 345,4	6 800,4	7 168,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	70,8	127,2	105,1	106,2	104,2
Ош облусу	7 038,6	8 713,4	9 667,1	10 869,5	12 221,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	93,5	122,3	109,7	111,5	111,1
Талас облусу	2 349,1	2 492,3	2 885,5	3 190,2	3 522,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	95,4	104,8	114,5	109,6	109,1
Чүй облусу	22 306,4	24 616,5	27 399,7	30 292,8	34 446,6
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	99,4	109,0	110,1	109,6	112,4
Бишкек шаары	64 730,5	70 371,9	73 356,8	75 634,1	79 744,7
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	116,9	107,4	103,1	102,2	104,2
Ош шаары	7 501,0	7 848,9	8 696,5	9 644,4	10 676,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	111,9	103,4	109,6	109,9	109,4
Негизги капиталга инвестициялардын көлөмү (млн сом)					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	150825,9	172704,5	189202,3	210782,4	234011,6
Баткен облусу	3 015,8	2453,2	2783,1	3014,6	4339,1
Жалал-Абад облусу	23 893,0	28024,1	32972,3	38383,5	42090,6
Ысык-Көл облусу	25 038,2	29670,2	29408,9	33331,6	35025,5
Нарын облусу	4 382,0	6562,8	6973,4	7473,4	8878,0
Ош облусу	7 482,2	10904,7	13987,5	20941,8	28013,9
Талас облусу	2 422,6	2973,9	3038,7	3224,9	3485,6
Чүй облусу	20 617,7	23608,4	23863,6	24446,4	25665,2
Бишкек шаары	58 577,2	62074,3	69039,1	71040,2	75775,5
Ош шаары	5 397,2	6432,9	7135,7	8926,0	10738,2
Экономикада иштеген адамдардын саны, миң адам					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	2377,1	2408,0	2444,1	2488,1	2527,9
Баткен облусу	197,3	204,7	212,6	221,4	227,5

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Жалал-Абад облусу	394,6	394,9	395,9	398,1	401,9
Ысык-Көл облусу	162,8	163,7	165,0	166,7	166,8
Нарын облусу	85,6	85,5	86,3	87,1	91,0
Ош облусу	558,6	568,3	579,2	592,2	604,2
Талас облусу	118,9	122,8	124,6	129,4	134,0
Чүй облусу	312,1	313,0	315,3	318,5	321,0
Бишкек шаары	449,3	455,1	464,4	472,7	477,8
Ош шаары	97,5	98,7	100,2	102,0	103,6
Түзүлгөн жумуш орундары, бирдик					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	96 013	96 500	97 750	99 100	100 000
Баткен облусу	7235	9138	9256	9384	9469
Жалал-Абад облусу	26142	23974	24284	24620	24843
Ысык-Көл облусу	2797	3038	3078	3120	3148
Нарын облусу	2812	3761	3809	3862	3897
Ош облусу	8252	9067	9185	9312	9396
Талас облусу	2147	2012	2038	2067	2085
Чүй облусу	24861	25707	26040	26399	26639
Бишкек шаары	20045	18479	18718	18977	19149
Ош шаары	1722	1324	1342	1360	1372
Жалпы жумушсуздуктун деңгээли, %					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	6,6	6,4	6,2	6,0	5,9
Баткен облусу	9,7	9,5	9,3	9,1	8,9
Жалал-Абад облусу	7,0	6,8	6,6	6,4	6,2
Ысык-Көл облусу	8,5	8,3	8,1	7,9	7,7
Нарын облусу	8,6	8,4	8,2	8,0	7,8
Ош облусу	4,8	4,6	4,4	4,2	4,0

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Талас облусу	2,2	2,0	1,8	1,7	1,6
Чүй облусу	7,8	7,6	7,3	7,1	6,9
Бишкек шаары	7,0	6,8	6,5	6,3	6,2
Ош шаары	3,3	3,1	2,9	2,7	2,6
Орточо айлык эмгек акы²⁴, сом					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	16 218,0	16 882,9	17 676,4	18 595,6	19 506,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,8	102,1	100,7	100,6	100,5
Баткен облусу	11303,0	11 733,6	12 320,5	12 998,3	13 674,3
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,1	101,8	101,0	100,9	100,8
Жалал-Абад облусу	14788,0	15 363,5	16 138,6	17 015,0	17 965,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,2	101,9	101,0	100,8	101,1
Ысык-Көл облусу	12188,0	12 662,2	13 363,4	14 262,8	15 078,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	103,1	101,9	101,5	102,0	101,3
Нарын облусу	15248,0	15 903,7	16 704,2	17 665,8	18 609,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	100,6	102,3	101,0	101,1	100,9
Ош облусу	10339,0	10 805,1	11 348,3	11 975,6	12 601,4
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	95,0	102,5	101,0	100,9	100,8
Талас облусу	12839,0	13 405,1	14 070,4	14 857,9	15 644,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	109,4	102,4	100,9	101,0	100,9
Чүй облусу	14910,0	15 549,2	16 315,4	17 238,1	18 160,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	104,8	102,2	100,9	101,0	100,9
Бишкек шаары	21404,0	22 302,4	23 403,6	24 695,0	25 963,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	105,2	102,2	100,9	100,9	100,7
Ош шаары	14251,0	14 852,2	15 643,6	16 494,3	17 341,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	101,5	102,2	101,3	100,8	100,7

²⁴ 2018-жылдагы маалымат, чакан ишканаларды кошпогондо.

Аталышы	2018-жыл	2019-жыл	2020-жыл	2021-жыл	2022-жыл
	алдын ала, иш жүзүндө	күтүлүүдө	болжол	болжол	болжол
Жашоо минимуму, сом					
Кыргыз Республикасы, бардыгы	4792,5	4888,4	5083,9	5317,8	5551,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	97,8	102,0	104,0	104,6	104,4
Баткен облусу	4571,4	4632,8	4718,1	4855,2	5003,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	96,7	101,3	101,8	102,9	103,1
Жалал-Абад облусу	5171,5	5229,9	5349,1	5485,1	5606,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	99,0	101,1	102,3	102,5	102,2
Ысык-Көл облусу	4376,3	4443,8	4531,6	4630,0	4743,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	98,9	101,5	102,0	102,2	102,5
Нарын облусу	4715,0	4779,3	4890,4	4995,4	5125,2
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	98,1	101,4	102,3	102,1	102,6
Ош облусу	5122,6	5215,1	5363,7	5530,4	5713,8
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	102,8	101,8	102,8	103,1	103,3
Талас облусу	4428,3	4466,8	4515,5	4583,2	4684,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	97,5	100,9	101,1	101,5	102,2
Чүй облусу	4699,1	4758,1	4868,4	5002,4	5162,5
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	96,9	101,3	102,3	102,8	103,2
Бишкек шаары	4751,4	4811,5	4933,9	5090,9	5234,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	96,9	101,3	102,5	103,2	102,8
Ош шаары	5056,6	5127,7	5272,8	5445,3	5614,9
Мурдагы жылга карата реалдуу өсүү темпи, %	99,1	101,4	102,8	103,3	103,1